

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ftv)
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Nyelvtisztaság.

Budapest, március 8.

(v.) Madarász József apó hivatalból akarja a parlamentünkben divó magyar nyelv szókinccséből az idegen szavakat kiostaltatni. Az öreg ur könyörtelen gyűlöljöje a más nyelvekből vett kölcsönszavaknak a török-szakad, magyar kifejezésekkel akarja azt az egész temérdek szóanyagot felcseréltetni. No ez bajosan fog menni. Ha egyebet se veszünk, csak a legszűkebb értelemben felfogott politikai fogalomkör, ott is egész seregére bukkanunk a minden művelt nyelvbe beszűrődött, nálunk is teljes polgárjogot nyert és különben is lefordíthatatlan kifejezéseknek. Imhol néhány közülük. Politika, miniszter, diplomácia, indemnitá, provizórium, szocializmus, demokrácia, anarchia, demagógia, plutokrácia, majorátus, interpelláció, virement. Ennyi tán elég is lesz ebből a fajtából. Most pedig toldjuk meg ezt a sorozatot néhány példájával annak a másik szóseregnek, melyre minden nyelv talál ugyan körülbelől megfelelő kifejezést a maga szóanyagában, de azért az öt világrész minden művelt nemzete ellenállhatatlan ösztöne szerint, szinte lelki szükségéből, szívesebben alkalmazza a különféle nyelvekből, de leginkább a latinból vett kölcsönszót. Ilyen a synonym, homogén, heterogén, diverzió, aggresszív, defenzív, kumulatív, junktim, kombinál, pertraktál, distingvál, reflektál, bifurkál, decennium, szekuláris, frívól, bizarr, intrika, statárium, monopol, regále, trafik, lift, vagon, turf, bimetálizmus, biliárd, bicikli. Ideiktathatnánk ilyen nemzetközi szót akár még ezret is.

Nézzük meg az első fajtát, mert a rájuk vonatkozó kérdés a fogasabbik. Azt mondhatná Madarász bácsi, hogy a politikát *államművészet-*

nek, a minisztert *országglárnak*, a diplomáciát *külképviseletnek*, az indemnitát *költségvetési résletnek*, a provizóriumot *ideiglenességnek* hívják magyarul. Eltekintve attól, hogy az öreg ur legkedveltebb magyar szava, az *országglár* semmiféle ízében nem magyar, mert képzésének módja a magyar szóképzés minden törvényének arculütését jelenti, — s attól is eltekintve, hogy az ajánlott fordítások nem fedik tökéletesen a kifejezendő fogalmat, hanem ennél hol szűkebbek, hol tágabbak: ezek a Madarász javasolta helyettesítések kétségbeejtően nehézkesé tennék a nyelvet, esetlenné a szófűzést és hosszu lére eresztenék azt, ami különben tömören adható elő. Ha én ezt mondom: „a kultuszminiszter politikája a diplomáciai vonatkozásokban helytelen“, ezt minden művelt magyar ember megérti, s később majd rájövök arra is, hogy — bár a mondat csaknem véges-végig csupa kölcsönszó — magyartalanságot mégsem vethetni a szemére. A Madarász magyarságával ugyanezt a gondolatot így kellene kifejeznem: „A felekezeti ügyek országglárának államművészete a külképviseleti vonatkozásokban helytelen.“ Nincs az a magyar fül, amelynek emez jobban a magyarabbul hangzanék. Ezen módon a nyelv elvesztené a gördülékenységét, ringó ütemességét, szabatoságát és tömörségét.

A másik csoportra áttérve, a mondó vagyok, hogy a nemzetközi szellemi életben közkeletű lett szónak irtása csupán egy szempontból nem meddő dolog. Abból ugyanis, hogy emez ellenhatás nélkül talán tulságosan elburjánozna a nemzetközi elem nyelvünkben, ami ellen bizony hasznos védekezünk. Másfelől félreismerhetetlen az a törekvés az emberiség jelenkori szelleméletében, hogy bizonyos mértékben önként valósuljon meg

az, amiről a *Volapük* álmának álmodója hiába ábrándozott. A gyorsvonatok és a telefon eme korszakában csakugyan kezd kialakulni valami világnyelvféle. Persze. Nem olyan, amelyet a derék lindai német pap, fötisztelendő Schleyer ur tákoltt össze mesterségesen s amit ugy akart a föld kerekességének valamennyi népére oktrojálni. Hanem amikor a gondolatok a vilamos szikra sebességével s az emberek az expresszvonatok gyorsaságával száguldanak tova, minden gondolat magával viszi szóköntösét s minden ember azt a törekvést, hogy idegen földre érve, magát valahogy mégis megértesse. Hát így szűrődnek egymásba a nyelvek. És így keletkezik egy nemzetközi szókinccs, amelyet a világ minden pontján megért legalább a kaputos ember. Theoria, doktrina, prakszis, kozmopolita, lukszus, komfort, elegáns, hotel, diner, dejeuner, lunch, soirée, matinée, pompes funebres, a priori, souverain, training, makináció, operáció, dolce far niente, duenna, buen retiro, five o'clock, salon: — egytől-egyig olyan szó, amit Vladivosztoktól Konstantinápolyig, Kairótól Fokvárosig minden kaputos ember megért. Általában a közlekedési eszközök tökéletesülése szörnyűmód nivellál a lelkiek birodalmában is. A világnyelv mellett például keletkezőben van a világruha és a világonkya is. Egy éve körülbelől, hogy Párisból hazajövet, a keleti expresszvonat ebédőkoszájában hors d'ouvrenek poulet à la hongroise-t találtak elibém. Büszkén ismertem rá a mi paprikás-csibénkire; a tejeles pirosoló mártásban ott uszálkát még a csipetke is. Harmadik ételnek pilafot szolgáltak, tehát ozmánli edellet. Negyedikül pedig roast-beefet, tehát angolt. Itthon minálunk pedig Szilashalháson és Balmauzujvárosan a nagyvendéglő asztalánál épp úgy fogyasztják az entrecote-ot, a Chateau-

T Á R C A.

Versek.

Mondd Lesbius . . .

Mondd Lesbius, ha engem nem szeretted,
Kit tudsz szeretni? Mondd, ki kell neked?
Van-e szív, mely forróbb az én szívemnél?
Van-e lelkemnél tisztább, nemesebb?

Mondd Lesbius, rútnak találsz-e engem?
Nem szép talán az ajkam, a szemem?
Valamely szavam, tettem sért? Parancsolj!
És, istenekre, többé nem teszem!

Hárfámról a dal feléd cseng szünetlen.
Csak ints: elhallgat és nem szól tovább.
Ints újra és ezer darabra zúzom.
Tüze vetem s szélnek szórom porát.

Vagy tán az bánt, hogy nyers szavakkal olykor
Megmondom nyíltan, mit rólad hiszek?
Csak néked mondom — óh bocsáss meg érte —
Hogy megjavulj! — De másnak senkinek.

Sőt ha kívánod, teneked se mondom.
Minden, amit téssz: nagy, nemes, derék!
Óh Lesbius, ily engedékeny asszonyt
Számodra többé nem teremt az ég . . .

Callutus.

Te Lesbiádnak átkot szórsz fejére,
Szép, büns testét ostorozod gúnynyal.
En szót sem ejtek csapodár szerelmén
Lesbiusomnak.

Te káromolva üldözöd emlékét,
És futsz előle és kerülöd egyre.
Én Lesbiusnak emlékét naponta
Aldom, ezerszer.

Te sebes gályán futottad a tengert,
És gyógyulatlan újra visszatértél.
En, hogy felejtsem szörnyű szenvedésem,
Nem kelek útra.

Itt közelében maradok és várom,
Mint hül ki lassan szívem égő lángja.
És hamujával befödöm emlékét
Tünt gyönyöröknek.

Igy, jó Catullus, köztünk a külömség:
Te, káromolva büneit, imádod;
En, szót sem ejtve, büneivel együtt
Lángolok érte.

Erdős Renée.

Gyorgye Viád.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Abonyi Árpád.*

Valamelyik forró augusztusi nap alkonyatán a *Pleska padure mare* nevű havas tövében kóboroltunk, midőn a preszákai pópától méregdrágán kibérelt rongyos „karuca“ (lőcsős szekér) hátsó keréktengelye egyszerre eltört, s mi majdnem végig hempergettünk, fejfel előre, az anyaföldön. A tengely tudvalegőleg mindig olyankor szakított nagy ravaszul eltörni, midőn ez a természeti tünetemény véggépp kiforgatja békességes türeséből a porlandó embert. Kocsisunk is vakarta

üstökét, s igen tisztelenül emlegette hitének apróbb kitűnőségeit, a bajon — szerszám híjján — azonban nem tudott segíteni. S lassanként alkonyodott. A *Gialu cornilor* egymásra nehezedő, óriási, vörhenyes szikláiról a buszozó nap fénye verődött vissza. Kellemes kilátásaink voltak rá, hogy ott lep a medvék birodalmában az éjtel.

Utításom, egy temperamentumos mérnök, ingerültségében már-már ki akarta számítani a bambán ide-oda totyogó kocsis hátán a tangens-elméletet, midőn egy félreeső kalibából — a sűrű bokrok között eddig észre sem vettük a félhomályban ezt a szalmával fedett, roskatag odut — kilépett egy vézna oláh kovács képeben a szabadtűz, s a kucsomáját illedelmesen megemelve ajánlkozott, hogy két „piouléért“ helyrekalapálja az eltört tengelyt. S választ sem várva, nyomban hozzá is fogott. Gyorsan, ügyesen égett keze alatt a munka; az ördög sem lehetett volna fűgőbb. Megnéztem a sebesen dolgozó vékony, kistermetű ficsurt s szemügyre vettem az oldala mellett szorgoskodó fiatal katrincás asszonykát is. Nyilván a felesége volt, s a lovakra bámészkodó három apró kölyök — a gyermekei. Az asszony is kicsi volt, de gömbölyű, tiszta, csinos. Pajzánul mosolygó, szelid kék szemei határozottan szépek. Ura és parancsolója, a kovács — mondom — vékony, kicsiny és sápadt havasi mód volt; testi ereje hibátlan (egymaga emelte könnyedén, félállal a a nehéz karucát, miközben kilökte tengelyéből a kereket), de igénytelen, szörtelen gyerekfikónak látszott az egész ember.

Ugy tetszett, mintha valahol, valamikor már láttam volna. Elég régen. Tán tizenny-tizenöt esztendővel ezelőtt — de hol? Nagy, fekete szemei, szomoru, hallgatag arca lassanként mind-egyre világosabban vált ki emlékezetemben a multból s midőn a jól elvégzett munka után elém járult, hogy átvegye a salláriumot és valamivel élesebben találtam szemei közé nézni, — a sápadt ficsur egy pillanatil meghökkenve bámult

briandt, a fromage de Brie-t, mint Párisban, vagy a beefsteaket és a puddingot, mint Londonban. Ime, a világkonyha. A világruháról talán beszélni sem kell. Harminc évvel ezelőtt Szolnok mellett haladván el a vasuton, a szántóvető paraszt, akit a mezőn megpillantottam még lobogó-ujju ingben, százzáncu gatyában, a fején árvalányhajas pörgekaplappal turta ekéjével a kövér, televény-földet. Tavaly arrajárván, szörnnyüködvé láttam ekéje mellett egy alakot, aki pantallót és szakót viselt a testén, cugos-cipőt a lábán és szitalván az eső, esernyőt tartott a feje fölött. Nemrégiben a Hercegovinába rándulva át, ott is azt tapasztaltam álmélkodva, hogy a keleti kényelmű bő bugyogó egyre gyérebbe válik, mivelhogy kiszorítja a nemzetközi szabású világruha.

Hát visszatérve a kölcsönzó-anyagnak második csoportjára, azt mondom igenis, hogy ami kituzkolható idegen elem befurakodott szókincsünkbe, azt bizony jó lesz könyörtelenül kituzkolni. Az a nivellálás, amely uralgó vonása a korszellemnek, egészen meg-hiusítható ugyan bajosan lesz, de küzd-nünk kell ellene s küzdenie kell ellene minden nemzet nyelvének, nehogy az idegen szókincs lassan-lassan kitorhassa a nyelv szóanyagából a nemzeti elemet. Ennyi egészséges magva igenis van a Madarász bácsi kezdésének. De okkal-móddal csináljuk a gyomlálást, mert a tulzások megbosszulhat-nak magukat a jó ügyön. A *minisztert* sohse mondjuk *országúrnak*, mert ez *szeddő oktro-jálás* volna. Ellenben *oktrojálás* helyet bizvást mondhatunk *ráerősökölést*, lévén ez a szó nemcsak magyar, hanem magyaros is.

És itt eljutottunk a kérdésnek kiugró pontjához, amelyet azonban Madarász József nem látott meg. Az öreg ur ugy vélekedik, hogy mihelyt a nyelvhasználatból kiirtódott minden idegen szó, a nyelvtisztítás munkáját befejeztnek tekintheti. Biz ez nagy tévedés. Magyartalanná a beszédet nem egyedül a szóanyag teszi, sőt talán ez a legkevésbé. A szófűzésben és a mondatkötésben való idegenség pusztítja a legsajnosabbán nyelvünk magyaroságát, s e tekintetben a parlament igazán hü kifejezője az általában divó nyelvelkiismeretlenségnek. Amiből különben súlyosabb vádanyagot nem formálunk ellene. Hiszen a nyelvrontás terén elüljár — önök sohsem találnák ki, hogy

kicsoda — hát senki más, mint a *Magyar Tudományos Akadémia*. Lapozgatva az Akadémia kiadta könyvek legjobbjében, hol el-szomorkodunk, hol felháborodunk a magyar nyelvnek irtalmatlan és izléstelen bántalmazásán. Azért mondjuk, hogy a nyelvtisztításnak ott kell igazán fogantatásá lennie a szófűzésben és a mondatkötésben. Ami legelső sorban az idegen gondolkodás békóinak eldobását, a nyelvelkiismeretnek a magyar népnyelvbé való közvetlen belekapcsolását s a nyelv-izlésnek a Pázmán Pétertől Jókai Mór-ig terjedő magyar remekírókon való megcsiszolását feltételezi. Így válik majd magyarossá a mi-veltebb társadalom magyar nyelve. S így ju-tunk el oda, hogy a törvényhozó testületek nyelvében a magyar gondolat őseredeti ma-gyar szókötésben fog majd megjelenni. Al-kalomadtán rátérünk majd egyszer politikai közéletünk és törvényeink magyar nyelvének bírálatára. A kacagató és vérlázító magyartalanságok e szörnnyű garmadát szétszedni, meggerelyezni, a beléjük szórt gatzól meg-tisztítani valóban elsőrangú nemzeti feladat volna. Ha Madarász József indítványa erre megadná az első lökést, bizony elévülhetetlen érdeme maradna ez az öreg ur érdekes kez-désének.

Vihar után.

Budapest, március 8.

A folyosón ragyogó ábrázatok váltották fel a tegnapi dult arcokat. Endrey Gyula, aki tegnap a Hiób-hírt a terembe hozta, ma mosolygva fo-gadja az érkezőket:

— Megvan a gombolyag szála, már le lehet bonyolítani.

Hogy ez a szál miként került meg, annak története van. Kubinyi Géza, az ötödik bíráló-bizottság egyik tagja, tegnap este a szabadelvű klubban olvasta az estilapokat, melyek közül az egyik szemrehányást tett az ellenzéknek, hogy diffikultálja olyan bírák ítéletét, akik *esküvel* fo-gadnak részrehajlatlanságot.

— *Esküvel?* — *üttét a homlokára Kubinyi Géza. De már nem térének én megesküdni, hogy valóban lettem az eskü.*

Besietett a Házba, sorra vette az ülésekről szóló jegyzőkönyveket és kiűnt, hogy *mint az ötödik bíráló bizottság tagja még nem tette le az esküt.* Kubinyi Géza kötelességének tudta, hogy ezt a

fontos körülményt nyomban bejelentse a Ház elnökének s attól a peretől fogva nyilvánvaló volt, hogy ezen a megtalált szálon csakugyan le-bonyolíthatóknak tetszik a tegnapi kusza gombolyag. Mert ha kiderül, hogy a bíráló-bizottság egyik tagja szavazott, holott a szabályszerű esküt le nem tette, akkor az így hozott verdit nem állhat meg s valamelyes korrekturnak még módját lehet ejteni. Az ellenzék delegátusai s az elnökség ezenközben ugys többször értekeztek s Kubinyi Géza váratlan fölfedezése, másrészt a miniszter-elnöknek az a (különben más alkalommal már jelzett) hajlandósága, hogy a kuriai bíráskodásról szóló törvény kiderült hiányait, továbbá a ház-szabályok idevágó hégazog vagy ellentmondó szakaszait kész konszideráció tárgyává tenni: meg-adták az alkalmas alapot az incidens békés és megnyugtató elintézésére.

Ilyenformán az ellenzék delegátusai a füg-gelenségi párt mai értekezletén, melyet közve-telenül az ülés megnyitása előtt rögtönöztek, már megnyugtató jelentéssel szolgálhattak s ma-guk a szélbaliak hirdették az érkezőknek:

— Csak rendbe jövünk valahogy. A napi-rend előtt majd felszólal Kubinyi Géza.

S mialatt a folyosón csak egy zsongott a sokadalom és Kubinyi Géza az ellenzéki csoport-tnak személyesen is elmagyarázta a történ-teket: már végignyelvelt a folyosón a villamos csengő szava, hogy csak tessék, tessék — kez-dődik az előadás. A folyosó népe beömlött a terembe, ahol az üvegtestőn átszűrődő verőfény nagy, színes karzatokat aranyozott be sárga vilá-gával. Mert sokan, nagyon sokan siettek a t. Ház karzatára. Hogyne — mikor az előadás olyan érdekesnek ígérkezett...

(A kibonyolódás.)

Vitakozó csoportok, feszült várakozás... A jegyző lemorzsolja a mult ülés jegyzőkönyvét, az elnök a maga jelentéseit. Eltelik vele öt perc. Akkor az elnök megszólal:

— Napirend előtt Kubinyi Géza képviselő ur kér szót.

Kubinyi Géza föláll, megszólal. Azon kezdi, hogy lelkiismereti és becsületbeli kötelességének ismeri bejelenteni valamit.

A szélsőbal egy kicsit háborog.

— Lelkiismereti kötelesség?

Hánykolódik gyonosan a szélbali fiók-ten-ger. Kubinyi Géza se halvány. Főlpattan:

— Fáj az a szélsőbalnak, ha lelkiismeretet emlegetnek?

reám, azután hátrálni kezdett és körülzárt ré-mült tekintete az erdőségen...

Ordögáda, hisz ez Györgye Vlád — a málé kanonir! S majdnem egy negyedóra kellett, míg ráismertem.

— Ne félj semmit Györgye — biztattam az ijedten hátráló embert, ki tágló cimpákkal s ide-oda villanó szemével egy veszályban forgó állat benyomását kellette — télem itt élhetsz hol-tig. Nem láttalak és soha senkinek se fogom megmondani, hogy a világon vagy.

— Köszönöm, domnule... hálálkodott re-megő hangon az oláh, s rászólt ingerülten a fe-leségére: Eredj innét...

— Ez az asszonyod, Györgye?

— Ez, domnule, ez... felelte az oláh, mi-közben folyton hátrált, hiába biztattuk, hogy semmitől sem kell tartania.

Felültünk a kocsi-ra, s bucsut intve az oláh-nak, tovább hajtottunk az erdőségen keresztül vezető uton. Utitársam kiváncsian figyelt a rövid szóváltásra s részletek után tudakozódott. A hágo tetejéről visszazentem. Az oláh ott állt kalibája előtt a bokrok sűrűségében, s mozdulatlanul, csüggedt, szomorú tekintettel bámult a kocsi után, míg az erdő homályában el nem vesztette szem elől.

Valami tizenöt esztendővel ezelőtt — adtam meg kíváncsi utitársamnak a magyarázatot — mi-dőn magam is a kaszárnya sárgára meszelt falai között iparkodtam összegezgetni a mindenséget a Reglement-val, ez a Györgye Vlád nevű kicsi oláh volt — látszólag — az üteg leggyáváb kanonirja. Nem igen barátkozott a többi kanonirok-

kal; félt a kaszárnyától, a társaitól, az ágyutól, az áristomtól, s félt egyébképpen mindenkitől a világon ez a mi gyáva kis mokányunk, még tán a tulajdon nyomorúságos árnyékától is.

A havasról hozták le, hol apja disznókat őrzött. Belőle kovácsmesterebent akart csinálni, hogy jobb sora legyen, mint neki, de nem boldogult vele: a gyerek visszazokkott a havasra, s ott maradt, míg a preszkái bíró fölön nem esipte, s be nem hajtotta a többi sor alá kerülő legénynyel az „asszentá”-hoz.

Berukkolása után negyednapra az üteg strá-zsamestere azonban már kimondta rá a maga szentenciáját: „pocsék matéria.” S ez a szentencia — durva, de találat itélete egy három kapitulációs vén Batterie-Bár-nek — rajta is maradt. Meghal-lotta a káplár s tovább adta „Fidler ur” (Zugs-führer) Máthénak. — Fidler ur Máthé megpato-gatta a rémüldöző oláh kanonir valamennyi csont-ját, azután benderítette szegényta „Zimmer”-be, hogy majdnem feldöntötte az utjába eső kincstári ágyat. Kimondták rá, hogy bizony gyenge egy ivadék s a kaszárnya nyers humora hamar meg-találta neki az illendő nevet is, midőn elkeresztelte málé kanonirnak; — ezen a gunyvéven szólította még a kantinos öklömnyi kis lánya is.

Azután nem igen diszkurálta róla többet.

Az oláh sem beszélt. Pucolta szorgalmasan az ágyut, kente, olajozta, dédelgette a holmiját, szépen, ügyesen: nem tehetett ellene kifogást senki. A strázsamester látta, hogy az üteg egyet-lenegy tüzerje sem bánik áhítatosabb tisztelettel a szentséges aeraris jószággal, mint ez a sápadt potájú oláh, — a kadét ur rendezen öt ugratta le cigarettáért, virsliért, zsemleért a kantinba, s egy-

egy „picula” (tiz krajcár) erejéig némelykor fe-jedelmi jutalomban részesítette. — A Fidler ur viszont ugy találta, hogy mivel a mindenható strázsamester jóformán kegyelembé vette a min-denkitől egyforma gyávaasággal ijedező kicsi oláhot, s mivel a nemkülönbön felette hatalmas *ápnégy trájbilig*, gróf Teleki Laci is a személye körülüi szárnyegédi méltósággal ruházta föl — nem le-szen ajánlatos tulontul „oktatni” a boldogtalant. Hagyta tehát, hogy magától ijedezék.

Nem szenvedhette azonban a szegény málé kanonir az üteg retentő hatalmu feje: a kapitány. Miért, miért nem, eleinte senki sem tudta. Később ezt is megértettük. Kirukkolások alkalmával, az istállóban, az ágyu-parkban és bárhol, ahol zemei elé talált kerülni, azonnal ráordított: — Zum Teufel mit'n elenden Dumerian!

S oly dühös szemekkel meredt rá, mintha keresztül akarta volna döfni a Dumerian vézna testét. El kellett dagni a rémüldöző málé kanonirunkat valahová az üteget kísérő vezetéklovak háta mögé, ahol meglapult vértelen, fakó potájúvá és meg sem mukkant. A szeme ragyogott mindössze kissé sötétebben, s a szája reszketett egy kicsit. De kicsoda figyelt a nyomorult oláhra, aki fölött őy örült magasságban tündökölt csontos, nagy, sárga lován Wechralek Boleszláv kapitány, mint egy cseh (bemák) isten! — Az öreg strázsamester mormogta csupán némelykor szá-kálába, hogy ha a kapitány ur nem szégyelli esként a telemüllő oláh cselédét után való csatangolást (látta elégszer a tüzeristállók háta mögött), összebarátkozhatna ugyanegy véren ezzel a fivual is. Mert ez is oláh. S tisztább, mint azok a tejszagu fáták...

UJ IDŐK.

Előfizetheti postautalványon a kiadóhivatalnál Budapesten, Andrassy-ut 10. — Mutatványszámot kérésre szívesen küldünk.

Herezeg Ferenő lapja valóságos album-füzettel indult meg az új negyedben. Közleményeinek a gaz-dagsága, képeinek a szépsége révén a legnagyobb külföldi képes lapokkal kiállja a versenyt. Januárban pompás, nagyméretű, keretbe való két színes képet ad teljesen díjtalanul előfizetőinek. A magyar háznak magyar művészi díszre lesz ez a gyönyörű reprodukció. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 4 korona.

No, ezek itt most mindjárt elülről kezdik! Ugy fest a dolog, mintha megint viharosra fordulna az időjárás. De még elég Kossuth Ferencnek egy intése és nyugodtan hallgatják tovább Kubinyit, aki most elmondja, hogy miképpen feledkezett meg az eskütételről és miképpen jött rá, hogy a szabályok ellen történt, ha a bizottságban szavazott.

Megint kavargogni kezd a szélsőbal.

— Szép dolog. Eskü nélkül itél.

Kubinyi most se hagyja magát.

— Csudálom a tisztelt szélsőbal. Hát azt hiszik, hogy tisztességes, becsületes ember eskü nélkül nem lelkiismerete szerint itél? A lelkiismeret tisztességes embert csak úgy köt, mint az eskü.

Egy pernyi zaj. De Kossuth int és csend lesz. Kubinyi Géza azt kéri az elnökségtől, hogy most napirend előtt tesse le az esküt.

Ujabb felfortyanás. A szélsőbal fiatalos csupa tiltakozás s a fiatalok legfiatalabbja: *Madarász József* egyenesen kijelenti, hogy az eskütételről megelégedezt nem szabad esküre bocsájtani. Már-már viharzás kezdődnek, de ekkor *Kossuth Ferenc* odaáll a szélsőbali oszlop elé s fojtott hangon, fojtott indulattal szól a táborra:

— Ha megbízatokat bennünket az elintézésel, akkor ne dezavualjátok! Ez nem járja!

Még zug a kas, de már nem hanykolódnak. Az elnöki székből gróf *Apponyi Albert* nem minden időgáció nélkül oktatja ki a szélsőbal, hogy midőn Kubinyi maga jelenti be tévedését, ezzel jóhiszeműségét legalább is minden kétségen felül állította. De ha Kubinyi jóhiszemű mulasztásba esett, ugyanolyan mértékben részes a mulasztásban az elnökség is...

Az ellenzék főzug:

— Nem az elnök ur, csak a bizottság elnöke!

— En is! — hangsúlyozza gróf *Apponyi Albert*. S a felelősségből reám eső részt a t. Ház színe előtt akarom kivenni. Mert nekem is ellenőriznem kellett volna, hogy a bíráló-bizottságok minden tagja letette-e már az esküt. Én tehát a szabályok ellentmondást nem tűrő rendelkezése szerint esküre fogom bocsájtani Kubinyi Géza képviselő urat.

Már csöndesedik a völgy. Előbb *Seederkényi Nándor*, majd *Kossuth Ferenc* konstatalja a házszabályokból, hogy a bíráló-bizottság elnökének kötelessége lett volna a tárgyalás megkezdése előtt meggyőződést szerezni, vajjon a bizottsági tagok mindegyike letette-e az esküt. München

A lovát táncoltató „frájbilig“ gróf ur ilyenkor mindig vagy egy valódi *Tomas Diaz*-zal, vagy egy elsőrendű, pettyes *virgónia szibarral* kedveskedett az üteg apjának. Becsületes, szókimondó, derék vén medve volt az öreg — bár *Przvinszki Ubálnak* hívták.

A hadgyakorlatok után esős napok következtek. A levegő tele volt nyirkos párázattal. *Györgye Vlád* pedig elkezdett fogyni. Még soványabb, még szomorubb, még nyavalyásabb lett a boldogtalan, — senki sem tudta: miért?

A strázsameszter végre is elővált. Kegyelmes jóindulattal, s a maga módja szerint „bátorító kimélett“ fogta vállatás alá:

— Ide gyere, mokány! kiállt rár kongó, mély hangján, hogy szinte belezuogott az istálló, — van szeretőd?

— Van! telelt hangosan a fiu. (Ezt akkor is be szokás mondani, ha nincs. Tisztesség- és virtus-számba mégyen.)

— Hogy hívják?

— Mariska.

— Faludbeli leány?

— Az.

— Cseléd?

— Igenis, don strázsameszter, pesztra egy hivatalbéli ur gyermekei mellett.

— Aztán megcsalt, ugy-e bizony?

— Nem tudom, don strázsameszter, — választotta keserves szorongással az oláh. Majd hozzátette: melde hórzam... mi lesz vélelem, ha szólni merek?

— Kinek, édes fiam?

Az oláh fakó arcát elborította a forró verejték s értelmetlenül dadogott valamit elakadó, ne-

Aurél ezt elmulasztotta s ezért el kell tőle válni, hogy mulasztásának következeit levonja.

— Mondjon le! Mondjon le! — zug az ellenzék.

— Hiszen a szabályok szerint nem is szabad lemondania, — figyelmeztetik jobbról a heveskedőket.

— Mindegy... Mondjon le...!

A zajban szólásra emelkedik *Münnich Aurél*. Előbb éktelen zsvíaj ront neki, lassankint azonban erőt vesz az ellenzéken a kíváncsiság és maga kiáltja legjobban: halljuk! És *Münnich Aurél* elmondhatja, hogy az eredetileg összeállított bizottság tagjainak eskütételét igenis ellenőrizte, de Kubinyi Gézákat csak utólag választották be a lemondott Ebergényi Sándor helyébe. Ennél az utólagos választásnál csakugyan megelégedeztet az eskü szorgalmazásáról: ezt férfiasan megvallja.

— De előbb egy mandátum megsemmisült! — hangzik a szélsőbali gunyolódás.

Münnich könnyedén veti oda az utolsó szót.

— Most pedig kegyeskedjék türelemmel megvárni, hogy miként vonja le a bizottság tévedésének következeit.

A jobbmező helyes, az ellenzék egy kicsit háborog, de már az engesztelődés fluiduma érzik a levegőben. Akik haraguznak, azok is európai formák közt haraguznak s nines már jóformán semmi izgalom. Még csak *Barta Ödön* emelkedik fel, hogy az incidensből kifolyólag a jövődöre nézve sürgösen bizonyos intézkedéseket s ezt meg is teszi elég nyugodtan. De aztán többre is vállalkozik. Menteni próbálja a szélsőbait tegnapi viselkedését, magasabb okokat próbál magyarázni a meglehetősen alantas indulatrohamba s ekkor többen is megjegyzik:

— Barta meg akarja magyarázni ma, hogy mért volt dühös Pap Zoltán meg Kubik Béla tegnap.

Ez a mentegetődző és természetesen kissé vádaskodó része a beszédnek inkább rosszul hat, mint kedvezően. De nines idő, hogy sokat veszdőjenek vele, mert immost fölemelkedik *Szell Kálmán* miniszterelnök, aki az egész idő alatt a legnagyobb nyugalommal hallgatta a vitát.

Szell Kálmán miniszterelnök röviden nyilatkozik. A konkrét esethez nines szava. De hogy a kuriai bírásokról szóló törvénynek vannak fogyatékosságai s hogy a házszabályoknak kapcsolatos részében sok a hézag, ellentmondás és homály: azt máskor is konstatalta, ma még in-

héz, megcsukló hangon, ami egy kicsit meghökentette az üteg apját. Egy lépéssel visszahuzódott a kilódó kanonirtól — onnan nézte. „Mi a fene lelhetne? ... Valami igen eudar komédia eshetett vele, — morfondirozott gyanakodva az öreg — hogy ugy nyöszörög, mint egy megvert kutya...“

— Also, kinek akarsz szólni, fiam?

— Annak, aki Marinka után jár és erőnek erejével fel akarja esalni magához a kvártélyára...

— Aztán ki az a tolvaj?

— A kapitány ur, — nyögte az oláh.

Tyűh! aki rézangyala vagyon a buta fejednek, befogd a szádát! De befogd a szádát, vad oláh... Különben elvisz a dráku!

S ott is hagyta mindjárt a faképnél. Még csak az kellene! Woehralek Boleszláv a legszörubb cseh isten és ütegparancsnok az egész Brigadében. Szintugy lesi, roszkedvében a szákmányt, mint a vérese. Ott van bánatos példának a nyalka Huszár István. Ez a hajdanta jókedvű, dolí székelly legény hatesztendeig fetrengött valahol a „Vár“ tömlőceiben, mert egy kocsmában kezet mert emelni az istenségre s komisz cseh-pimasznak öt elkáromolván, le akarta ütni egy székelly. A dolog „szolgálaton kívül“ történvén s a legény is berugva lévén, — az auditor urak megelégedtek gyenge hatesztendővel.

A strázsameszter ettől kezdve nem igen állott többé szóba *Györgye Vláddal*, hanem folyton szolgálatba küldözgette, — hátha megszökik. Vissza-hozzák ugyan, de legalább nem az ő, hanem a „Vár“ profósának nyakába kerül, — onnan pedig le nem kerül élve, míg a büntetés ideje le nem telik. Az pedig hosszú, nagyon hosszú...

kább látja. Eppen azért kijelenti hajlandóságát, hogy a reviziót ebben az irányban, kellő óvatossággal és az esetek tiszti felsorolásával elő fogja készíteni.

— Helyes! Eljén! — hangzik az általános megnyugvászava s az incidens ezzel körülbelül el van intézve.

De amikor *Kubinyi Géza* személyes kérdésben való kurta felszólalása után az elnöki dobogó elé megy, hogy az esküt letegye: az ellenzék (szélsőbal és néppárt) még egy kis műfelháborodásban szövetkezik.

— Menjünk ki! — hangzik a jelszó.

S megmozdult az ellenzék, kiáramlik a folyosókra, mialatt *Kubinyi Géza* leteszi az esküt...

(A folyosó kombinál.)

A vihar elült, a teremben csend és unalom. De a folyosó most is hangos. Ott mindenki kombinál, hogy mi lesz, hogy lesz?

Az egyik azt mondja:

— A bíráló-bizottság még nem adta be jelentését a Háznak, sőt még irásba se foglalta ítéletét. Kétségtelen, hogy a bizottság levonja a konzekvenciát abból a körülményből, hogy a szavazatok közt van egy olyan bírós is, aki nem volt bírós, mert nem tette le az esküt. Már pedig csak *Kubinyi* contra-szavazatával állt be szavazat-egyenlőség, ami az elnöknek kötelességévé tette a dirimálást. Ha *Kubinyi* szavazata semmisenek tekintendő — és kétségtelen, hogy annak tekintendő — akkor a bíráló-bizottság tagjainak szavazatai így oszlottak meg voltaképpen: három szavazat az igazolás, kettő a megsemmisítés mellett. Mert akkor az elnök se szavazott volna. Elesik tehát *Kubinyi* szavazata s elesik, mert fölöslegessé vált, az elnök szavazata is, így aztán a bizottság ki fogja mondani, hogy *Gabányi Miklós* mandátumát három szóval kettővel szemben igazolja.

Ez a megoldás tetszik a szélsőbali hallgatóknak. De van más kombináció is.

— A bizottság a maga kimondott ítéletét nem módosíthatja az ellenkezőre. De igenis nullifikálja. És aztán, hivatkozva a megtörtént hibákra, az ügy újabb tárgyalását más bizottsághoz kéri majd delegáltatni.

Ezt mindenki valószínűbbnek tartja. A szélsőbali hallgatóság azt mondja rá:

— Így is jó.

Máskülönbön már folyik az érvődés is a folyosón.

— A miénk marad *Gabányi*!

— No aki őt is irigyelné tőletek!

Addig tán az a gömbölyű oláh pesztonka is eltűnik valamerre a városból s belenyugszik sor-sába a szegény kanonir.

Egy pénteki napon az oláh könyörögni kezdett az üteg apjának, hogy ne küldje ki ma posztinak az ágyuparkhoz. Meg fogja hálalni az életével.

— Menedd kell, fiam! Mars! — mordult rá a strázsameszter és sarikon fordult. Az oláh zavarodott, dult arca meghökentette. Hohó! Most már nagyon is meonie kell... Egyéb sem kellene, csakhogy pesztonkájá védelmében össze találjon akadni a kapitány urral... Mert bár igaz, ami igaz: disznóság, amit a kapitány ur csinál — de ő az ur, punktum. Ha el is esabítja az oláh leánykát hízegő szóval, pénzzel — *Györgye Vláddnak* a neve mindenképpen: *Kuss*. Jó lesz tehát, ha rögtön megkezdí a kussolást odakünn az ágyuk előtt. Azoknak nyögnet, amennyit akar.

Györgye Vlád nem szólt többet egy szót sem. Kikefélte magát csinosan, rendesen, mint máskor és ment. A strázsameszter utána nézett és megcsóválta fejét:

— Meg fog gyülni a bajom ezzel a tökfilkóval...

Ugy volt, hogy azon az éjszakán szakadatlanul zuhogott az eső. A szél egész éjjel tombolt, — tele lett letépett, sárga akácia-levéllal az egész kaszárnyudvar. Másnap reggelre is csipős, lucskos maradt az idő, még az újone kanonirokat sem lehetett megkínözni a lovardában: megfáztak volna — a lovak.

Egyszer csak, ugy hét óra felé reggel a kaszárnya valamennyi szobáján végigszárynyalt egy riasztó hír, melynek senki sem akart addig hitelt

Az előkelő uri közönség figyelmébe

ajánljuk a modernkor minden kívánalmainak megfelelő és célszerű

Angol ruhaberleti osztályunkat.

Általánosan elismert elegáns szabás és remek kidolgozás. Nagy raktár tisztán angol és skót különlegességekben. Képekkel ellátott teljes prospektust és mintákat kívánatra bérmentve küldünk. Mértékli bármely öltöny elegendő.

Próbáltatónyit szivesen készítünk.

SCHNELLER és KOZMA, VII. kerület, Royal-szálló.

Konstatálni illik, hogy nem valami tulságosan kapnak rajta szelbalék sem. Inkább az etikai szempontokat hangoztatják. Hogy ők mit, mi mindent láttak a bizottság itéletében. De már erről is csöndesebben beszélnek. Barabás Béla pedig fölület az elnöki dobogóra s törli tegnap beirt indítványát. Az már fölösleges, ha a házszabályokat ügyis revizió alá veszik. Barabás törli indítványát s törölve körülbelül az egész csuf incidens...

(A napirend.)

Még a napirend előtt felolvasásra kerül *Madarász József* indítványa, hogy a naplószerkesztő állítsa össze a naplóból az idegen szavakat s állítsa mindegyik mellé a megfelelő magyar kifejezést. Ilyenformán a képviselők házi használatára egy kis idegen szavak szótárt szerkesztetné meg az öreg *Madarász* szegény *Endrődi Sándorral*, a napló szerkesztőjével.

Majd a megüresedett bizottsági tagsági helyeket töltik be. A szavazás majdnem egy teljes óráig tart.

Csak aztán kerül sorra a *csorbai tó* megvásárlására vonatkozó javaslat. Más napon ez a javaslat s a körüle folyó vita a legnagyobb mértékben lekötné a t. Ház figyelmét: ma jóformán üres padok előtt tárgyalják. Pedig *Buzáth Ferenc* és *Molnár Jenő* megjegyzései valóban érdekes és becses nyilatkozatokat váltanak ki *Darányi Ignác* földmivelési miniszterből, aki a Kárpátalja megemlése szempontjából az egész nemzetet megnyugtató programot fejtett ki. Még ebben a figyelmetlen Házban is megmozdul egy percre a lelkiismeret és megtapsolják nyilatkozatáért a minisztert. A javaslatot is megszavazzák. Aztán megint csönd.

Az Erzsébet-szoborra vonatkozó jelentés kapcsán *Várady Károly* kockázta egy megjegyzést. Hogy vigyázzon a kormány, nehogy ez a szobor-ügy is úgy üssön ki, mint a Baross-szobor vagy az új parlament. *Szell Kálmán* miniszterelnök mosolyogva feleli: szivesen, csak tessék megmondani, hogyan vigyázhasson a kormány, mikor külön bizottságra van bízva a szobor-ügy?

Várady felpattan:

— Nem fogadok el leckéztetést!

— Azt én is mondhatnám — szól vissza nyugodtan a miniszterelnök.

Egyébként a jelentés tudomásul szolgál.

Mire a kérvények kerülnek sorra, nagyon kevesen vannak a Házban. A szelbalérol a határozatképesség konstatálását kérik. Nem határozat-

adni, míg a fővártán levő inspekciós főhadnagy is meg nem erősítette a dolgot.

— Szörnyen bánt vele... újságolták egymásnak a legények. Holtan vitték spítályba a kapitány urat, azon módon, ahogy a földön feküdt. Mennyi vér, Ur Jézus, mennyi vér...

Györgye Vilád, a gráva kis oláh azon az éjszakán meggyilkolta a kapitányát, s Marinkájával együtt nyomtalanul eltűnt. Hogyan, miképpen történt a dolog, — nem derült ki. Az oláh állítólag belopódzott a kapitány lakása udvarára, s éppen abban a percben érhetett oda, midőn a kapitány kézen fogva nógatta belépésre a leányt, ki szegénylősen huzódzott... A többit csak sejtteni lehet. A kapitány fejét egyetlen rettenetes csapással zúzta szét a *Györgye Vilád* kezében megvillanó súlyos tűzér-kés. Meghalt abban a szempillantásban. A folyosó és küszöb tele volt vérről. A tűzér-kés ott hevert a hulla mellett, amelynek behorpadt, véres mellén egy négyrét összehajtogatott tizes bankó feküdt...

Mintegy nyolc-kilenc nap mulva visszafelé jöttünk a „Pleska padure mare” havasra. Utatársam két ezüstforintossal akarta megjutalmazni az oláh „hősiesség”-ét. Felbuzdulásának barbár megnyilatkozása azonban kárba veszett. A brokrok mögött levő roskatag kaliba üres volt.

Nem bízt bennem a sáppadt kis oláh, — inkább összebajuzta holmiját és asszonyostul, gyerekestül elbujdosott innen is, — mint a vadállat, mely oduja szájánál koponyomokat érez — ki tudja, merre. Nagy a havas! Elbujhat benne egy rongyos oláh.

képes a Ház. Az elnök tehát negyedórára fel akarja függeszteni az ülést. Ebből vita kerekedik. Az ellenzék azt akarja, hogy az ülést egyáltalán ne rendezzék be. Az elnökség a meghosszabított ülésekre hivatkozik, az idő pedig még nagyon korai. Végre is szavazással döntik el, hogy negyedóra mulva folytatják a kérvények tárgyalását. Sokkal több képviselő akkor sincs jelen, de már senki se veszi számon s így a kérvények sorjegyzékét is letárgyalják.

A vihar után ilyen csöndes unalommal örül a parlamenti malom...

A képviselőház ülése március 8-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, gróf *Szechenyi Gyula*, *Wlassics Gyula*, *Darányi Ignác*, *Cseh Ervin*.

A megsemmisített mandátum.

Elnök: T. Ház! Napirend előtti felszólalásra engedélyt kérek: *Kubinyi Géza* és *Barta Odón* képviselők. Először *Kubinyi* képviselő urat kérem fel szólásra. (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Kubinyi Géza: Mélyen t. Ház! Előadhatóan és lelkiismeretbeli kötelességemnek tartom... (Nagy zaj és felkiáltások a szelbaléolon: *Jókör!* Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Nagyon csodálkozom az igen t. függetlenségi párt, hogy körében nyugtalanítást idéz elő, ha valaki a lelkiismeretére hivatkozik. (Nyugtalanúság a szelbaléolon: Halljuk! Halljuk! jobbfelől)... Igenis, előadhatóan lelkiismeretbeli és becsületbeli kötelességemnek tartom bejelenteni az igen t. képviselőháznak azt, hogy tévedés és elnézés folytán én, mint az V. bíró-bizottságnak megválasztott tagja, mai napig se tettem le az esküt (Nagy zaj és felkiáltások balfelől: *Mondjón le! És mégis itélkezett?* Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Elnök cseppet)... Megint nem értem az igen tisztelt függetlenségi pártot, talán csak nem befolyásol egy tisztesség, becsület embert itélete meghozatalánál az, hogy letette-e az esküt, vagy nem? (Mozgás és nyugtalanúság a szelbaléolon.) Minden tisztesség, becsület embernek első törvénye a saját lelkiismerete. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a szelbaléolon.) Ezért én tisztelettel kérem az igen t. Házat, hogy tőlem a mai napon az esküt ki-venni méltóztassék. (Felkiáltások a szelbaléolon: Nem vesszük ki! Zaj. Elnök cseppet.)

Madarász József: A házszabályokra hivatkozva szót kérek. (Halljuk! Halljuk! a szelbaléolon.)

T. képviselőház! A házszabályok azt rendelik, hogy minden bíró-bizottsági tag működése előtt az esküt letegye. (Ugy van! a szelbaléolon.) Most itten feláll *Kubinyi Géza* képviselő ur, kéri a Házat, hogy megmondja, hogy ő az esküt eddig nem tette le és kéri a Házat, hogy azt ma tehesse le. Ez nem lehet. (Nagy zaj és felkiáltások a szelbaléolon: Most már nem lehet!) Nekem tudomásom van arról, hogy itélkezett (Ugy van! a szelbaléolon), a nékiül, hogy letette volna az esküt. En nem pártérdekből, hanem az igazság érdekében arra hívom fel a képviselőházat, ha *Kubinyi Géza* képviselőtársam nem látja be azt, hogy nem lett volna neki szabad itélkeznie az eskü letétele előtt...

Kubinyi Géza: De beláttam!

Madarász József: És ha le nem mond a bíró-bizottsági tagságról, akkor én, *Madarász József*, mint képviselő, elenzem, hogy neki az eskü letételére a képviselőház az engedélyt megadja. (Hosszantartó élénk helyeslés a szelbaléolon.)

Elnök (cseppet): Engedje meg a t. Ház, de azt a tény, hogy *Kubinyi Géza* képviselő ur az esküt nem tette le, az ő nyilatkozatából tudtuk meg. E nyilatkozat megtétele egyszersmind a legvilágosabb bizonyítéka annak, hogy itt csak feledésből eredő mulasztásról van szó. (Nagy zaj és ellentmondás a szelbaléolon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) E feledésből történt mulasztásból...

Rákosi Viktor: Egy mandátum megsemmisült (Ugy van! Ugy van! a szelbaléolon.)

Elnök (cseppet): Nem kérem! (Nagy zaj és felkiáltások a szelbaléolon: Halljuk az elnököt!)... Ezen feledésből történt mulasztásból háramló felelősségben ő vele legalább egyenlő részben osztozik maga az elnökség. (Élénk tetszés a baloldalon. Ellentmondás a szelbaléolon.)

Rákosi Viktor: A bíró-bizottság elnöke! *München Aurl!* (Nagy zaj és felkiáltások a szelbaléolon: Igenis *München Aurl!* Ujabb felkiáltások: Halljuk! jobbfelől.)

Elnök: Azért konstatáltam ezt, mert a mennyiben itt mulasztás vagy hiba történt, a felelősségnek ebből ream eső részét a Ház szeme előtt akarom ki-venni. (Felkiáltások a szelbaléolon: Nem az elnök a felelős, a bíró-bizottság elnöke a felelős!)

Krasznay Ferenc: Az elnök a felelősség ki-sebbsé részét! (Ugy van! a szelbaléolon.)

Elnök (cseppet): A Ház elnökének is feladata azt evidenciában tartani, hogy az eskü letétele-e, vagy sem; az ő feladata a bíró-bizottság tagjait az eskü letételére felszólítani. En azt hiszem, hogy itten több részről olyan hiba és mulasztás történt, ami utó-végre emberi dolog, de amiben valamennyi tényező részéről mint azt a most itt elmondottak is igazolják, a jóhiszeműség hiányának még csak gyanuja sem forog föl. (Helyeslés jobbfelől.)

Messi Pál: Ohó! Tagadjuk! (Nagy zaj a szelbaléolon.)

Elnök: Ennek folytán, t. képviselőház, a házszabályok semmi támpontot nem nyújtanak arra, hogy ha egy bíró-bizottsági tagul megválasztott képviselő az eskü letételére jelentkezik, ez töle megtagadás. Ellenkezéleg, a házszabályok kötelességét, még pedig semmi ellentmondás nem tűrő kötelességét to-szik az elnökségnek, midőn a bíró-bizottsági tag jelentkezik, az esküt töle ki-venni. En tenát a napirend előtti felszólalás után *Kubinyi Géza* képviselő urat fel fogom kérni, hogy az eskü letételére jelentkezék. (Élénk ellentmondás a szelbaléolon. Helyeslés jobbfelől.)

Szederkényi Nándor: (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! a szelbaléolon. Elnök cseppet.) Talál egyet-ten az eset amely ma izgalmat kelt (Halljuk! Halljuk!) nemcsak ezeken a padokon, hanem — remélem — a tény szokatlanságánál fogva, magán a kormányparton is. (Zaj.)

Egy itélet hozott tegnap (Halljuk! Hallják!) és ez köztudomású, hisz azért tárgyaltuk ma ezt a kérdést és ma az itélőbiróságnak egyik tagja feláll és kijelenti, hogy ő esküt nem tett, minélhogva illetéktelenül vett részt azon bírálatban és így utólag jelentkezik, hogy a Ház előtt az esküt le-tehesse. En nem akarom az esetet a maga külö-nösségében most taglanni, de utalok a polgári bíróságnál előforduló esetekre. Es itt a t. igazságügy-miniszter úrtól kívánjuk, hogy nyilatkozzék a képviselőházban arra nézve, hogy így van-e, amidőn valamely bíróság... (Zaj. Halljuk! Halljuk! a szelbaléolon.) akár félre-tét, akár tévedés folytán hoz ite-lelet, az igazságügy-miniszterium kötelességének tartja más bíróságot küldeni, illetőleg delegálni azon ügy elbíráására. (Helyeslés a szelbaléolon.) Amde itt még egy más kérdés is torog fenn. (Halljuk! Halljuk!) Az, hogy a t. elnök ur még magát is oda állította, hogy talán ő is mulasztott, tévedett. Nem! A Ház elnöke nem mulasztott és nem tévedett. (Ugy van! Ugy van! a szelbaléolon.) mert a Házszabályok 36. § a, amely ezen esetről intézkedik, így szól: „A bíró-bizottságoknak azon tagjai, kik ezen eskü letételekor jelen nem voltak, tartoznak az esküt ugyan-azon módon pótlólag letenni. A bíró-bizottságok működésének megkezdése előtt (Felkiáltások a szelbaléolon: Előtti!) e bizottságok elnökei tartoznak meggyőződést szerezni arról (Igaz! Ugy van! a szelbaléolon. Élénk felkiáltások a szelbaléolon: Münchennek kellett volna meggyőződnie!), hogy az illető bizottság mindegyik tagja az esküt már letette.”

Ha a t. bíró-bizottság elnöke ezt a szakaszt elolvasta, amely kötelességet előírta, kérem, teljesít-te-e ezt a kötelességet? Meggyőződést szerzett-e arról, hogy bíró-bizottságnak minden tagja az esküt letette? Ugy látszik, hogy nem teljesítette (Igaz! Ugy van! a szelbaléolon), mert egyik tagja ma elő-állott és bevallotta, hogy ő eskü nélkül vett részt az itéltohozatalban. Ennélhogva én azt hiszem, hogy ide magyarázat, ide itejtetés nem kell, mert tiszta és világos, hogy itt oly mulasztások, oly törvényellen-ségek történtek, hogy én egy percig sem kételkedem hogy a bíró-bizottság levonja a következtetést (Helyeslés a szelbaléolon. Felkiáltások a jobboldalról: Le is fogja vonni!) mert lehetetlen, hogy ez a bíró-bizottság a nagy közönség és a Ház elé lépjenek, hogy még tovább is akar ez ügyben itelni.

Kubinyi Géza: Ez az én nézetem is!

Szederkényi Nándor: Kérem tehát az illető bíró-bizottsági tag urakat, hogy ne hozzanak minket kinos helyzetbe. Ez nem személyes kérdés, ez a köz-ügynek oly kényes kérdése, amelyet a képviselőház minden tagjának kötelessége első sorban megővni minden félreértéstől. Ugyan micsoda példát mutatnánk mi a nagy közönségnek azzal, ha itt a bíró-bizottság-ok ilyen vallomással állanak elő és a következmé-nyeket nem vonják le? (Ugy van! a szelbaléolon.) Adják be rögtön a lemondásukat! (Élénk helyeslés a szelbaléolon.)

Kossuth Ferenc: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Az a tény, hogy *Kubinyi Géza* t. képviselőtársunk saját maga elhatározásából azt a kijelentést tette, hogy ő nem tette le az esküt, legjobban bizonyítja azt, hogy tévedésben volt, de jóhiszemű tévedésben. (Ugy van! Helyeslés a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) Azonban a házszabályok 36. §-a azt rendel, hogy a bíró-bizottság működésének megkezdése előtt a bi-zottságok elnökei tartoznak meggyőződést szerezni a felől, hogy az illető bizottság mindegyik tagja az es-küt már letette. Mit bizonyít ez a rendelkezés? Bi-zonyítja, hogy megtörténhetik az, ami tényleg meg is történt, hogy a bizottságnak valamelyik tagja elhalasztja, elfelejti az eskü letétét, vagy pedig nem tudja, hogy neki specialiter esküt kell le-tennie. Mert ha ezt nem jelentené, akkor teljes szükségtelemre lenne az a rendelkezés, hogy a bi-zottságok elnökei tartoznak meggyőződést szerezni a felől, hogy az illető bizottság mindegyik tagja az esküt már letette. Ez a rendelkezés világos. A bi-

MOLL SEIDLITZ POR
feltűnőhatalan házszér mindama gyomor-bajoknál, melyekből a
rosz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszerárakban
MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 korona.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ és SO
Legjobb fájdalomcsillapító beörszülés, csusz, közhvény és egyéb meghűlés bajok-
nál. A raktárakban díommal zárt (plombirt) üvegekben 1 korona 90 fillértér kap-
ható. MOLL készítmény kérendő.

zottság igen t. elnöke. bárki legyen az, halárhozottan a legnagyobb mulasztást követte el. (Igaz! Ugy van! Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) midőn nem győződött meg arról, hogy a bizottság minden egyes tagja az esküt letette. En természetesen nem vagyok arra hivatva, hogy megítéljem, hogy midőn a bizottság elnöke ilyen világosan hibába esett (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) és kénytelen beismerni, mint ahogy lenetelen, hogy be ne ismerje a Ház előtt, hogy ő súlyos mulasztást követett el, mi lesz annak a következménye? En igen t. barátom saját elhatároására bízom hogy ő ezen mulasztásából térfiasan vonja le a következményeket. (Igaz! Ugy van! Hosszantartó élénk nyíeslés a szélsőbaloldalon.)

Műnch Aurél: T. Ház! (Zaj a szélsőbaloldalon.) Elnök csenget. Halljuk! Halljuk!) Teljesen igazuk van az előttem szótolt t. képvise ő urának abban, hogy a házszabályok 38. §-a köteleességvé teszi a bíráló-bizottságok mindenkit elnöknek, hogy a tárgyalások megkezdése előtt meggyőződést szerezzenek a felől hogy az illető bíráló-bizottsági tagok az esküt letették-e, vagy nem. Midőn az V. bíráló-bizottság megalakulván engem megisztelt azzal, hogy elnökövé választott (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Rosszul tette! Halljuk! Halljuk!) a jobboldalon én a magam részéről el emőztem (Zaj a szélsőbaloldalon.) én a felkiáltások: Gyönyörűen! Halljuk! Halljuk!) és meggyőződtem arról, hogy az V. bíráló-bizottság valamennyi tagja az esküt szabályszerően letette. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Hivatkozom nem csekélyebb tekintélyre mint a Ház mélyén t. elnökre, akinek talán háromszor vagy négyszer alkamunkodtam azzal a kérdéssel, vajon a bizottság tagjai letették-e esküjüket, igen, vagy nem? Történt azután később, midőn az V. bíráló-bizottság megalakulva a tárgyasba belement és a vizsgálót el is rendelte tehát akkor, mikor a házszabályoknak teljes mértékben eleget tettem, hogy **Eöbergényi Sándor** bizottsági tagságáról lemondott és akkor a t. Ház az ő helyére **Kubinyi Géza** képviselőt választotta. És itt igenis bevalom tévedésemet, ha úgy tetszik, mulasztásomat (Helyeslések a szélsőbaloldalon.) teljesen tértiasan. amint azt részemről soha másképpen nem szokták tapasztalni, igenis emőztem azt és akkor a *bizottság tárgyalásának folytatásakor* — nem pedig annak megalakulásakor — én igenis nem kérdeztem, vajon **Kubinyi Géza képviselő** ur letette-e az esküt, igen, vagy nem. Azt hiszem hogy Kubinyi Géza-nak tértias és korrekt nyilatkozata senkiben sem hagy kéteyt hátra az iránt, (Mozgás a szélsőbaloldalon.) hogy csakis tévedésből történt az hogy ő nem tette le az esküt. Kérem tehát a t. képviselőházt és leginkább a t. függetlenségi pártot, méltózzassék bevárni, hogy mit csinál az V. bíráló-bizottság és azután méltózzassék itélni. (Élénk mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Odön: Rá kell mutatnom arra, hogy egy bíraskodást megállapított törvényes szabály, amely a Házat igen fontos közjogi kérdések elbírálásánál kötelezi szankció nélkül, vagy páturáonának a megalkítására vagy skandalmok és üdésérdek alkalmas, (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) de nem alkalmas arra, hogy azt a nagy, magasztos intézményt, a parlamentáriszmas intézményt a tiszteletnak azon mértékben megtartsa, amelynél azt minden magyar ember látni óhajtja. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Méltóztassanak megengedni, hogy az imént elhangzott nyilatkozatokra visszatérjek. A bíráló-bizottság, mint döntő bíró szerepel egy esetben, amelynek hatása tegnap itt a Házban megnyilatkozott. döntő szavazatot győzve, mert ellenindítványt nyújtott be. Hosszu ideig részt vett a tanácskozásban s nem vette észre, hogy ő eskü nélkül működik.

Leszkay Gyula: És ezt büntetlenül lehet csinálni!

Barta Odön: A bíráló-bizottság elnöke, aki az imént nyilatkozott, ugy magyarázza meg ennek a lehetőségét, hogy ezen bíráló-bizottság egyik tagja eredetileg a bizottság működésének kérdése alkalmával nem Kubinyi Géza hanem Eöbergényi Sándor képviselő ur volt, aki a tárgyalás elején, éppen a jelek legfontosabb nyilatkozatainak megértele alkalmával, a midőn a mandátum és a panasz sorsa tulajdonképpen félig-meddig eldőlt; amidőn arról volt szó, hogy a felek és azoknak meghatalmazottai, a választók, a választást védők előterjesztések s a közvetlenség erejével való hatásra és meggyőződésre alapítva megmondhassák a bíráló bizottság előtt mindazt a mi a szivükön lelik és annak elhatározását ezen felszólalásunkkal a közvetlenség és szóbeliség érvényesítésével provokálhassák: akkor Kubinyi Géza képviselő ur nem volt még tagja a bizottságnak. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Halljuk! Halljuk!) Ezt hozza fel Műnch Aurél képviselő ur annak magyarázatát, hogy ő mint elnök a beérkezett új tagnak bírói kvalifikációját tévedésből le edényesérből nem vizsgálta meg. (Mozgás jobboldalon.) Há! errare humanum est; ezt concedalom, de most amikor evidens előtűnik az (Halljuk! Halljuk!) hogy, valamint a hajdani bölcsek nem hozták törvényt az apagyilkosok ellen azért, mert azt mondták, hogy apagyilkosságra nem is lehet gondolni, de a későbbi törvényhozók bizony rájöttek arra, hogy ilyen törvényt is kell alkotni, ugy a parlamenti tisztesség, a parlament mértékének a szempontjából, amint az igen t. elnök ur az elnöki székből is nem egyszer enunciaált, bizonyos intézkedések feleslegeseknek deklaráltak mert — ugymond — ki van zárva az, hogy előfordulhassanak. Világos most már igenis, hogy minden oly intézkedés, amely köteleességeket szab a képviselők elő, amely különösen köteleességeket szab az illető bizottságok o.é, a parlament méltóságát képviselő bizottságok itékezése elő, azoknak a rendelkezéseknek feltétlen szankcióit kell adni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Méltóztassék megengedni, hogy ennek a kérdésnek az előzményét nagyon röviden előadjam. A kormányelnök urnoz követelőt egyik lap, annak, ami tegnap történt, bírálatát következőleg adja

elő: Azt mondja, hogy ami itt történt (olvassa): „a megtámadása volt nem csupán a jogrendnek, de egyenes megsértése a bírói függetlenség iránti kötelei tiszteletnak.“ (Zajos ellenmondások baloldalon.) Méltóztassék nekem megengedni, csak három bírálati kijelentéssel fogok foglalkozni, mert szükséges, hogy a tényállás tisztán álljon. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondta továbbá, (olvassa): A Ház tárgyalásainak menetét bírányokkal megakasztani ha lehet, akkor bátran megashatni a sirát a magyar parlamentáriszmasnak. (Zajos ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Azt mondja továbbá, hogy (olvassa): Mindig van kárvalódott, akiknek szubjektív oka van az elkésredésre. Lássuk ezt, t. Ház. (Egy hang a baloldalon: Halljuk! Halljuk!) mennyiben séríthetik ezek a kiakadások és vadak ezt a pártot.

Kénytelen vagyok megvédeni ezen pártot azon vád ellen, melyet tegnap magatartásával szemben elene emeltek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Méltóztáadásra volt-e az, ami tegnap történt, a jogrendnek? (Éle kiáltások a szélsőbaloldalon: Nem védeime volt!) Igenis, megtámadása volt a jogrendnek de nem az amiről írnak, hanem ami előtte történt. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Megsértése volt-e az a bírói függetlenség iránti kötelei tiszteletnak? Igenis, az, mert a bírói függetlenség iránti kötelei tisztelet az azt parancsolja minden bírónak, hogy magán minden ténybeli a törvényekhez és szabályokhoz oly szigorúan tartsa, hogy senkinek se legyen módja a kötelei tiszteleit csak egy használynra is megszerem. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mi áshatja meg inkább a magyar parlamentáriszmasnak a sirját mint az, hogy ha kieleit az dokumentájuk, hogy előforduló esetben akadnak bíráló-bizottságok, amelynek tagjai olyan lazán, olyan könnyen jogják fel a bírói köteleességgel járó feladatukat.

Tulajdonképpen mi volt ennek a felháborodásnak az oka? Nem habozom kijelenteni, szírd egyéni és jogász meggyőződés alapján, hogy egy illebezhetetlen ítélet; ítérum átal hozott ítélet anyagilag, beirtatimára nézve azon kérdésnek szempontjából, hogy az ítélet a bizonyítékok, adatok mérlegelésének mily eredményt hozott meg, felülvizelés tárgya nem képezheti. (Ugy van! Ugy van!) Bírói tévedés sohasem lesz kizárva, míg emberek íognak itélni. Minden bíró felelős azon mérlegelésért, amelyet az elarasunkban szabad mérlegelésnek neveznek, a maga elkismerete, becslése és a következmény itézőské előtt. Tehát nincs semmi éle törőnnak, mint felülbíráló törőnnak a árendelje, azt senki felülbírálati alá nem is vonhatja. De minél messzebb megyünk a téren, bármily kintásokot végzünk annak megápitása körül, hogy mitől fogadnak el egyes pontokban a bíróságok megalkításánál amugy is appellábilis ítéleteket: azt fogjuk találni, hogy azoknál a törőnnaknál, melyeket ilyen inappellábilis ítéletekre automatának, ott sáncoknál körül legerősebben az itékezést. Az ilyen inappellábilis törőnnaknak itékezését az eljárás szabályok sáncoknál úgy körül, hogy az itélethez mitűn beirtatimához hozzászólani nem lehet, alakilag lehessen hozzászólani a kiakg lehessen ellenőrizni és ez alapon lehessen semmissnek deklarálni az ítéletet, mert ha valahol ugy e törőnnak áll az, hogy torna dt esse re. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Méltóztassanak az anagózt keresni az esküdszéki elársánál. Ha az esküdt elávoziki vagy informálva van s. b. mi történik? Megsemmisítik az ítéletet, bármily igazságos volt.

Annak idején a semmisszék a legigazságosabban megbozott ítéleteket amelyeknek anyagi igazságát állatta a legkisebb forma hibából. ha pl. a tárgyas bejelentése nem volt három napig kidűgesítés, megsemmisítette. (Halljuk! Halljuk!) a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezt itt tejegetnem felesleges. Csak konstátim asarom, hogy, amikor a bíráló-bizottsági ítélet, amely tegnap nyit azok mellett kihirdetett itt azoknak, akik nem szubjektive, hanem az igazság iránt érzett lelkesedéstől áthatva érdeklődtek az ügy iránt tudomásra jutott; amikor tudomásukra jutott az, hogy az ítéletközvetlenül részveit valaiki a tárgyasnak előkészítésében, az első tárgyasnál, ahol a tényállást tisztázták, nem vett részt tagja sem volt a bizottságnak és ennek dacára a bizonyítási eljárás maga a tárgyalás, a szóbeli nyilatkozatok újból reprodukálva nem lettek, ez a hiba nem reparárti ott és hogy ezenkívül nem vett részt éppen a bizonyítási anyag ismertetésében, ahol a házszabályok világos rendelkezése szerint joga, emőfogva kötelessége — mert ami a bíróságnak joga az egyáltalán kötelessége is — a lelekez intézet kérdésekkel, felvilágosítások kérésével, a tényállás tisztázásához hozzájárulni, mikor tudomásukra jutott, hogy az illető ezt a jogot és ezt a kötelességet nem teljesítette, mert fontosabb tendők emőtesze végett Szolnokra ment egy más mandátum ügyében. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) tehát nagyon is szubjektív okok miatt nem vett részt a bírói kötelesség teljes kimerítésében, mondom mikor az tudomásra jutott az érdeklődőknek, tudomásra jutott a függetlenségi és 48-as pártnak: ez méltó leháborodásnak adott kielejét. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) De abból mi következett? Az, hogy a bíráló-bizottságnak nem lehet teljesen diszkreciójára bízni, hogy a szabályok az alakítások melyik részét mikor tartják ők melőzhetőnek. Miért nem lehet? Erre nézve csak két példát hozok fel. Lényeges alkotórésze egy a kuriai bíraskodásnak, mint az ugyanabban a törvényben kodifikált a 3-ik cimbén tárgyalt bíraskodásnak, amely a Ház bíráló-bizottságai előtt folyik le, hogy szóbeliségre és közevet enségre van alapítva. A t. igazságügy-miniszter ur, aki jeles hűve ezen magasztos elvnek a bíraskodás terén, semmi esetre sem nézhet félteni ezen elvnek akármely vonatkozásban oly ektatans módon való megsértését, mint amilyenről itt szó van.

Ha most példát akar találni a t. Ház a bíráló-bizottság működéséről szóbeli elenítésében, hogy itt bejön egy ítélet, amelynek alapját perratok váltásával letárgyalat tényállás képezi: mit mondana

a t. Ház? Ha áll az, hogy nekünk ezt szó nélkül tőrőnni kell, akkor minden bíráló-bizottság tetszésétől függ vagy a törvény helye en magyarázatától tétlenül függővé, hogy ez a nagy elv, ez a nagy jog egyszerűen melőztessek.

Hogy nézzünk egy másik esetet. Őt tag szükséges a határozathozatalhoz. Abból négy tag feltétlenül t. bbség. Ha már most egy bíráló-bizottság elnökének ugy tetszenék, mitűn megállapodnának az illetők a maguk nézetében, négyen összeülének és ítéletet hoznának, amely feltétlenül a bíráló-bizottság többségének ítélete lenne: vajon szó nélkül kellene ezt tőrőnni? Ezt bizonyára nagy sérelmek tekintetűnk. Ez nem volna a törvény uralma, hanem az önkény uralma volna, mert e szerint minden bejuthat ide, csak a jog nem. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

És mert ez így van és mert a t. Ház meggyőződhetet róla, hogy ez megtőrőnnéhet, megtőrőnnéhetik minden, megtőrőnnéhetik, hogy fel nem esküdt bíráló-bizottsági tag vesz részt, megtőrőnnéhetik hogy egy pótbiológ beküldött tag jön be a bizottságba és helyettesíti az elárást, és nem fogom ítéletezni, de megtőrőnnéhetik, hogy midőn egy bíráló-bizottság 2-3 tagja valami módon eláruita a nuzst arra, hogy a mandátumot megsemmisítse vagy nem és ez a kormányzatnak nem tetszik kinevezi valamely állásra és helyettes beküldenek valami gutgesinnt tagot. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Műnch Aurél: Ugyan!

Barta Odön: Azt mondom, hogy nem tételezem fel, de ez mind megtőrőnnéhetik. A mi házszabályaimk mellett, melyekben szankció nincs, ez megtőrőnnéhetik, a nélkül, hogy bizonyos körök állítása szerint nekünk, képviselőháznak ezt jognak volna semmissnek kimondani. En tisztelelt kérem, méltóztassék a t. Háznak ezt ontólóra vonni, hogy lehet-e a bíráló-bizottság itélekezését ilyen lazán megsemmisítve, szankció nélkül lenntartani, és nem érkezett-e el annak a szükségére, hogy mindazon a aiki sérelmek, melyek elővethetők és fémertílehetnek egy itélekezés körül, kodifikáltságan ugy, mint a hogy a büntelő perrendben az alakis és anyagi semmisségi okok fel vannak taxative sorolva, és a házszabályokba is megfelelő rendelkezések vétesseknek fel oly sérelmek esetére melyekből kiolyóság az ítélet feltétlenül semmissnek mondható ki. Lesz bizonyára a Háznak módja a házszabályok e hibát a revizió alkalmával megtálni; én a Ház ezen ígátokt hangulatában részletes indítványt tenni nem akarok, hanem elsőszólalom befejezésűl a Ház többségének és a t. miniszterelnök urnak ezen bajok sürgős orvoslásának szükségét figyelembe ajánlom. (Élénk éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

(A miniszterelnök válasza.)

Szöll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőházi! (Halljuk! Halljuk!) En a tegnapi incedensről és arról, ami arra okot adott nyilatkozni nem kívánok, csak egyveten egy észrevételt teszek a képviselő ur érvelésére és ezt is csak azért mert Barta Odön t. képviselő ur hivatkozott egy hozzám közelálló lapnak mai cikkére. Végre is annak a cikknek az alapeszméje és alapindolata mégis csak az amit, gondolom, nem is lehet nem helyeselni, hogy bármely ok legyen bárkinek ebben a Házban, egyes képviselőnek vagy képviselői csoportjának, vagy, amint megjegyezni szoktuk vulgáris nyelven, partnak leinabórva lenni az, hogy a házszabályok megtőrőnnének, hogy a házszabályokban előrt rend megzavarásával adjanak e leinabórásnak kielejét, nem helyesebbé. (Helyeslés jobboldalon.) Zaj a szélsőbaloldalon.)

Egyébként nem megyek a dolog mértékébe, de mindenekelőtt nyilatkozni kívánok arra, amit Barta Odön képviselő ur mondott. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Mielőtt Barta Odön képviselő ur nyilatkozatának melyet figyelembe ajánlott az érdemére térnék át, csak egy észrevételt kell tennem inkább óvat és kérésért arra vonatkozólag, amit nem mondom ezen esetre hanem mint egy lehetséges eset elhozott. Azt mondta tudniuk, hogy az is tőrőnnéhetik, hogy a kormány, miszerint többséget csináljon magának vagy a nézetének, kinevez hamar abban valahová egy állásra egy képviselőt aki valamely bíráló-bizottságnak tagja hogy ide másikat választasson be. En nem is relevánm ezt a kérdést, ha nem tartoznék ezzel önönagammak. — En hiszem, hogy a t. képviselő ur nem tetelezi ezt fel rólam, de erre relevánom szabad azon körül ményéni fogva, mert éppen ez esetben Eöbergényi képviselő ur azért szűnt meg a bíráló-bizottság tagja lenni, mivel én kineveztem s így valaki más, nem most hanem később, nem ebben a Házban, hanem a Házon kívül, azt mondhatná hogy ez talán olyan eset volt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem!) En nem tudom, hogy a képviselő urak nekem nem impútáják, de én kijelentem a képviselő uraknak és a Háznak, hogy én Eöbergényi Sándor kinevezését már akkor tervestem és elhatároztam, amikor arról még szó sem lehetett, hogy ő miscoda bíráló-bizottságba választatik be s lesz-e abban a helyzetben, hogy a dicsái választókerületről tog itélkezni. Sőt tovább megyek. Az a kinevezés már elhatározott dolg volt nálam a választások előtt arról önöknek szavamat adom. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Tudjuk! Tiszta!) Nehogy valaki azt gondolja — nem Barta ur — tartoztam ezt megmondani.

Ami a kérdést magát illeti, én már a t. Ház előtt többször kijelentettem azt, hogy a kuriai bíraskodási törvény azon vonatkozásban, melyekkel a házszabályokkal áll, de maguknak a házszabályoknak egyes rendelkezései is kétségtelenül igen sok helyen, igen sok helyen és főleg az eljárásban igen sok hibát tüntetnek fel. Végre nem is lehet csodálni. A kuriai bíraskodási törvény maga egy novum volt, igen sok retortan ment keresztül, egyeztetése a házszabályokkal igen nagy gondot kívánt és belecusszatott — minden emberi mű tökéletlen — amint bele

is csuszott igen sok vastag hiba. (Igaz! Ugy van!) Én már akkor kijelenttem a t. Ház előtt, mikor ily esetekről nem volt szó, hogy várjuk be a kuriai bíraskodási törvény életbe lépése után felmerülő tényeket, az ezekből levonható tapasztalatokat, és nem zárom ki annak lehetőségét, hogy annak idejében, az ezekből előálló következmények mérlegelésével, szükségesnek fogom kijelenteni, hogy a kuriai bíraskodási törvény bizonyos revízió alá kerüljön. (Helyeslés.) Ezenkívül revízió szükséges a házszabályoknak, azért is, mert a házszabályoknak igen sok rendelkezése egymással ellentétben van, amit, miután most a hibák kibököntek, meg kellene és meg kellene hagyni lehetetlen. (Igaz! Ugy van!) Ezért én a revízió már többször szükségesnek deklarálva most is hangsúlyozom és annak idején indítványt fogok erre nézve tenni. (Helyeslés.)

Ami már most a képviselő ur által felvetett konkrét esetet illeti, a t. képviselő ur sem akarja tangálni azt az elvet, hogy a bíráló-bizottságok ítélete a maga tartalmát illetőleg intangibilis és azokat semmi körülmények közt szuperrevízió és bírálat alá venni nem lehet; mert hiszen akkor visszacsúszkát oda, ahol ez a képviselőház valamikor sok éven keresztül leledezett, hogy maga bíráskodott a választások ellen beadott kérvények felett. Erről szó sem lehet. Arról van tehát szó, hogy az eljárás, vagy az illetékeséget, vagy a házszabályok által előírt szabályok megtartása feletti örökösödést illetőleg van-e hozzászólási vagy elhatározási, vagy bírálati joga a képviselőháznak. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: (Feltűntél van!) Magam is megengedem, hogy azt vajjon, a bíráló-bizottság azon alakításokat és kellekkeit, amelyek az eljáráshoz fűzők, megtartotta-e valaminek az a feletti vizsgálót és az ehhez költendő szankcióit illetőleg, nem lehet egészen figyelmen kívül hagyni azt a kívánságot, hogy erre vonatkozólag történjen valami. Mert megeshetik, az bizonyos, — emberi lehetőség van rá — hogy oly súlyos sérelem következhetik be, talán az eljárásban, — nem az adott esetről, hanem in tészi beszélek — hogy valamely reparációnak a lehetőségét kizárni nem szabad. De nagyon kell vigyázni akkor is, hogy az itélkezésnek anyagi része, az itélkezésnek tartalma, maga az itélkezés és ítélet ez által a revízió által semmi körülmények közt érintve ne legyen. Ha tehát az a házszabályrevízió-bizottság ezt a kérdést is megfontolás tárgyává teszi, előre kijelentem az én nézetemként, hogy ezt csak nagyon óvatos, gondos kézzel és a laxatív esetek szigorú felsorolásával lehet tenni, mert különben a határvonalak összeolvadnak és oda jutunk, hogy az alkali itélkezések való ragaszkodás bírálatából magának az itélkezésnek bírálatá lesz, amit ki kell zárni. (Igaz! Ugy van! jobbjelől.)

Igy értem én ezt a kérdést, így fogom fel és nem gondolom, hogy a t. képviselőház bármely tagja ezt a fellogást a maga részéről helytelennek ismerne. Ebben az irányban hajlandó vagyok ezt a kérdést is a revízió keretébe behozni. (Tetszés és helyeslés jobbjelől és a középén.)

(Személyes kérdés.)

Kubinyi Géza: Személyes kérdésben kívánok szólni. (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg nekem az igen t. Ház, hogy Barta Ödön t. képviselőtársam íménti felszólalása után személyes kérdésben szótlan-hassak fel s kérjem az igen t. ellenzékét. szíveskedjék engem egészen nyugodtan meghallgatni, mert nem akarok egyebet, mint egészen tárgyilagosan néhány szót szólni. (Halljuk!)

A képviselő ur felszólalásának azzal a részével, amely az eskü le nem tételére vonatkozik, foglalkozni nem akarok, mert én önként jelentkeztem, saját legjobb meggyőződéseimből kitölölve magam jelentöttem be a t. Háznak, tehát az ítéletet magam mondotam ki magam felett. De foglalkozni akarok a t. képviselő ur azon előterjesztésével, hogy a függelenségi párt aert volt tegnap jelzudulva, mert Kubinyi Géza ítéletezett, pedig kifogásolva lett a bíráló-bizottságban azért...

Barta Ödön: Mert nem volt jelen az első tárgyaláson.

Kubinyi Géza: ... mert az előző tárgyalásokon nem vett részt. Tehát kizárólag erre a részére kívánok reflektálni a t. képviselő ur felszólalásának, — nem arra az állításra, hogy tárgyalás közben nem voltam jelen — mert hiszen csakis a kérdés vetetett fel a bíráló-bizottságban, még pedig Barabás Béla t. képviselőtársam részéről és nem is akképpen, hogy indítványt terjesztett volna elő arra nézve, hogy Kubinyi Géza ezen ügyben, — tekintve, hogy, midőn ezen ügy pertraktálása megkezdett, még megválasztva nem volt, tehát fontos körülményekre nézve tudomásal nem bírhatott — mint bíró nem itélkezhetik. Ient csak az a kérdés vetetett föl, vajjon Kubinyi Géza ezen kérdésben bíráskodhat-e, vagy sem?

Erre vonatkozólag a bizottság több tagja jogilag distingvált és jogilag mondta meg véleményét; nem bocsátottott szavazásra a do'og, de jogilag distingváltak. Én kijelenttem, hogy ezt elsősorban érzelmi dolgoknak tartom és azt tartom, hogy tisztességes, becsületes ember olyan ügyben, amelyet teljesen nem ismer, amelyet teljes mértékben át nem tanulmányozott, amelynek minden egyes fázisáról felvilágosítást nem nyert, bíráskodni nem fog. En tehát apelláció a bizottság egyik ellenzéki tagjára, amennyiben azt mondotam, hogy ha Abaffy igen t. barátom azt mondja és azt tartja, hogy a tárgyalások első részében az ügy végkimenetelére nézve oly döntő körülmények tárgyalattak, amelyeket én nem tudok és amelyekre nézve felvilágosítással én nem bírok és ha neki az a meggyőződése, hogy én teljes tájékozottsággal nem bírokot erre nézve, akkor én levonom a konzekvenciát belőle önként és kijelentem, hogy én akkor bíráskodni nem fogok. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kolnár Jenő: Másnak a meggyőződése!

Kubinyi Géza: Bocsánatot kérek, nem másnak

a meggyőződése, mert én már jeleztem, hogy nekem megvan a magam meggyőződése. De, ha mégis, ne-talán akkor, mikor én ennek a bíráló-bizottságnak tagja nem voltam... (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbjelől.)

Fay Zoltán: Azután lehet csak meggyőződés! Előzőleg nem lehet meggyőződés! (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Kubinyi Géza: Én igenis kijelenttem a magam részéről, hogy én ismerem az ügyet, mert méltóságok megengedni, az én lelkiismeretes kötelességem nekem parancsolta, (Nagy zaj és derült-ség a szélsőbaloldalon) hogy én mindent átvisz-gáljak, áttanulmányozzak és át is tanulmányoztam. Ha azonban Abaffy képviselőtársam azt találja hogy az előző tárgyalások alkalmával oly döntő körülmények pertraktáltak, amelyeket nem ismerek, a konzekvenciákat levonom belőle és nem fogok bíráskodni. És akkor Abaffy igen t. barátom kijele-ntette, hogy az első tárgyalások alkalmával semmi oly döntő körülmények, amelyek most uból fel ne olvas-tattak volna, nem említtetek fel... (Nagy zaj a szélső-baloldalon.)

Bakosi Viktor: Es nem mentés! (Ugy van: a szélsőbaloldalon. Egy hang: Ez Abaffy magánvéle-ménye!)

Kubinyi Géza: Oly egészen új stádiumba lépett az egész tárgyalás, hogy abból minden egyes bíráló-bizottsági tag, tehát én is, teljesen nyugodtan felvita-gosítást nyerhetem, (Nagy zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon.) és ez volt... (Folytonos nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csengtel.) kérem, t. Ház, a képviselő ur megtámadtatott és a tényállást most eldobja. A legkevésbé, amit megtehetnek, hogy a tényállás elő-adásában öt nyugodtan meghallgatják. (Élénk helye-slés a jobboldalon.)

Kubinyi Géza: Ez volt oka annak, hogy én nemcsak jogot de kötelességet is teljesíttem midőn bírói tisztemben eljártam. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

(Eskü.)

Elnök: T. képviselőház! Napirend előtti felszó-lalás tárgyában határozathozatalnak helye nincs.

Most felkérem Kubinyi képviselő urat, hogy az esküt letegye. (Hosszantartó, nagy zaj és nyugtalanság a bal- és szélsőbaloldalon. Zajos felkiáltások balról: Menjünk ki! Folytonos zaj.)

Szöts Pál jegyző: (Olvassa az eskümintát. Ku-binyi Géza leteszi az esküt, amit a képviselőház tagjai állva halgatnak végig.)

(A Ház naplójának magyarsága.)

Madarász József a következő indítványt nyújtja be: A Ház utasítja a napló szerkesztőjét, hogy a jelen országgyűlés kezdetétől a képviselőházi beszédekben elő-orduló idegennyelvű szavakat a nekik meg-felelő magyar kifejezések kíséretében betűrendben állítsa össze s a Ház elnökének terjeszse be aki tel-hatalmazatik hogy azt a nyári szünet alatt zsebköny-vár alakjában nyomasson ki és a képviselők között osz-tassa szét. (Helyeslés balról.) Évek óta tapasztalván az idegen szavak használatának terjedését, ez indít-ványban állapodtam meg, mert remélem, hogy ezáltal azoknak nemcsak terjedése gátolatik meg, de használatuk is előbb-utóbb meg fog szűnni. (Helyes és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Indítványozza hogy a Ház a jövő keddi ülés elején határozza el annak ülvitelét s akkor in-dokolja Madarász indítványát. (Helyeslés.)

(Jelentések.)

Szöts Pál előadó: Bemutatja a közoktatási bi-zottság előterjesztését a tanítói nyugdíj- és gyomalap, továbbá az 1896. évi XVII. törvényeik alapján létesít-tett nyugdíj- és gyámintézet 1901. évi állapotáról szóló jelentésére vonatkozólag.

Elnök: Most következik napirend szerint min-denekelőtt az enőki előterjesztés záros határidő kitű-zése iránt, a Horváth Gyula képviselő által bejelentett mentelmi ügyben, a mentelmi-bizottság részéről való jelentés éleire.

E tekintetben a mentelmi-bizottság előadóival és az érdektel képviselőkkel létrejött meg egyezés alap-ján azt javaslom a Háznak, hogy a bizottság a nap naplót számított tíz nap alatt terjeszse javaslatát a Ház elé. (Helyeslés.)

(Választások.)

A Ház ezután megválasztotta az igazságügyi-bizottságba: Barta Ödönt és Györfly Gyulát; a köz-lekedési-bizottságba: Ugron Jánost; a vizügyi-bizottságba: gróf Teleky Gyulát; a Horvát-Szlavon-Dalmatörzsgokkal költendő pénzügyi egyezmény elő-készítésére kiküldött országos bizottságba: Hieronymi Károlyt.

(A Csorba-tó.)

Hertelendy Ferenc ismerteti a csorba-tó birtok-nak az államkiosztó részére történt megvételéről szóló földmívelési miniszteri törvényjavaslatot s me-len-gesen ajánlja a Háznak a törvényjavaslat elfogadását.

Buzáth Ferenc előadja a törvényjavaslatot, de csak azért, mert nem akarja, hogy ebben a dologban az állam kompromittáltassék. Az államnak gondos-kodnia kellene a földügyi szabályozásról, továbbá a föld, hogy birtok ne kerülhessen olyan könnyen idegen kezékre mint eddig. Nagyobb adót kellene vetni minden nem magyar honos földbirtokosra, ha az mindjárt Hohenlohe herceg is. Rendezni kell a galíciai zsidóbevándorlást az ország ezer sebtől vér-zik, s ő a Csorba-tó megvételénél sokkal fontosabb dolgokat is ismer, ezetre kellett volna a kiadott nagy-összeget fordítani.

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: Fel-vetete Buzáth a földügyi rendezésének kérdé-sét. E részben megnyugtathatom, hogy igenis, az igen tisztelt miniszterének ur, mint belügyminiszter foglalkozik a gyógy- és földünyek szabályozásának kérdésével és ez irányban törvényjavaslatot szándé-kozik előterjeszteni, melynek előadói tervezetét nekem is szives volt megkídeni. (Helyeslés.) Felvetette a t. képviselő ur az idegen birtoklás kérdését is. Előre bocsátom, hogy midőn azt mondotta a t. képviselő ur, hogy az ország területének husz százaléka tel-jesen idegen kezekben van, nagyon elvetette a sujkot. Ne immorájunk tovább a kérdéssel; a statisztikai adatok nincsenek nálam, de arról nyu-godt lehet, hogy nagyon messze áll az igaz-ság a mondottak mögött. Hanem ez nem je-lenti azt, mintha a kérdéses a kormány tize-tesen nem foglalkoznék. (Helyeslés.) Amikor a hit-bizományokról volt szó, akkor éppen én jelentettem ki a Házban, hogy elvileg mi újabb hitbizományok-na a felállítását nem partoljuk a sikerdőg és nem is állított el ez a kormány egyet sem; hanem a ha-társzéléken, erdőbirtokokon, exponált vidékeken (He-lyeslés.) igenis megengedhetőnek tartjuk hitbizomá-nyok felállítását (Élénk helyeslés.) nemcsak közgaz-dasági de magasabb állami és nemzeti szempontból is. (Általános énk helyeslés.) De, kérem mikor ide-gen birtok kérdése felvetett a pénzügyminiszter ur társjánál, akkor a pénzügyminiszter ur szinte nyilat-kozott, hogy akkor, midőn az adóreformról lesz szó, hajlandó a kérdéssel foglalkozni. De hiszen maga ez a törvényjavaslat is mutatja a kormányunk irányát, a kormányunk gondolkodását.

Az idegen birtokról beszélvé, megemlékezett a t. képviselő ur Hohenlohe hercegről is. Hát erre nézve tudatom a t. Házzal, hogy Hohenlohe herceg a vásár megtörténte után megjelent egy a miniszterel-nök urnál, valamint én nálam is, mind a kettőnek biztosított, hogy ő az állam méltányos kívánságaival szemben a lehető előékenységgel kíván lenni és annak is kifejezést adott hogy lehetőleg magyar tisz-teket kíván uradalmában alkalmazni.

Rékasy László: Miért csak lehetőleg? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: Em-lítete Buzáth azt is, hogy az északi Kárpátok vidékén miért nem foglalkozunk a bevándorlás kérdésével és azon vidék sanyaru helyzetével. Ami azon vidék hely-zetét illeti, mindehinek előbb leírt mondati azt, mint nekem, hogy ezzel nem foglalkozom, (Igaz! Ugy van!) mert hiszen a hegyvidéki akciók éppen az északi Kárpátok vidékének helyzetén kíván se-gíteni. De ami a kivándorlást illeti, (Halljuk! Halljuk!), igenis, az igen t. miniszterelnök ur, mint belügyminiszter, annyira foglalkozik ezzel a kérdéssel, a be- és kivándorlás szabályozásával, hogy e részben a trónbeszéd egy külön nyilatkozatot is foglal magában. Is részben sem lehet tehát panasz, hanem azt igenis ösztiném meg kell monda-nom, hogy sem a bevándorlást, sem a kivándorlást, semmi egyéb kérdést teletekzi szempontból és tele-kezeti jelleggel tárgyalni nem fogjuk. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások a balközép-en: Nem mondtuk!) De igenis, a t. képviselő ur rajton a zsidókról beszél.

Buzáth Ferenc: Ki jön ide más, mint a zsidó?

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: Ilyen kérdések csak vesznek azáltal ha azoknak gyűlöle-tes színt adunk. (Ugy van!) Élénk helyeslés a jobb-és baloldalon.) Én azt hiszem, hogy minél objektiveb-ben, minél nyugodtabban kezeljük azokat, annál hamarabb érhető el ily kérdések helyes megoldása. (Általános élénk helyeslés.)

Felvetette még a t. képviselő ur azt a kérdést is, hogy miképpen szándékozunk a csorbai telepet kezelni. Erre nézve oda nyilatkozhatom, hogy az államnak házikezelését ilyen dologban célszerűnek nem tartom s éppen ezért iparkodni fogunk azt oly módon bérbeadni, hogy egyelőre a szükséges beruhá-zások biztosítva legyenek, másélt pedig a földön-mél eőbb európai színvonalra emeltessek. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Lukács Gyula: Hogy az állam minél többet rá-fizesse!

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter: A t. képviselő ur úgy tűntette el a csorbai tó megvételét, mint valami öltöszép dolgot. Ebben alaposan tévedni méltóztatik. Ezek sora óta ugyanis, mióta csak ezen a széken ülök csendben és lassan, — mert hiszen nem helyes ilyen dolgokat dobra tenni — a Tátra déli lejtőjén folytatam az allami beszerzéseket és ebben jobbközem gróf Csáky Zénó főispán, akinek ücsületen közreműk-ödését és áradozását eléggé nem csúcsérhetem, eléggé ki nem emelhetem. Ilyen módon a csorbai tóval egy-ütt már 5471 katasztrális hold áll rendelkezésünkre és ezernit a Tátra déli lejtőjén olyan sávokkal bírnok, hogy másnak, mint az államnak ottan való terjeszkedése immar alig lehetséges. (Élénk helyes-és a jobb-és baloldalon.) Aki ismeri az ottani viszonyo-kat és tudja, hogy mit jelent az, hogy a magyar állam a Tátra déli lejtőjén a domináló állást magának meg-tartja, az eljárásunkat csak méltányolhatja. (Általá-nos élénk helyeslés.) Hogy a csorbai tóra különös súlyt helyeztünk, ez onnan van, hogy a csorbai tavat az egész déli Tátra-lejtő kulcsának tekintjük. (Élénk helyeslés.) Buzáth felhozta, hogy ezer sebtől vérzik az ország és hogy, amikor ilyen szegénység van, akkor ő más cékat tudott volna kijelölni a kormány részére. Ez éppen olyan dolog, mint hogyha jó gyer-mekhez azt a kérdést intézzük, hogy kit szeretnek jobban, az édesapjukat-e, vagy az édesanyjukat. Ez éppen olyan kérdés, mintha azt mondanák hogy, miután a nép szegény, sanyaru, ne építsünk tem-piómot, mert a templom semmiféle jövedelmet nem hoz, anyagi előnyvel nem jár. (Élénk tetszés.) Hát, kérem, nem szabad a nagy, közérdektű cé-lokat egymással szembeállítani; azok egymás mellett igen helyesen megrínek. Egy nemzet életét nem,

rövid évek szerint mérk, egy nemzetnek hosszú századokra kell gondolnia. Ezt az alkalmat igen könnyű lett volna elszalasztani, azonban visszahozni ez alkalmat talán örökké lehetetlen lett volna. Ezek szerint tehát köszönettel veszem a t. képviselő ur azon kijelentését, hogy elfogadja a törvényjavaslatot, de azon megjegyzését, hogy csak azért fogadja el azt, nehogy az állam tekintélye kompromittálva legyen, nem fogadhatom el. (Helyeslés jobbfelől és a középén.) A kormány e kérdés elintézésében úgy járt el, hogy semmi elnézésre sincs szüksége. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén.) A t. képviselő ur figyelmeztet bennünket, hogy jövőre hasonló önhatalmu eljárástól tartózkodjunk. Hát legyen nyugodt a t. képviselő ur, alig hiszem, hogy hasonló esetek előforduljanak, mert ez az eset egészen különleges és magában álló volt, de ha előfordulnának hasonló esetek, a kormány éppen így fog cselekedni. (Élénk helyeslés jobbfelől és a középén.) mert vannak dolgok, amelyeket minden magyar embernek éreznie kell, amelyek mellett nem kell sokat érvelni (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Már az a körülmény, hogy mi ennek a hazának fiai vagyunk, megjelöli az utat is, amelyet követni tartozunk. (Élénk helyeslés jobbfelől és a középén.) Ajánlom a törvényjavaslatot elfogadásra. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Molnar Jenő elfogadja a törvényjavaslatot, csak azt kifogásolja, hogy az egész vásárlás ötlesterü volt. **Darányi Ignác** földmivelségi miniszter: Nem azt mondtotta, hogy mi tervszerűleg készültünk a csorbai tömegtételre, mert arra senki sem készült, arról senki sem tudott. Amint az indoklásból kitűnik, az 1901-ik év őszén tudtuk meg, hogy az a birtok eladóvá van téve. Az országgyűlés akkor nem volt együtt, akkor a választások voltak. Ha ilyenkor sem fogtunk fenn a rendkívüli sürgősség esete, akkor egyáltalában semmi alkalmunk sem iorogtunk fenn. A ház a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadja. Az állami számvérvőszék kétféle jelentését vita nélkül veszi tudomásul a ház.

(A királyné szobra.)

Kubik Béla jegyző felolvassa a miniszterelnök jelentését az Erzsébet királyné szobráról.

Várady Károly arra kéri a kormányt, hogy vigyázzon, nehogy olyan legyen a szobor, mint az országgház.

Székely Kálmán miniszterelnök: Csak akkor volna ennek a konkluziónak alapja, ha a t. képviselő ur megmondaná, hogyan kell eljárni, hogy ez ne történjék. Egyszerű figyelmeztetés, hogy hibák ne legyenek, a t. képviselő ur is csak úgy tarthat megjelentésként, mint én is csak úgy érítheti, mint engem. Ebben köztünk nincs különbség. A t. képviselő ur is csak azon törekedik a maga hatáskörében, hogy ne legyenek hibák, amennyiben hozzászól a dologhoz, mikor ezen jelentés idekerül. Ha a t. képviselő urnak kilógása van ezen jelentés tartalma ellen vagy pedig talán valamit ezen jelentésből kiolyolag, ami a kormány eddigi eljárásában gáncsolható legyen szives az elhozni, én igen szívesen helyt állok a dologért. De az ilyen általánosságban odavetett dologhoz nem tudok hozzászólni s csak azt jelenthetem ki, hogy — amint méltóztatnak ebből a jelentésből látni, melyet én a képviselő ur felolvasatott magának — a kormány nem jár el ebben a dologban — mondhatnánk — önállóság, még tulajdonképp befolyással sem jár el, amennyiben egész befolyása abból áll, hogy a miniszterelnök elnöke annak a bizottságnak, amelyre a törvény ennek az emlékműnek keresztülvételét bízta. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ebben a bizottságban vannak a képviselőház által választott, a főrendiház által választott és vannak a törvény értelmében kinevezett tagok. Van azután végrehajtóbizottság és van a nagybizottság. Így áll a dolog. Ne méltóztatassék tehát mindjárt mindenben bünbakul a kormányt odaállítani, amely kész vállalni felelősséget mindenért, amit tett, de amiért nem ő felelős, azért igen nehéz felelősséget vállalnia. En és a bizottság minden tagja azon leszünk, hogy ezen emlékszóbor lehetőleg méltó kifejezése legyen azon kegyeleti érzésnek, mely az ország szívében él, amit az ország ilyen múltól méltán megkívánhat. Méltóztatassék válaszomat tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Várady Károly nem fogad el leckét abban, hogy mit mondan.

Székely Kálmán miniszterelnök: Igen sajtóságos fellogás az a diskusszióanalízis modorról, hogy, midőn a képviselő ur hibákról beszél s én magamat védem, vagy ellenvetést teszek, azt mindjárt leokéznak veszi. Akkor nekem is azt kellene mondanom, hogy a képviselő ur ne leokéztessen, mert azzal a joggal én is bírok, melylyel a képviselő ur. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A ház a jelentést tudomásul veszi.

(A kérvények.)

Gróf Forgách Antal előadó ismerteti az esztergomi népgyűlés feliratát, amely az olasz borvám felolvasását sürgeti.

Csernoch János felel, hogy az esztergomi homokföldke beültetés amerikai szőlőveszszók nagyrészt kipuizultak. De végre nagynehezen e bajnak is elejét vették s pincéjük is megtelt borral, de nem tudták eladni, mert azt nem vették. Javasolja, hogy a kérvényt pártólólag adják ki.

Madarász József: A miniszterek még a nyári szünet előtt tegyenek jelentést.

Gróf Forgách Antal előadó ismerteti Kassa város kérelmét, amely oda irányul, hogy a harmadik egyetem Kassán állítassék fel.

Várady Károly pártolja a kérelmet. **Gróf Forgách Antal** előadó ismerteti számos választókerület tanítóinak kérelmét, amelyben helyezték javítását sürgetik. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek kéri a kérvényt kiadni.

Várady Károly jogosnak találja a kérelmet s pártolja azt.

Kossuth Ferenc függetlenségi és 48-as Kossuth-párt nevében pártolja a kérvényt, mert valóban ideje, hogy a tanítók sanyaru helyzetét segítsünk. Kéri a minisztert, hogy a költségvetésbe nagyobb összeget vegyen fel.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Merem mondani, hogy az utolsó években e tekintetben igen jelentékeny eredményeket lehet konstataálni. Különbösen a költségvetés tekintetében egyenesen fel is van véve, hogy iparkodni fogok arra, hogy az állami tisztviselőknél terbe vett fizetésrendezésére vonatkozó törvényben az állami tanítókról is gondoskodás történjék, ami ismét jelentékeny fizetés-emeléssel jár. (Felkiáltások a bal- és szélsőoldalon: Miért csak az állami tanítókról?) Egyszerre mindent nem lehet megcsinálni. Először az állami tanítók fizetés-emeléséről van szó, mert a második kérdés, a minimum felemelés, szintén csak az állam terhére jön, mert a községek és felekezetek nem fogják azt fizetni, aminek következtében ma is korpótlóok és tanítói fizetések címén milliókat ad az állam a felekezeti tanítóknak. (Ugy van! Ugy van! jobbról.) Ha nagyobb minimumokat alapítunk meg, akkor ezzel kapcsolatosan magát a népoktatási törvényt is revizió alá kell venni. (Zaj a baloldalon. Helyeslés jobbról.) Amit a kormány tehet, azt igen szívesen teszi. Az első lépés, hogy az állami tanítók fizetése rendeztesse. (Zaj a bal- és szélsőoldalon. Felkiáltások: Magyar tanító mind!) De nem lehet egyszerre a budgetet milliókkal és milliókkal megerhelni. A közoktatásügyi miniszternek nem lehet a költségvetésben egy tételre kéri a rendelkezésre álló egész összeget, hanem arányosan kell azt megosztani, mert más kulturális érdekeket sem lehet elhanyagolni. (Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.) A második lépés azután — amennyire az állam pénzügyi helyzete megengedi, — az, hogy a fizetési minimum tekintetében is történjék előterjesztés, de hozzáteszem, ez a népoktatási törvény reviziójával együtt kell, hogy történjék. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) **Barta Ferenc** nem ismeri el a miniszter jószándékát, hogy a tanítók helyzetét javítani fog. Kérde, mikor fog ez már egyszer megtörténni.

Förster Ottó kéri a minisztert, ne distingváljon állami és nem állami tanítók között, mert ez élelértekre adhat okot. Azt fogják hinni, hogy az egész korteskedés.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Méltóztatassék csak megmondani a kérdés horderéjét. Ha például a fizetések minimumát, mondjuk, 500 forintban alapítanok meg, ez igen nagy összeget tenne ki és én ismétlem, hogy a minimumnak felelősséget a népoktatási törvény reviziójához kell kötnöm, (Helyeslés jobbról.) mert vannak olyan nemzetiiségi vidékek, amelyeken nem volna egészen helyes, hogy az állam fizetéskéigézési összegeivel tartsa fenn az iskolákat, a nélkül, hogy a kelő beolajást is tudja érvényesíteni. (Élénk helyeslés jobbról. Zaj balról.)

Csernoch János: Ott van a fegyelmi eljárás! **Wlassics Gyula** vallás- és közoktatásügyi miniszter: Mindenesetre erősebb módokra és eszközökre van szükség, mint a milyneket a törvény ma nyújt. (Élénk helyeslés jobbról és a balközépén.) A minimum rendszerre rögtönösen már azért sem történhet meg, mert ezt összekötésbe kell hozni a népoktatási törvény reviziójával. Nem korteskedésből mondtam, hogy az állami tanítók fizetésének rendezésével kell a dologt megkezdeni, de azt hiszem, hogy csak lépésről-lépésre mehetünk előre, úgy, ahogy előadtam. (Élénk helyeslés jobbfelől és a középén.) Az államnak talán mégsem feladata az, hogy a kellő állami befolyás nélkül egész seregét tartsa fenn az olyan felekezeti iskoláknak, amelyekre névbe nem vagyok egészen biztosan meggyőződve arról, hogy azokban a magyar államesszme teljesen érvényre lenne juttatva. (Általános, élénk helyeslés.)

Csernoch János: Erre kell törekedni! (Mozgás és zaj.)

(Határozatképtelenség.)

Langyel Zoltán: Kéri a ház megzámolását. **Barta Ferenc** azt indítványozza, hogy az elnök az ülést — tekintettel arra, hogy a meghosszabbítás csak a költségvetés tárgyalására történt — rekeszesse be.

Elnök: A meghosszabbítás nem a költségvetés tárgyalására, hanem a költségvetés tárgyalása tartalmának idejére történt. (Helyeslés jobbfelől.)

Barta Ödön: Az elnök tévedésben van. Mert így egész nagy kérdések tárgyalását lehetne keresztül erőszakolni.

Elnök: Felkéri a jegyzőket, hogy a jelenlévőket számlálják meg. (Megtörténik.) Tekintettel, hogy csak 87 képviselő van jelen, az ülést egy negyedórára felüggeszti.

(Szünet után.)

Gróf Forgách Antal előadó ismerteti Maros-Vásárhely kérelmét a székyel körvasút kiépítése tárgyában.

Major Ferenc pártolja a kérelmet. **Kossuth Ferenc** pártja nevében kijelenti, hogy mindaz, ami a székyelég érdekében történik, hazafüni érdek.

Gróf Forgách Antal bemutatja a nem állami tanárok kérvényét, a féláru vasuti kedvezmény megadására iránt.

Ballagi Géza a nem felekezeti tanárok kérvényét kedvezményes vasuti jegyek engedélyezése tárgyában a legmelegebben ajánlja a kormány figyelmébe. Az ellen nincs semmi kifogása, hogy a vasuti menetjegy-kedvezmény megadásánál első sorban az államhivatalnok minőségét figyelembe, de a kedvezménynek ezt az elvi alapját ki kell bővíteni. A közgazdáltság érdekében már meg is kezdte a

kormány annak kibővítését, midőn a közgazdáltsági tisztviselő részére a kedvezményt szintén megadta. A felekezeti tanároknak meg közművelődési szempontból kell megadni. A nemzeti közművelődési érdeke az, hogy az a különben is rosszul do tált felekezeti akadémiai vagy gimnáziumi tanár ne legyen elzárva a kultúra forrásaitól. A tanítókra névbe nem bir semmi különösebb jelentőséggel a vasuti kedvezmény. Nekik nem erre, hanem állásukhoz illő tisztességes fizetésre van szükségük. A mai viszonyok között, amikor a néptanítók legnagyobb részének alig van meg a belevő jala: a valóságos szatira lenne utazási kedvezményről látni el őket. Olyiorma eljárás lenne ez, mintha a szegény ember baját kenyer helyett drága virágoskorral akarók orvosolni. Kifejtéi azután a szónok, hogy pénzügyileg sem veszítene az állam semmit, ha ennek a mindössze is 800 felekezeti tanárnak megadja ezt a kedvezményt. De még ha áldozattal járna is, pedig nem jár azzal: ez az áldozat bőven meg fogja hozni kamatait azokban a szellemi kincsekben, melyeket a tanárok utazásai alatt szereznek maguknak a végből, hogy azokkal a gondjakra bizott ifjúság szívét és elméjét termékenyítsék meg.

Csernoch János pártolja a kérelmet. **Szentiványi Árpád** igazságosnak tartaná, hogy azok a protestáns tanárok is kapjanak vasuti kedvezményt, akiket nem az állam nevezett ki.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Talán felesleges is mondanom — máskor is nyilatkoztam erről a bizottságban — hogy én a magam részéről igen méltányosnak találok ezt a kérelmet. Már nagyon sok ily kérvény volt előttem, amelyet én a kereskedelem miniszter urhoz pártolólag tettem át s igen valószínűnek tartom, hogy a kereskedelmi miniszter ur ezzel a kérdéssel foglalkozni is fog. Bizunk tehát elhatározásában. (Általános helyeslés.)

A kérvényt kiadják a kereskedelemügyi miniszternek.

Elnök a legközelebbi ülés napirendjére a belügyi és a földmivelségi tárgya költségvetését tűzi ki.

BELFÖLD.

Koerber Budapest. *Koerber* osztrák miniszterelnök tegnap este Budapestre érkezett egy új ausztriai helytartó eskütelétél való közreműködés végett. A szertartás után ő felsége külön kihallgatáson fogadta. Természetes, hogy itt tartózkodását *Koerber* felhasználta arra is, hogy a magyar kormányval érintkezzen a közös érdekű függő ügyek elintézésé végett. Ma délelőtt *Székely Kálmán* és *Koerber* hosszasan tanácskoztak. A két miniszterelnök tanácskozásának, értecsülsünk szerint, az autonóm vámtarifának még el nem intézett tetelei, továbbá a *kvótabizottságok* kiküldetésének és a *delegációk* megválasztásának ideje volt a tárgya. Minthogy a delegációk egybehívása tudvalehetőleg május hóra végett kell tásba, a kvótaküldöttségek előreláthatólag április végefelé fognak egybeülni. *Koerber* miniszterelnök holnap visszautazik Bécsbe.

A polgári perrendtartás előadó. A képviselőház igazgatói bizottsága ma déli tizenkét órakor *Fabinyi Teofil* elnökletével tartott ülésén a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat előadójá *Günther Antal* és *Babár Endrét* választotta meg. Az államtitkár kinevezett *Mohay Sándor* helyébe *Jegyzőnek Nagy Mihályt* választották meg.

A kereskedelmi törvény reviziója. A kereskedelmi törvény reviziója ügyében ma olyan lépés történt, amely erős garanciát jelent arra nézve, hogy a nagyjelentőségű törvényalkotás méltóan fog sorakozni a *Póze Sándor* vezetésé alatt folyó kodifikációs munkásság eddigi eredményeihez. Arról értesülnék ugyanis, hogy az igazságügyminiszter ma felkérte *Neumann Armin* udvari tanácsos, országgyűlési képviselőt a kereskedelmi törvény első részének, a szubjektív résznek reviziójára vonatkozó tervezet kidolgozására és hogy dr. *Neumann Armin* ezt a megbízást elfogadta. Ez a választás, meg vagyunk győződve róla, feltétlen megnyugvására fog szolgálni a magyar jogászközvéleménynek és annak a széleskörű érdekeltiségnek, amely a kereskedelmi törvénynek a modern igények szerint való módosítását sürgeti. *Neumann Armin* egyénisége, az ő nagy tudása és éles jogászai judiciuma, amelynek úgy az egyetemi katedrán, mint értékes szakirodalmi műveiben és kodifikációs munkásságában fényes bizonyosságát szolgáltatja: mind olyan tulajdonság, amely igazolja a miniszter választását. Ez a szerencsés választás már előre is biztosítja annak, hogy a törvénytervezet nagystíli, előkelő színvonalu, alapvető munka lesz, amelyre a törvényhozáss nyugodtan építhet majd. A tervezet a törvénynek a kereskedőkre és a kereskedelmi társaságokra vonatkozó részét fogja felölelni. A második rész reviziója az általános polgári törvénykönyvvel kapcsolatban kerül majd sorra.

A katolikus autonómia szervezésére kiküldött kongresszus azon tagjait, akik a katolikus autonómia a 27-es bizottság munkálata alapján öhajták lé-

tesíteni, felkérlek, hogy hétfőn, tolyó hó 10-én, délelőtt 11 órakor jelenjenek meg a Hungaria-fogadóban tartandó értekezleten. A kongresszus aznap délután 4 órakor a főváros tanácskozótermében ülést tart.

A kormány munkáskölője. A *Pol. Ért.* jelenti: A miniszterelnök ma délelőtt a képviselőház miniszteri szobájában gróf Szapary Pált és Visontai Soma országgyűlési képviselőt fogadta, akikkel egy tervben levő fontos munkáskölő ügyében tárgyalásokat folytatott. Mint értesülünk, arról van szó, hogy a kormány támogatásával olyan intézményeket létesítsenek, amelyek egyrészt a munkanélküliség enyhítésére vezetnek, másrészt a munkásságnak módot adnak arra, hogy munkájuk érvényesítése mellett a Belgiumban és Németországban és különösen Brüsszelben levő munkás-intézmények módjára szövetkezeti szervezetben árházakat tarthassanak fenn. A munkáscsoportnál nagy érdeklődéssel várja a kérdés megoldását és beható tanácskozások is folynak a vezetők közt. E tanácskozásokban gróf Szapary Pál és Visontai Soma is részt vesznek és a miniszterelnökkel folytatott mai tanácskozás után alapos remény van arra, hogy az intézmények létesülni is fognak. Egyelőre Budapesten történnék kísérletek az intézmények megalkotására.

A zichyfalvi mandátum. Hetek óta tartó tárgyalás után a Kuria választási tanácsa a zichyfalvi választás dolgában elrendelte a vizsgálatot. Paiss Andor elnök ma délelőtt hirdette ki a határozatot, amely nemcsak gróf Karátsónyi Jenő, a megválasztott képviselő, hanem ellenjelöltje, Dániel László eljárására is vonatkozik. A vizsgálat ugyanis az 1899. évi XV. törvények első szakasza alapján ki fog terjedni a kérvényben előhozott több megvesztegetési esetre, a Nagy-Gájón, Zichyfalván, Szárósan folyt állítólagos etetésre és itatásra, s a presszió vadjára. De ki fog terjedni az ellenkérvényben foglalt abszolút és relatív bizonyítékokra is, amelyek egyől-egyig megvesztegetésről és etetés-itatásról szólnak. A vizsgálatot a Kuria a *temesvári ítélet*táblára bízta, amely közel ezer tanút fog kihallgatni.

Lezárt mendemonda. A *Magyar Nemzet* ma a következő téli hivatalos ófólatot teszi közzé: *Ki lesz a harmadik?* Ilyen cím alatt látott napvilágot egy hírlapi közlemény, mely Hegedűs Sándor volt kereskedelmi miniszter tiltáozása után még két miniszter lemondását helyezte kilátásba. A mi értesülünk szerint a kabinethozatásba helyezett ez újabb változásokról illetékes helyen mit sem tudnak s így ezt a szóban forgó hírlapi közleményt nem tekinthetjük egyébként, mint *célszatos és minden alapot nélkülöző koholmánynak.*

A diósadi mandátum.

Budapest, március 8.

A diósadi mandátum ügyében hozott ítélet nyomán támadt izgalom ma hirtelen lecsillapodott. Egy véletlen felfedezés adta meg a módját a kibontakozásnak. A felfedezést Kubinyi Géza tette, s így a békés elintézését éppen neki lehet köszönni, akit tegnap olyan féktelen módon támadott szavazataért az ellenzék. Felfedezése pedig az volt, hogy ő, mint a bíráló-bizottság tagja, *nem tette le az esküt*, tehát nem volt joga bíraskodni. A lapok olvasása közben tette ezt a felfedezést és lojalisan sietett ezt tudtukra adni azoknak, akiket illet. Megmondta a miniszterelnöknek, ez pedig a Ház elnökének, utóbb pedig maga Kubinyi adta tudtára a pártok kiküldöttjeiből egybehívott értekezletnek.

Az értekezlet, amelyet a miniszterelnök és a Ház elnöke a tegnapi kínos incidensnek lehetőleg békés elintézésére végett hívtak egybe, következőleg folyt le:

A Ház mai ülése előtt, a mint már jelezve volt, a Kossuth-pártnak értekezlete volt és a párt tagjai már jóval tíz óra előtt körülbelül teljes számban együtt is voltak.

Az értekezletet megelőzőleg azonban a parlament vezetői és a pártok bizalmi férfiai az elnök helyiségeiben tanácskoztak. Egybegyűltek Széll Kálmán miniszterelnökkel élükön a kormány tagjai, gróf Apponyi Albert házelnök, Tallián Béla és Dániel Gábor, a képviselőház alelnökei, gróf Andrássy Gyula, Münnich Aurél, az ötödik bíráló-bizottság elnöke, Issakutz Győző, a bizottság előadója, Kossuth Ferenc és az ellenzéki pártoknak még néhány vezető tagja. Az egybegyűlt politikusok tanácskozásának Kubinyi Gézának a bíráló-bizottság tagjának érkezése vetett véget, aki tudomására hozta az értekezletnek, hogy a lapok tudósításainak olvasása közben állott eszébe, hogy ő, akit *Ebergyényi Sándor* lemondása folytán, a bizottság

megalakulása után, később választottak a bizottságba, *nem tett esküt s így a tárgyaláson a szabályok szerint sem részt nem vehetett, sem szavazati jogot nem gyakorolhatott.*

Kubinyi Gézának ez a nyilatkozata egészen új helyzetet teremtett s nyomban más irányba terelte az eszmecserét. Kossuth Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke haladéktalanul átment az egyik emeleti tanácskozó-teremben egybegyűlt hűveikhez s előttük a következők kijelentést tette:

— A Ház elnökségével és a kormányval tárgyalván, a pártbizottság arra a megállapodásra jött, hogy a bíráló-bizottság ítélete a diósadi választás tárgyában semmisnek tekintendő, mint-hogy Kubinyi Géza bíráló-bizottsági tag a házszabályok szerint nem lett felelőse. E tényről Kubinyi Géza spontán bejelentette a Ház elnökségének és a napirend előtt ma be fogja jelenteni a Háznak is, kérve az eskü kivételét.

A bejelentés a függetlenségi párt izalmát jórészt lecsillapította. Elhatározták, hogy mivel a felmerült eset világosan kimutatta, hogy mily hiányosak a házszabályok, napirend előtt a Kossuth-párt részéről Barta Odön fel fog szólni, sürgetvén a házszabályok revízióját. Bejelentette Kossuth Ferenc azt is, hogy a felszólásra a miniszterelnök nyomban fog válaszolni és a revízió elrendelése mellett fog nyilatkozni.

Az értekezlet erre előlalt a mai ülésre tervezett akciótól, előlalt a zárt üléstől és megelégedett azzal, hogy egyelőre bevárja a további fejleményeket.

Ami ezután történt, az részletesen el van mondva országgyűlési tudósításunkban. Kubinyi a Háznak is bejelentette, hogy nem tette le a bírói esküt, lett egy kis vita, amelynek során Barta Odön megette a maga indítványát, Széll Kálmán a maga megnyugtató kijelentést, s végül Kubinyi Géza letette az esküt.

Ézzel az incidens el volt intézve egyelőre, az izgalom véget ért, s a többi most már a bíráló-bizottság dolga. Minthogy a bizottság ítéletét a Háznak még nem mutatta be, sőt nem is hitelesítette, határozhat a felett, hogy a tévedést miképpen korrigálja. Münnich Aurél elnök már össze is hívta a bizottságot 11-ikére, *keddre*, délelőtt 10 órára.

Hogy ezen az ülésen mi fog történni, arról természetesen sokat vitakoztak ma a folyosón. Az egyik kombináció az volt, hogy a bizottság, megállapítván, hogy Kubinyi Gézának nem volt joga a szavazásban résztvenni, szavazatát megsemmisíti és konstatálja, hogy három érvényes szavazat volt a panasz elutasítása mellett, két érvényes szavazat ellene; minthogy pedig ebben az esetben az elnöknek nem kellett, sőt nem is lehetett dirimálni, tehát az elnök döntő szavazata is semmi, a bizottság tehát a szavazatok többsége alapján a *panasz elutasítja.*

Ezzel szemben a Ház jogászteknitvényei egyértelműen azt a véleményt vallották — s úgy értesülünk, hogy ez lesz a bizottság álláspontja is — hogy Kubinyi Gézának nemcsak a *szavazásban*, hanem a *tanácskozásban* sem volt joga résztvenni, tehát *az egész eljárás semmi* attól fogva, hogy Kubinyi résztvett a bizottság tárgyalásában. Nem lehet tehát az ítéletet egyszerűen helyreigazítani, hanem meg kell semmisíteni az egész eljárást és *újra kell kezdeni attól az időponttól kezdve, mikor Kubinyi Géza a bizottság eljárásába befolyt.*

KÜLFÖLD.

Cseh nyelvtörvény. Az ifjusegh párt végrehajtó-bizottságában az utóbbi hetek alatt folyt tanácskozások során nyelvtörvényt dolgoztak ki — tekintettel a megrendített német-cseh kiegyezésre — Cseh- és Morvaország hatóságai számára. A bizottság előtt több nyelvtörvény-javaslat fordult meg, s ezek egyikét közli a prágai *Politik* mai száma. A javaslat lényege a következőkben foglalható össze:

Cseh- és Morvaország valamennyi hatóságánál a felek a két országos nyelv bármelyikén előadhadják szóbeli vagy írásbeli kérelmeiket. A határozatok a beadvány nyelvén közlendők. Azok a hivatalos kiadványok, amelyek nem-felek kérelmére adának ki, azon az országos nyelven szerkesztendők, amelyen az a személy beszél, akinek a kiadvány szól. A polgári törvénykezésben a bíróság a szóbeli tárgyaláson a felek nyelvét használja. Ugyanez az eljárás követhető büntető-ügyekben, valahányszor az eljárást magánpanaszra indították. Minden más büntető-ügyben, minden más hivatalos eljárásban a terhelt nyelve irányadó. Olyan esetekben, mikor a felek, tanuk vagy szakértők különböző nyelven beszélnek, a bíróságnak kivánatra gondoskodnia kell róla, hogy a fél teljes tudomást szerezzen minden olyan nyilat-

kozatnak lényeges tartalmáról, amely nem az ő nyelvén hangzott el.

A hivatalos helyiségeken kétnyelvű feliratok alkalmazandók, még pedig akként, hogy első helyen a lakosság többségének nyelvén való felirat álljon. A különféle könyvekbe való bejegyzések a kérvény nyelvén történjenek. A tanintézetek hivatalos és szolgálati nyelve az intézet tannyelve. A többi hatóságok és hivatalok hivatalos és szolgálati nyelve az országos nyelv, amelyet a lakosság többsége magának val. Vegyes nyelvű kerületekben mind a két nyelv egyenlően használandó. A tervezet egyebek között meghatározza a „vegyes nyelvű kerületek” fogalmát is.

A *Narodni Listy* az itt ismertetett tervezetet azt mondja, hogy az egyáltalában nem tekinthető a bizottsági tárgyalások végleges eredményének.

Collegium Illyricum. Ez lesz ezután a neve a római *San-Girolamo*-intézetnek, amelynek az ügye az utóbbi hónapokban olyan nagy port vert föl. Mint ugyanis egy római táviratunk jelenti, tegnap este *Rampolla* bírnok és *Vojnovics*, Montenegro képviselője egyezményt írtak alá a *Slavorum gentem* kezdetű pápai breve tárgyában. Az egyezményben kimondatik, hogy a *San Girolamo*-intézet neve ezután *San Girolamo pro Croatia gente* helyett *Collegium Illyricum*, vagyis a *katholikus délszlávok kollégiuma* legyen. Az egyezmény továbbá különös kiváltságokkal ruházta föl az antiviári érsekséget, amelyet egy másik pápai dekrétum szerb primáság címmel ruház fel. A pápa Vojnovicsnak *Rampolla* bírnokkal a Szent Györgyrend nagykeresztjét adatta át, Vojnovicost ma kihallgatáson fogadta a pápa.

A saból csiny. Alavantics Rankó megkísérelt csinyje dolgában — amely szakasztott olyanak készült, amilyen 1844-ben az Obrenovics Milos híveivel volt, akik szintén Sabácban kötöttek ki, mikor Karagyorgyevics üt a belgrádi konakban — erőlyesen folytatják Belgrádban a nyomozást, minek következtében a gyanúsítottak közül sokan átmenekültek Zimonyba. A zimonyi államrendőrség hír szerint több szerb alattvalót le is tartóztatott. Mindazonáltal a *bécsi szerb követ* kormány megbízásából *panasz* tett *külföldi-miniszterelnök* miatt, hogy a szerb dinasztia-ellenes agitáció a monarchia területéről intőzik.

*Genf*ből jelenti egy távirat, hogy *Karagyorgyevics* Péter herceg a svájci távirati irodát annak a kijelentésére kérte föl, hogy Alavantics neki sem rokona, sem párthive nem volt. A herceg egy hírlapiról előtt azt a gyanuját fejezte ki, hogy az egész csinyt a szerb kormány eszelle ki, csakhogy őt kompromittálja.

HIREK.

Budapest, március 8.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— A király itthon. Ó felség a király ma az egész napot dolgozószobájában töltötte. Látogatást nem tett. Ma az a hír terjedt el a fővárosban, hogy ő felség gyengélkedik. Mint teljesen megbízható forrásból értesülünk, ez a hír valótlán. Ó felség a legjobb egészségnek örvend és a napokban *Gödöllőre* utazik a vadászatra. A király ma hosszabb ideig tartó kihalgatáson fogadta *Koerber* osztrák miniszterelnököt.

Ma délután 6 órakor a királyi palotában udvari ebéd volt, amelyen ő felségén kívül résztvettek: *Wekerle* Sándor, gróf *Csekonics* Endre zászlósor, báró *Vay* Béla, gróf *Széchenyi* Sándor, *Erőly* Sándor és gróf *Andrássy* Gyula be/ső titkos tanácsosok, *Droho* *beczky* Gyula püspök, *Kazy* József, gróf *Széchenyi* Ester Pál, *Bánó* József, gróf *Apponyi* Gyula és gróf *Esterházy* Mihály kamarások, gróf *Hadik* Béla és *Hollak* Arthur főispánok, *Vécsey* Tamás rektor, *Bedő* Albert, *Miklós* Odön, *Papp* Géza, *Schmidt* József, *Werner* Gyula és *Bartha* Miklós országgyűlési képviselő, továbbá herceg *Lichtenstein* Rudolf első főudvarmester, gróf *Paar* lovassági tábornok s *Bolfras* tábornosnagyi főhadsegéd, gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagy, *König* Károly osztályfőnök, *Kerul* főorvos, lovag *Hölnel* korvette-kapitány, báró *Apor* őrnagy és *Gozani* marquis őrnagy szárnysegédek, *Tamásy* alezredek és *Margutti* százados, *Holasek* és *Köszeghy* századosok, testőrpáncsnokok, báró *Bánffy* testőrhadnagy és őrpáncsnok. Távoloradásukat kimentették: báró *Bánffy* Dezső, gróf *Zichy* Géza, *Vörösmarty* Béla, *Jókai* Mór, gróf *Mailáth* József kamarás, *Rupp* Zsigmond, a budapesti közigyűzői kamara elnöke, *Thaly* Ferenc országgyűlési képviselő, *Lehoczky* Kál-

mán v. b. t. t. pozsonyi, Ritoók Zsigmond nagyváradi és Fekete Gábor kolozsvári kir. táblai előnökök.

— **Az új püspök. Székesfehérvárról távlatozók:**
Harangok zúgása közben érkezett a fellobogózt városba Yrossy Gyula püspök. Az állomáson, a hova 9 órakor ért a vonat, a megye és a város közönségének nevében báró Fldth Pál főispán mondott üdvözlő beszédet, mire a püspök röviden válaszolt. Ezután kisérővel Sárközy Aurél és Lits Gyula főispánokkal, gróf Cziráky Antallal, Zichy Jenő, Zichy János és Meszlény Pál képviselőkkel Eszterházy Lászlóval, Huszár Ágost alispánal és Havranek József polgármesterrel a főtemplomhoz hajtott, ahol rövid imát mondott. Innen a rezidenciába ment és fél órai pihe-nés után a papság, a megyei és városi hatóságok, a katonaság és közműveltség tisztelgését fogadta. Déli 12 órakor volt vége a tisztelgésnek. A püspök holnap 80 terítékes díszbédet ad.

— **Pichler Győző vádja.** Pichler Győző országgyűlési képviselő a képviselőház tegnapi ülésén kemény támadásnak mondott el a főváros törvényhatóságáról. Azt mondta a többek között, hogy a főváros törvényhatóságában nem jog, törvény és igazság uralkodik, hanem tisztán csak panama. A panamáknak orgiákat ülő többség utját szögi a főváros fejlődésének. Milliók és milliók vándorolnak be a befolyásos bizottsági tagok zsebeibe, a nélkül, hogy a fővárosnak valami haszna volna ebből az elpocsékolat pénzéből. Még több kellemetlenséget is mondott, csupa olyan vádat, amelyek közül egy is elég volna arra, hogy tiltakozásra serkentse az önéretes embert. Ma főn is járt néhány városatyja a városházán s azt beszéltek meg, hogy hogyan utasítsák vissza ezeket az általánosságban tartott vádakait. Elhatározták, hogy a szerdai közgyűlésen teszik szövé a támadást s indítványozni fogják, hogy a közgyűlés jelentse ki, hogy Pichler támadása rossz-hiszemű és alaptalan s ugyancsak a közgyűlés tiltakozzék az ellen, hogy így beszéljenek a főváros képviselőtestületéről.

— **A osanádi püspök üdülése.** Dessewffy Sándor osanádi püspök, aki, mint annak idején megír-tuk, csak nem régen kelt tel ágyából, egészségi ála-potának helyreállítására céljából legközelebb a dalmá-ciai Névbán fog üdülést keresni. A püspök hosszabb időt szándékozik a kies tengerparti városkában töl-teni, ahonnan azután Karlsbadba megy.

— **Bucsu Hegedűs ándortól.** Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszterhez visszalépése alkal-mából lovag Wittke osztrák vasúti miniszter a követ-kező levelet intézte:

Mélyen tisztelt kegyelmes uram! Engedd meg, hogy kifejezést adjak annak az őszinte ragaszkodásnak, amelyet irányomban érzek és hogy hozzá-fűzsem szívélyes szerencsekívánataimat a legfel-sőbb kitüntetés alkalmából. Azzal a kérelemmel, hogy tarts meg mindig becses baráti érületedben, maradtam igaz tisztelettel őszinte híved

Wittke.

Chlumecky János, az osztrák urakháza tagja ezt írta Hegedűsnek:

Kegelemes uram! Hálásan köszönöm azt a jóindulatot, amelyet nagyméltóságod egész hivatali ideje a vezetésem alatt levő közlekedési vállalat iránt tanusított, valamint irányomban mindig táplált baráti érületét, amelynek a jövőre való fenntar-tását is kérem. A legelsőbb kitüntetés legjobb szerencsekívánataimat küldve, maradtam nagy-méltóságodnak mély tisztelettel

Chlumecky.

A győri kereskedelmi és iparkamara széphan-gu bucsulevelet intézett Hegedűs Sándor kereskedelmi mi-niszterhez távozása alkalmából. A levél a következő:

A győri kereskedelmi és iparkamara őszinte sajnálattal látja távoznai nagyméltóságodat a díszes helyről, amelyen, a kamara meggyőződése és tapasztalata szerint, az ország közgazdasági érdekeinek közvetlen személyes érdeklődésével, bámulatot kel-tő munkabíráásával és segítő kezének gyors járásával oly hatalmas szolgálatakat tett. Kamarai kerületünk iparosai, kiket nagyméltóságod annyi kézzelvezetható jóval megajándékozott, el nem muló hálával fogják emlegetni mindenkörön nagyméltóságodnak nevét s kamaránk melynek területén élő intézmények tanus-kodnak nagyméltóságodnak irányunkban érzett jósa-gáról, hálás tisztelettel csatlakozik azok seregéhez, kik nagyméltóságod érdemei előtt a miniszteri székből való távozása alkalmával mély és igaz elismeréssel emelnék kalapot. Fogadja nagyméltóságod távozása alkalmával a kamara tiszteletteljes üdvözlését.

Meleghangu levélben bucsuztak el Hegedűstől a nagyváradi, kolozsvári, fiumei és temesvári keres-kedelmi kamarák is.

— **Coburg Luja hercegnő betegsége.**
A brüsszeli *Le soir* állítolag nagyon jó forrásból értesülve azt írja, hogy Coburg Luja állapota rohamosan rosszabb és rosszabb lesz. Tökéletes közöny vett erőt rajta s most már mintha teljesen ellejejtkezett volna Mattassich-Keglevichről is. Sohase emlegeti. Egész nap szólanul sétálgat a szanatórium kertjében és nem érdeklődik a festé-szet és a zene iránt se. Folyton azt hajtogatja, hogy ő lány és a lányt fehér ruha illeti meg. Tehát állandóan fehér ruhát visel. Termete már nem a régi nyulánk. Elhízott. Orultsége még abban jut kifejezésre, hogy akármí szövetet vagy papír kerül a kezébe, apró darabokra vagdalja össze.

— **Henrik herceg Amerikában.** Henrik herceg tegnap visszaérkezett körútából New-Yorkba, ahol fáradsálmait ki kell pihennie. A *Herald* és a vele egy pártálláson levő lapok ez utazás alkalmából minden-féle politikai aggodalmat bangoztatnak és arra utal-nak, hogy Németország szénállomást akar létesíteni a Karaibi-szigetekben. Mind amellet a herceg népszerű-sége egyre növekedik. Valamelyik lap azt írja, hogy amennyiben Vilmos császárnak kedve támadna egy amerikai utazásra, a legjobb volna, ha Henrik her-cegtől kérne ajánló levelet. A legutóbbi hely, ahol a herceg megfordult, *Albany* volt, ahol szintén szívesen fogadták. Mikor ott megmutatták neki Washington kardját, kibuzta hüvelyéből és nagyot suhintott vele. A herceget ellejejtették figyelemzetni Washington végrendeletének ama meghagyására, hogy kardját csak a haza védelmére szabad hüvelyéből kibuzni. Csak utólag mondák ezt meg neki, mire a herceg megdöb-bent és sajnálatát jelezte ki, hogy idejekorán nem figyelemzeték. Egy lap az eset alkalmából le-ujítja azt a régi, de ismétellen megcsófolat mesét, hogy a kardot Nagy *Frigyes* ajándékozta Washingtonnak.

— **Gyermek-találékony-ság.** Zentáról ma a következő kedves gyermekírással írt levelet kaptuk:

Kedves szerkesztő bácsi! Én is hozzá aka-rak járulni, hogy a pesti kis gyermekek tejet kapjanak. Pézsem nem volt, tehát magam íestet-tem levelező-lapokat, eladtam őket és a betolyt pénzt, öt koronát, ma föladtam a postára. Kérem, küldjék el az öt koronát a szegény gyermekek-nek. Tisztelettel

Kovács Erzsike,
IV. elemi osztályu tanuló.

Ehhez a kedves levélhez mellékelve elkül-dött Kovács Erzsike egy virágokkal ékesen kifet-tett, pompás levelezőlapot is. Szép zöld száron rózsaszín virágokat festett a kisasszony, aranyos szirmokkal, ami ugyan nincs a növényvilágban, vagy legalább is olyan ritka, mint a jótékony-ság-ban ilyen találékony gyermekész.

— **Cecil Rhodes betegsége.** Londonból Cecil Rhodes állapotról a legjelentősebb hírek jelentik. A *Central News* szerint Rhodes halálán van, az *Ex-change Telegraph* pedig azt jelenti, hogy Rhodes beteg is dolgozik és ma hivatalos táviratok érkeztek tőle Londonba. A beteget a transvaali betörésről hí-rehdt dr. Jameson kezeli.

— **Szerb hangok a sabáci pusórol.** A ma ér-kezett szerb újságok érdekes megjegyzéseket jűznek a szerencsétlenül végződött sabáci pusóhoz. Az ujvi-déki Zasztava március 7-iki száma arra emlékeztet, hogy hasonló pus már megkísérletelt 1844-ben ugyancsak Sabácón egy Nukus Sztóján nevű egyén által, de akkor az Obrenovics-dinasztia érdekében. Ez a pus is balsikerrrel végződött. Érdekes körül-ményként említi a Zasztava, hogy 14 nap e-őt az összes szerb tisztek, levelet kaptak a szerémségi Mitrovicából, melyben értesítik őket, hogy fontos és végtyszerű események közöttében áll Szerbia. A tisztek a leveleket átadták parancsnokaiknak, kik meg-tették a szükséges intézkedéseket. — Nyilatkozik im-már a Dnévnik, a belgrádi kormány félnyilatolása is. Karagyorgyevicsot rendkívül sülyednek nevezi, mert csak züllött ember szövetkezhetik oly egyénekkal, min-ők Alavanties és társai. Karagyorgyevics nagypa-pja, ki hőiesen harcolt Szerbia felszabadításáért, bizo-nyára megfordulna sirjában, ha tudná, hogy unokája kikkel szövetkezik. Karagyorgyevics azonban ujra meggyőződhetett, hogy a szerb hatóságok eberek és az egész szerb néppel együtt kitanának az Obrenovicsok nemzeti dinasztija mellett.

— **Házasság.** Dr. Biss Kornél fővárosi ügyvéd eljegyezte Sipos Lika kisasszonyt, Sipos Ignácnak, a *Neues Pester Journal* helyettes szerkesztőjének leányát.

— **Látogatás Krügernél.** A *Vasárnapi Újság* legújabb számában Szalay Károly érdekesen számol be arról a látogatásról, melyet Krügernél, Transvaal-Ösz kormányzójánál tett.

Krüger — így írja Szalay — a földszinti erkély-szobában várt reám. A középmagasság szoba szög-leletben, keresztbe állított, keskeny asztal mellett, ka-rosszekben ülve fogadott az elnök. Belpésemkor ke-zét nyujtá s maga mellé ültetett egy zsolyéba. Már előbb figyelemzetve lévén Krüger nagyothallására, erősebb hangon mondtam el jövetelem célját, mit ő, kezeit fűlléhez emelve halgatott meg, miáltal éles tekintetű szemei mozdulatlanul rám szögezte. A bajszatlan, papi kinézésű, markáns vonásu arc beszéde alatt mintha megijult volna apró, szúrós tekintetű szemei mind tágabbra nyitlak s végtelen jó-ság, mélységes értelem sugárzott ki belőlük, miáltal merően rámszögezte tartotta. Ritka, ösz haj-jal borított fejét néha hátravetette s szokatlannul magas homlokát ráncosáztatva, széles akai közül mind erősebben jöttek a szavak s kitörölhetet-len hatást gyakoroltak lelkekre. Vagy tiszpernyű beszélgetés után bucsut vettem a nagyszélemű, megtört testű, de teljesen ép lelkű államfértől. Mikor fölállott az öreg, láttam, hogy mennyire meg-törte a kor. egykor hatalmas alakját. A széles váll előre hajlott, náta meggyűnyedt, melle befelé hajlott, mintha csak nagy sziklát emelne hátán. Hogy is nem roskad össze teljesen lelki terheinek súlya alatt? Igazán csak Istenben s hazája igaz ügyében vetett erős hite tarthatja még benne a lelket.

— **A pokolgép.** Az angol alsóház keddi ülése előtt, tehát az esti órákban, a ház asztalán, hirtelen egy fekete, gyanus pléhdobozt pillantot-tak meg. Az ujra éledő ir-mozgalomra való tekin-tettel mísem volt természetesebb, mint hogy arra a pokolgépre gondoltak a képviselők, amelyet a nyolevanas évek ir-mozgalmaiban vittek be a házba s amely fölrobbanva, elpusztította a felső-ház gyönyörű előcsarnokokat. A miniszterek helye-ni suttogni kezdtek, az ellenzék vezérei is suttognak s körüskörül ijedt pillantások meredtek a ház asztalára.

Most néhány képviselő fölkel, elhagyja he-lyét s rémülten megy ki a tereméből. Hirtelen az egész ház fölkerelkedik s mindenki a kijáratok felé rohan. Csak egy jegyző talárja alatt dobog férfias, bátor szív. A jegyző rendőrt hív elő, aki nagy hősiességgel, élete kockáztatásával emeli föl a pokolgépet s kiviszi az udvarra. Ott óvato-san a földre teszik, négy rendőr állja körül, nehogy szerencsétlenség történjék. Ekkor a terem-szolgák egyike utat tör magának. Bátran a pokol-gáphoz megy, fölnyitja a födelét s magasra tartva, így szöli:

— Urám! Ez a doboz ártatlan. Nincs benne puskarpor. A puskarporunk jelenleg Dél-Afrikában kell. Itthon csak olyan porra van szükségünk, melylyel a kilincseket tisztogatjuk.

Hangos kacagás volt a felelet a szolga szavaira, aki dörmögve vitte tovább a dobozt s így szöli:

— Es még ezek igazgatják az országot...

— **Kaposi tanár temetése.** Ma délután temet-tek el Bécsben Kaposi egyetemi tanárt impozáns gyászompával és az egész tudósvilág részvétele mellett. A hallottasházban a közoktatási miniszteren kívül megjelent az országos közoktatási tanács és az egyetem tanári kara teljes számmal. Öt kocsi roska-dozott a temérdek koszorúval. A hallottasházból a Szentháromság-templomba vitték a koporsót s beszen-teles után kikísérték a hernaisi temetőbe. A nyitott sír mellett Kölsko tanár, az orvosi egyetem dékánja, Chrobak és Neumann udvari tanácsosok bucsuztatták el a nagy tudóst.

— **Jótékony adományok.** X. Y. (Léva) 5 ko-ronát küldött hozának az ingyen tej jávára. Stein Henrik huszároroszt Kassáról 8 koronát küldött hozának jótékonycélra, amelyet a kassai 5. honvéd-huszárezred I. osztályának őrmesterei társas-összejű-veletükön gyűjtöttek. Az összeget a honvédmeház-nak küldjük el. — A szives adományokat rende tetési helyükre juttatjuk.

— **Iparosjubiläum.** A budapesti asztalos-ípa-rostület volt előnökö, Madary Gábor, aki e tisztét husz éven át töltötte be, ünneplésben fogja részesíteni a testület tagjainak egy része. Holnap délelőtt fél tízenegy órakor összegyűlekeznek a váci-utcai város-házán és díszes emlékalbumot fognak átnyujtani a jubilánsnak. Az ünnep rendező-bizottságának elnöke Thék Endre nagypáros.

LEGUJABB TALALMÁNY
a cs. és kir. szabadalmassal
FÉRFIING
Vértés és Sebestyén csász. és kir. szab. főfőnemesi kasszálók.
Budapest, IV., Muzeum-körut 15. a kir. métegyetemmel szemben.

melynek nyaklécen a redgombolós gallér bőrséghez önmagától pontosan szabályozó-dik, ránkock képződését kizárja és szűkebbhez képest, szűkebb vagy bővebb gallér használatát teszi lehetővé! Rendkívül célszerű és használatban olyan egyszerű, hogy külön utasítást nem igényel. Ezen ingek egyedül nálunk a föntalálónak kaphatók minden bőrségben a következők kivételével:
Legjobb minőségű sifonból, sima vagy redés mellett 2.25 és . . . 2.75 írt
Puha batizt- vagy pikémellé 2.75 "
azonban mérők után toszós szorintí kivételben is közzétehető.
Videki megrendeléseknél elegendő a gallér számát megírni.
Részletes leírásul szívesen szolgáltatunk. Utasítást a szabásaimi törvénybe fűközünk.
Továbbá ajánlunk a rakárunkon nagy választékban levő francia és angol uridivat külföldiségeket, valamint bel- és külföldi kalapokat.

— **Zendülés Moszkvában.** Sándor cár személye napján olyan tintetű volt Moszkvában, amely minden tulzán nélkül beillik lázadásnak is. Oriási tömegek járták be a várost és pedig a társadalom minden rétegéből s zászlókat lobogtatva azt kiáltották mindenfelé: Le a zsarnokkal! Eljen a forradalom. — A zendülést a kozákok verték szét és pedig azzal a brutalitással, amire csak ők képesek. Hétszáz embert fogtak el ezen az egy napon, négyszázat közülök öt esztendőre Szibériába küldtek, a többieket pedig egy héttől három hónapig terjedő elzárásra ítélték.

— **Ping-Pong.** Ez a két nő voltaképpen egy és egy új játéknak a neve, amelyet most nagyon fölkapnak Angliában; sőt — egy angol újság azt írja, hogy már Ping-Pong-akadémiát is alapítottak a játékosok, Mint egy oly előkelő játékhoz illik, mint a Ping-Pong, akadémiának nevezik e t az iskolát, amelynek helyisége a Niagara-csarnok erkélyén van. Félútcát nagy asztal van itt fölállítva a tanítványok részére. Ez asztalok körül sűrűn egymás mellett nap-nap után ott ülnek a növendékek: férfiak, fiatalok és aggók, menyecskék és matrózok, valamennyien azzal a szándékkal, hogy az új társasjátékban tökéletességre tegyenek szert. Csütörtökönként rendszeren pompás mulatság folyik itt. Olyankor idejönnek a jégpályáról a férfiak és asszonyok és korosulán játszószék a Ping-Pong-ot. A „professor“ magánházakba is eljár „leoktádni“. Most korosulva-versenyre készülnek a jégpályán, amelyet Edvard király a Niagara-csarnokoktól fog végig nézni. A Ping-Pong-isták most abban reménykednek, hogy a király az erkélyre is ki fog nézni, hogy megszemlélje a játékot, sőt a vérmesebb reménykedők abban is bizakodnak, hogy VII. Edvard maga is kezébe fog egy ütőt, s ez alkalommal először fogja gyakorolni magát a nyilvánosság előtt ebben a játékban.

— **A kutyák gondviselése.** Varsóban egy gazdag és félbolond asszony nemrégiben két kutya-azilumot alapított. Egyet a *seidleri* kormányzóságban levő birtokán. Ebben negyven elaggott és munkaképtelen kutya részről ápolásban, egy másikat pedig Varsóban. Mivelhogy ott drágább az élet, ez az intézet csak husz kutya számára van berendezve. A derék urnó az elmúlt februárban töltötte be áldásos életének hatvanadik esztendejét. Ezt az alkalmat használta föl arra, hogy a halála utáni időkre is biztosítsa a két intézet fennállását. Közjegyző előtt végrendeletet és huszonöt ezer rubel alapítványt tett a kutyuskák számára. Hogy pedig a drága kis állatok is tudomást vegyenek patronájuk családi ünnepeiről, minden kutyának vattával bélelt menyő koponyát ajándékozott. Cselédeiről is megemlékezett ezen a napon. Mindeniknek ajándékozott — husz kopoket.

— **A soproni bankbukás áldozatal.** Sopronból táviratozták, hogy a belügyminiszter jóváhagyta a közigazgatási ügyelmi választmányának azt a határozatát, amelyvel *Gebhardt* polgármesternek és *Gretschy* tanácsosnak a bankügyből eredő ügyelmi ügyét bízta. A miniszter egyuttal utasította a város közönségét, hogy intézze el a polgármesternek nyugdíjazása iránt beadott kérvényt.

— **Zarándokut Rómába.** Az *Országos Pázmány-egyesület* római zarándoklatának több mint 200 résztvevője holnap indul Fiumén át Rómába. Az első csoport a reggeli gyorsvonattal indul *Sziklay* János vezetésével, a második csoport délután *Csiklay* Lajos vezetésével. Ma este ismerkedő-est volt a kath. körben, melyen *Csiklay* Aladár mutatta be *Baythay* Péter vetített képei mellett Róma nevezetességeit. A szép előadást, mely a fiatal szerző kitűnő tapasztalásáról tett bizonyosságot, zajosan megtapsolták.

— **A Somossy-orfeum sorsa.** Szerdán este történt, hogy a *Somossy*-mulatót a hitelezők feljelentése folytán hirtelen becsukták. A hitelezőkön kívül a mulató alkalmazottai is megkárosultak. Óvadéku veszett oda s azért kaucióssikkasztás miatt följelentést tettek a rendőrségen és a büntető bíróságnál a *Somossy*-testvérek ellen. *Bérczy* rendőrkapitány ma vizsgálta meg a kárvallott alkalmazottak panaszát, magához idézte *Hulin* Henrikné született *Somossy* Fannyt a Mulató tulajdonosnőjét és testvérét, özvegy *Frommer* Zsigmondné született *Somossy* Irmát s mind a kettőt letartóztatta.

— **Elűtve hajó.** *Fiuméből* jelentik, hogy a *Nomade* vitorláshajó, mely hagyományátalmánnyal vitorlázott Fiume felé, tegnap *Venecia* közelében elmerült. A legénységet megmentették.

— **Lopások.** *Junger* Adolf, a *Heimbach* és társa cég üzletvezetője feljelentést tett a rendőrségen, hogy a gyár sajtó-utói telepéről 45 koronát érő löszerszámot ellopott. — *Takács* Ferenc boltiszolga kézikönyvjéről 50 koronát érő Auer-izzó testet vittek el eddig még ismeretlen tolvajok. A rendőrség nyomozza a tolvjakat.

— **Elfogott gyilkos.** *Bécsből* jelentik, hogy *Subik* Vendelt, aki e hó 5-én Pozsony mellett lévő *Kukló* faluban agyonverte nagybátyját, *Subik* Pált, tegnap *Toschenben* letartóztatták.

(X) *Fratelli Deisinger* küld Fiuméből 4 1/4 kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolva.

Szilágyi Dezső alya.

— *Tudományos vizsgálatok és mérétek.* —

Budapest, március 8.

Az orvos attól a pillanattól kezdve, hogy a fakultás befogadta tanítványnak, a halott emberi testek látványát megszokja; külső és belső vizsgálásuk, ami más halandónak borzalmas gondolat, neki hideg tudomány. Így is kell ennek lenni. Az orvos a halott test titkainak a kutatásánál megtanulja a nyugodtságot, amire oly nagy szükség van az élő szervezet szenvedéseinek az elnyomásánál. Es mégis jöhetnek pillanatok, mikor az orvos tudós hideg nyugalma eltűnik, ha bontókésével halotthoz nyúl, s az orvosi ismeretek nagy tömegéhez vizsgálódásaival új adatokkal akar hozzájárulni. Vannak ilyen pillanatok, amikor lelke nem maradhat nyugodt, hanem változatos émociók kerítik hatalmába.

A magyar orvosi kar annyi ezer jeles tagja között egy érdemes, kiváló orvosnak, dr. *Sugár* K. Márton volt bécsi tanárságának juttatott a végzet nemrégiben olyan feladatot, amelynek teljesítése közben a tudós szigorú nyugalmát erősen ostromolta az ember nemes hevülése, lobbanó fantáziája. Ha másnak jut ez a feladat, más se szabadul meg ezektől a lelki hatásoktól, s mikor a magyar szellem akkora hatalmassága, mint amilyen *Szilágyi* Dezső volt, lényegének legjellemzőbb részében, súlyos tartalomtól duzzadó elhalt agyában kerül — szakember kísérleti asztalára: — akkor urrá lesz a kutató elmén a felindulás, a meghatottság, a szív minden mozgalmalans érzése.

Az orvos beszámoló kutatásai eredményéről s ebben az ismeretterjesztő írásban a tudományos megfigyeléseket és adatokat átszövik az átélte rendkívüli impressziókat visszatükröző sorok.

Néma áhitattal akartam szemlélni *Szilágyi* Dezső agyát — kezdődik a beszámoló — és ime a legvégyesebb érzelmek egész áradata vesz erőt rajtam.

Hallom Hamlet kétségbeesett szavait, amidőn Joriknak, a hirves angol színésznek koponyája fellet elmékedik és felkiált: „Mit röhögsz rám, rémséges koponya!“

Az elhunyt szellemóriának fölényes mosolyát vélem ugyanis látni, mint áraszt el maró gunnyal, mert agyvelejét kezemben tartom, szemlélem és tekervényeit elemezni próbálom.

... Es ezek után gyarló elmém teljes tudatában, elmélyedek *Szilágyi* Dezső agyának szemlélésébe és azt a maga egészében nézem, habár eredetileg csak szakorvosi szemekkel agyvelejének halántéktekervényeit óhajtottam tanulmányozni.

Most következik egy kis bevezetés az agyvizsgálatoknál tekintetbe veendő körülményekről és nehány, az eddig tett sok tudományos megfigyelésből és adatból.

Kiváló emberek intelligenciájának magyarázatánál az agy súlyára, illetve nagyságára, az előagy homloklebeben nagyobb fejlettségére, és agyrészlet másodlagos és harmadlagos tekervényeinek nagyobb gazdagságára és a szürke agykéregnek nagyobb kiterjedésére utaltak. Az agy súly európaiaknál átlag 1360 grammot tesz a férfínál, 1220-at a nőnél. *Lautenauer* szerint magyaroknál az agy összes sulya férfiaknál 1334, nőknél 1217 grammot, mely számérték folytán a magyar agy suly tekintetében az osztrák-magyar monarchia népfajai között a második helyet foglalja el s közbe ékelődik a szláv népfajok közé. Szellemileg kiváló emberek agyvelejének sulyát némely esetben nagyobb-nak találtak: *Turgenjeff*nél 2120, *Chuvierné* 1861, *Volntán* 1745, *Petrarkánál* 1602, *Schillernél* 1580, *Vajda Jánosnál* 1500, *Gausnál* 1492, *Brocanál* 1484, *Mihalkovicsnál* 1440, *Dupuytrennél* 1487 grammot találtak; relativ csekély agysulyt mutattak a következő agyak: *Gambaíta* 1180, *Dante* 1320, *Liebig* 1335 grammot.

Ismeretes, hogy a férfi agyának sulya előrehaladt korban a 60 és 70-es évek között csökken, míg sulyának maximumát a 30-adik és 40-dik év között találjuk. De nemcsak az életkor, hanem a fajbeli különbségek is befolyásolják az agy sulyát, mint azt a tüdőföldieknél tapasztalták. Azoknak az agya *Darvin* szerint feltűnően nagy, a férfiaké 1631, az asszonyoké 1370 gramom átlagos számítással.

A foglalkozás módjának átlagos van befolyása. Embereknél, kik erősebb izommunkát végeznek, a mozgató központnak megfelelő tekervények fejlettebbek. Ha ez észlelet áll az izommunkát végző emberekre nézve, érthető, hogy szellemileg dolgozó embereknél a szellemi működésé talaja, az agy szürke kérgé, az agynak ez a 1/4–4 mm.-nyi vastag s a barázdák és tekervények képződése által nagyobb területet elfoglaló legkülönbétege fejlettebb lehet.

Magasra feszített várakozással forgattam kezemben *Szilágyi* Dezső agyát. — írja dr. *Sugár*. — Hiszen úgy tekintjük, mint az életben kimerítően szellemi tárházat, megsűritett, leszűrt alakban, nemzetünk, képzeleteinek, gondolatainak egész sorát tartalmazó kínos házát, mint *Nietzsche* szerint egy valódi „Übermensch“ agyát.

Szilágyi Dezső agya 1380 gm.-nyi sulyt mutatott, tekintve tehát nehezségét, *Dante* és *Liebig* agya között foglalhat helyet. Nem nevezhető túlságosan sulyosnak, minthogy az emberi agy átlagos sulyát csak 20 gm.-mal haladja meg.

Ámi azonban az agyvelő megtekintésénél azonnal szembeütkött, ez ama körülmény, hogy tekervényei szinte gígyász méretekké bírnak, hogy tehát határozottan makrogyrius agy. *Szilágyi* agya tekervényeinek e szép típusa azonnal feltűnik, ha ezt egy átlagos emberi agygyal összehasonlítjuk, amint azt jelen mérésimmél tettem. Felette fáradságos mérésekkel próbáltam a bal agyteke egyes tekervényeit három külön helyen kimérni, hogy szélességüket számszerint meghatározzam.

Erre a célra közönséges finomvégű körzőt használtam, amelynek karjai közé beállítottam az egyes tekervényeket és pedig mindig úgy, hogy a tekervény alsó, középső és felső részén, tehát három ponton, ott, hol a tekervény legszélesebbnek látszott, eszközöltem a mérést. A körző karjainak távolságát milliméterekre osztott lémpálcikán leolvastam és mint-hogy az egyes tekervények mérését előbb a mindenek szerint átlagos képződésű agyon, utána pedig *Szilágyi* Dezső agyon eszközöltem, eredményem a lehetőségig pontosnak mondható.

Az eredményeket a következő táblázat tünteti fel:

Bal agy-féltéke	Átlagos emberi agyveleő		<i>Szilágyi</i> Dezső agyveleője	
	részén	cm.	mm.	cm.
homloklebeben (felső) f I	alsó	1	9	2
	középső	2	6	3
	felső	3	4	4
(középső) f II	alsó	1	7	2
	középső	1	6	2
	felső	3	4	2
(alsó) f III	alsó	2	0	4
	középső	4	7	5
	felső	2	3	3
előlső közp. tekervény (g. c. post.)	alsó	1	5	1
	középső	2	5	3
	felső	1	8	2
hátsó közp. tekervény (g. c. post.)	alsó	2	5	3
	középső	2	8	3
	felső	1	6	3
halántéklebeben (felső) II	alsó	1	5	2
	középső	1	8	1
	felső	1	7	1
(középső) t II	alsó	1	1	5
	középső	2	3	2
	felső	2	1	2
(alsó) t III	alsó	1	9	2
	középső	2	2	3
	felső	3	6	3
falsi tekervény (felső) p I	alsó	1	6	2
	középső	1	7	2
	felső	0	9	1
(alsó) p II	alsó	1	1	6
	középső	2	2	2
	felső	2	2	2
nyakszirtlebeben (felső) 0 I	alsó	1	2	1
	középső	1	1	1
	felső	0	6	0
(középső) 0 II	alsó	0	7	1
	középső	1	2	1
	felső	1	4	1
(alsó) 0 III	alsó	0	9	1
	középső	1	1	9
	felső	0	8	1

Látjuk tehát, hogy *Szilágyi* Dezső agyveleje területének összes tekervényei vastagabbak, szélesebbek, de különösen feltűnő a bal harmadik homlok-tekervény alsó része, hol a beszédcentrum székel, de e tekervény többi méretei is feltűnően nagyok.

Az egész homlokagy valóban lényeges meg-nagyobbodása egyáltalában véve nagyon támogatja a felfogást, hogy a homloklebeben nagyobb fejletése szellemileg kiváló embereknél található. Sokkal kisebb eltérést mutatnak a halántékgagy tekervényei, melyek az átlagos emberi agy típusától alig eltérő nagyságúak, míg a központi tekervények már nagyobb fejlettséget mutatnak. Ez utóbbiak meg-nagyobbodása abban található magyarázatot, hogy *Szilágyi* Dezső hatalmas izomzatú ember volt, ki mindennemű testi sportot (vivást, tornázást, hegymászást) üzőt, miáltal agyvelejének ennek a mozgató központnak megfelelő tekervényei fejlettebbek.

Es ha már mostan az átlagos emberi agy tekervényeit egy száraz dió belsejével hasonlítom össze, *Szilágyi* Dezső agyának, főképp homlokagyának tekervényeit egy friss dió belsejével kell összehasonlítani, mert agyvelejének tekervényei szinte duzzadtan, felszínén feltűnően emelkednek, szinte kinőnek a nívóból és lényegesen szélesebbek és vastagabbak.

Feltűnik továbbá az alsó homloktekervény, fő-

leg a bal sziget (operulum) kerekesebb alakja és tekervényeinek gazdsága, mit mint ezt lent kifejtetem, Rüdinger és Waldschmidt nagyobb szellemi képességgel bíró emberek agyveljében találtak. Tagadhatlan a homioklebenyben és a központi tekervényekben a hasadékok mélyebb, bővögása, mely a szürke kéreg mélyebb behatolása által támad, úgy hogy a szürke kéreg mélyebbre való kiterjedése a velő átományát szükitei látszik. Ez utóbban a szürke kéreg tuitengését mikroskopos látható nyújtások alakjában észleltém.

Az agyának göröső alatti megvizsgálása, melynek eredményétől azonban a kiváló szellemi tulajdonság magyarázatára nem töltsöket várhatunk, meghusult, mert az agyvelő beisele már feloszlat állapotban volt. Szilágyi Dezső holtteste ugyanis órahosszat fekkdt az égető nyári nap sugarainak kitéve, úgy hogy az agy a boncolás alkalmával már feloszlatnak indult.

Pertik Ottó egyetemi tanár nagy érdeme, hogy ez agyat mégis megmentette amint engem is kutatásom lehetővé tételével nagy hálaára kötelezett. Herodot meséli a régi egyiptomiaknak szokását, hogy az embereket még étkézes után is mumia körülhordásával emlékeztették a könyörtelen halálára. Szomorú érzéssel tölt el, hogy éppen Szilágyi Dezső agya emlékeztetett az élet véges vol árá!

SZÍNHÁZ, ZENE

Hírek a Nemzeti Színházból. A jövő hét ujdonsága Ferenczy Ferenc *Pogány Gábor* című drámája, a dominálja a jövő heti műsort: szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap adják. A hét többi napján a színház ez idei műsordarabjai szerepelnek és pedig holnap vasárnap este *A bor*, hét.ön *Julius Caesar*, kedden pedig *A rejtély* és *A betörő*, szombaton, március 15-én *II. Rákóczy Ferenc fogadása* van a műsor. A délutáni előadások során holnapra *A kegyelemkérés* és *A betörő* a jövő vasárnapra pedig a *Kardosonyi dóm* van kitűzve. Mind a három darab ezúttal kerül először délutáni előadásban színre.

Pálmay Ilka a Vígyszínházban. A *Vígyszínház*-nak ez évad még hátralévő részében nagyon érdekes esték lesznek. A színház vezetősége, mint értesülünk, most folytat tárgyalásokat Pálmay Ilkával, hogy egyik legfényesebb szerepében: a *Csókával szerzett vélelmény*-ben felépjen. A *Vígyszínház Szeged*-nek ezt a darabját, melyben a dívának zajos sikerei voltak a *Népszínház*-ban, egy-nemely részében átdolgoztatta s a darab ebben az új átdolgozásban fog színre kerülni. Pálmay Ilka újabb vendégszereplése április második felére van tervezve véve.

Vérő darabja a Nemzeti Színházban. A *Nemzeti Színház*ban szerdán bemutatásra kerül *Pogány Gábor* után következő legkisebb ujdonság *szomorú hazai szerző* műve, a *omé Kain*, szerzője pedig *Vérő György*, az *Ezer év és Hadak útja* szerzője, amely két művével, sok mással egyetemben országoszerző ismertté tette nevét. A *Kain* ötfeletrészes tragédia és a színház legkiválóbb művészi erőt *Magyarországra*, így *Jászai Mari* mellett *P. Márkus E.*, *Fáy Szeréna*, *Gál, Szecsvay*, *Mihályfi* és *Beregi* játszanak benne nagy szerepet. A darabot a Pogány Gáborral paruzamosan folynak a próbák s még e hónap folyamán bemutatásra kerül. Az ujdonsághoz a színház fényes díszleteket készített.

A Vígyszínház bemutatott Vígyszínház, melyben vége felé jár a száz esőre terjedő magyar ciklus, nagyon érdekes hete lesz ujdonságok doigában. Kedden, e hónap 11-én kerül színre *Hegedűs Gyula* *A mási orvos* című 3 felvonásos színműve, a melyvel együtt adják *Gócsy István: Az erősebb* és *T. Vízvári Mariska* *A szalmaláng* című egyfelvonásosát. Ez utóbbiban a szerző a *Nemzeti Színház* engedélyével vendégeként közre is működik. A másik bemutatott szombaton, március 15-én lesz, amikor is *Fényes Samu Kurucfeje Dávid* című történelmi drámáját adják e. öször.

Március 15-ike a Népszínházban. Március 15-ikét, mint minden évben, ünnepi előadással üli meg a *Népszínház*. Az előadást *ünnepi szerkesztmény* nyitja meg s utána egy *alkalmi költemény* szavai *Szirmai Imre*; azután pedig a *Görbe nap* előadása következik, a nő főszerepben *Blaha Lujza* asszonyval.

A Népszínház eredeti operettujdonsága. A *Népszínház*ban megindultak a próbák *Az új földesúr* című operettből, melynek zenéjét *Hüvös Iván*, szövegkönyvét dr. *Ince Henrik* írta. Az operett, mint értesülünk, e hónap végén kerül bemutatásra. Főszerepeit *Kéry Klára* és *Hejny Aranka* fogja játszani.

A Nemzeti Színház bemutatója. A *Nemzeti Színház*nak szerdán, e hónap 12-ikén bemutatóra kerül ujdonságának, *Ferenczy Ferenc: Pogány Gábor* című drámájának következő lesz a szereposztása.

Özvegy báró Pogány Péterné — *Rákosi Sándor*, báró Pogány Péter — *Horváth*, báró Pogány Gábor — *Császár*, báró Pogány Hermina — *Helecy Laura*, báró Pogány Péterné — *Györgyné*, Pogány Anna — *Török* I., Lindner Berta — *Maróthy M.*, Kovács Zoltán — *Mihályfi*, Hollay főispán — *Körömezey Hollayné* — *Boer* Hermán, Jéti — *Harmat E.*, Margit — *Csaiy B.*, Patáki tisztartó — *Gál*, az *Nyárcs* — *Hetényi*, fenyképész — *Szűke*, inasok — *Abonyi* és *Nárcisz*.

Az ujdonság főpróbáját kedden délelőt tartják meg a sajtó meghívott képviselői előtt.

Várszínház. A szegedi színházulatnak folyó hó 30-tól április 30-ig terjedő szezonja iránt a budai közönség körében igen nagy az érdeklődés. A pályók és földszinti zártszékek nagy része már ki van bérelve. A társulat ünnep- és vasárnapokon délutáni előadásokat is fog tartani. Megnyitóni Strausz nagy operette a *Cigánybáró* kerül színre, melyben a vidék legkiválóbb erőtől álló énekes személvzet fog bemutatkozni. Az első héten premier is lesz: *Bródy Sándor* és *Capas Alfréd* egy-egy új darabja kerül bemutatásra. Az érdekes vendégoperettek sora is már az első héten kezdetét veszi, *Szentgyörgyi Istvánnal*, e kitűnő művészrel, aki tavalyi népszínházi vendégszereplésével valósággal elragadta a fővárosi közönséget. A művész legkiválóbb szerepeiben fog fellépni a várszínházban.

Szerződtetés. *Reich Irén* kissasszonyt, Merly Quirino kiváló tehetségű tanítványát dr. *Love* 1902. évi szeptember 1-től kezdődőleg ö évre a boroszlói operához szerződtette. A kitűnő énekesnő első debütje alkalmával megnyerte az igazgató tetszését.

Hymen-Füred. A *Magyar Színház* bohózatujdonsága, a *Hymen-Füred* teljesen készen várja a nézői bemutatót. A színház ugyszólván egész művészgárdáját a főszerepekben *Turcsányi Olga*t, *Székelyné*t, *Tomcsányi Ruszit*, *Almási Lórá*t, *Szilágyi*t, *Székely*t, *Ráthonyi*t, *Borosst*, *Matrait* küldi sorompóba a darab előrelátható sikere érdekében. A hatásos ötletekben és komikus helyzetekben bővelkedő darabot *hétfe* délelőt 11 órakor tart a színház főpróbát.

Ledofsky Gizella fellépése. *Ledofsky Gizella*, a *Magyar Színház* kitűnő szubrettje léleplűt hosszas betegségéből s — mint a színház hivatalosan jelenti — legközelebb újra fellép sikerei színhelyén.

Fűne. Legközelebb mutatja be a *Magyar Színház* a *Fűne* című operettet, amely ebben az évben első eredeti ujdonsága. A *Fűne* szövegkönyve mozgalmass, érdekes mesét visz színpadra, zenéje pedig szakadatlan sora a dallamos és hatásos számoknak, aminek élénk bizonyossága, hogy *Fűne* zongorakivonatna, amely néhány héttel ezelőtt (a *Harmonia* kiadásában) megjelent, már teljesen elfogyott, s a premiere napjára már a második kiadás példányai kerülnek forgalomba. A darab oimszerepét *Fedák Sári* játssa.

Magyar Színház. *Saharét* asszony, atinek bamulatos táncát esterőli-estére nagy és elkelő közönség taposja a *Magyar Színház*ban, holnap, vasár, nap bucsuzik a budapesti közönségtől. Ugy délután, mint esze állép, s a két előadásban mas mas táncszámokat mutat be. A délutáni előadásra a szokásos mérsékelt helyárak érvényben maradnak.

Hangversenyek. *Arányt* Dezső, a berlini Westenszínház tenorsztája, ma a következő műsört küldte be hozzánk, amelyet jövő szerdán, március 12-én a *Royalban* tarandó daletélyen elő fog adni: *Beethoven: Adelaide*, Mozart: *Bande der Freundschaft*, Goldmark: *Az erdőben*, Schubert: *Du bist die Ruh*, Jensen: *Murmeindes Lül ocha*, Donizetti: *Inser-vato pena*, Boieldieu: *Komm nu de Dame Erkel nagy ária* Hunyadybó, Hubay: *A taluba utachozszat*, továbbá *Kern*, *Noseda* és *Tarnay-jéle* dalok. A jegyek legnagyobb része máris elkel. — *Schultz* Erna negyedik művészeti hangversenyében amely *hétfe*, március 24 én lesz megtartva a *Royalban*. *Roth* Ernestin zongoraművészeti közreműködni. *Schultz* kissasszony tegnap egy hamburgi filharmoniai hangversenyben lépett fel *Bruch* II versenyevel és nagyszerű sikere volt. Jegyek mindkét estélyre 6. 4 és 2 koronáért kaphatók *Méry Béla* zeneműkereskedésében, *Andrássy*-út 12.

Szombat. A március 15-iki szabadságünnepezt a *Tarka Színpad* azzal ünnepli meg, hogy előadja *Helita* Jenőnek a *Szombat* című hazafias tárgyú dramalettét. A hatásos és nemes lendületű darab két szereplője: *J. Vásárhelyi* Vilma és *Karagó* Odón.

Urania. A *hadserg*, *A tánc* és *Nápoly* foglalják el az *Urania* jövő heti műsorát. *A szultán bürodamái*, ifabb *Hegedűs Sándor* beszélő nagy látványosságát március 13-ikán mutatják be.

Videki színhészet. A *miskolci* színházban a héten még estén vendégszerepel *Székely Szeréna*, a *keskemeti* színházban jeles tehetségű primadonnája. A művész a *Lotti ezredeseiben* és a *Színházban* lép föl. Vendégjátéka iránt a közönség körében nagy az érdeklődés.

Legújabb zeneműkereskedésben kaphatók Szilágyi Béla könyv és zeneműkereskedésében, *Károly-kört* 26. Az árak koronában értendők. *Operettek és operák*: *Major*, *Erzsike E.*, *Carlen 12.*, *Márta 3.60*, *Sába királynője 7.20*, *Zsidó nő 3.60*, *Bajazet 8.40*, *Paraszt-becsület 6.*, *Hoffmann meséi 10.*, *Mignon 10.*, *Aida 9.60*, *Troubadour 3.60*, *Postásfu*, *Cirkusz-élet*, *Kis szökvevény* egyenként 7., *Szerencse oszilága*, *Geisha*, *New-York szépe*, *Görög rabszolga*, *darabja 6.*, *San Toy 5.40*. — *Magyar szöveggel*: *Katalin*, *Rip-Rip*, *Kis szökvevény*, *New-York szépe*, *Hoffmann meséi*, *A modell*, *Az asszonyregem*, *2-2 tüzet*, *tüzetekint 3.*, *Továbbá* *Ocsokay* brigádéros bővített kiadás 3., *Der lustige Ehemann 2.40*, *Die Haseinsun 2.40*, *Drah'ma um und drah'n ma aut 1.80*, *Das kommt nur in Romanen vor 1.60*, *Zsuzsi kuplé 2.*, *Julcsa kuplé a Postástüdből 2.*, *Lu mein Girl*, *német 1.80* magyar szöveggel 2., *Girl waizer 2.40*, *Über den Wellen, waizer 2.40*, *Valse bleue 3.*, *Mikado waizer 2.*, *San Toyból a waizer poika és indiái darabja 2.40*, *Fregoli-induló 1.60*, *Cadetmármarsch 1.44*, *Washington-Postmarch 1.44*, *Burenmarch 1.60*, *101 magyar népdal II. (u) sorozat* tüzet 3., Ujdonságokkal a raktár folyton kiegészítődik. — *Könyv- és zeneműkereskedés* kívánatra ingyen és bérmentve. Allandó vevők kedvezményben részesülnek.

Operaház előadása a Telefon Hírműködőben. A *Magy. Kir. Operaház*ban ma este *Szojyer Ionka* vendég-fellelével a *Hoffmann meséi* kerül előadásra. *Offenbach* e fantasztikus operáját a *Telefon Hírműködő* teljes egészében közvetíteni fogja előzetes szórakoztatásra, úgy hogy az abonnessek odahaza a lakásukon is végignagyalgathatják azt. Az ópera előadásának közvetítése után 11 óráig még *cigányzene* lesz hallható a kágyikókon keresztül, melyet az *Elite*- és *Emkekávéház*ból közvetít a *Telefon Hírműködő*.

Népszínműkivonatok.

A *Népszínház* *Forcsól-féle* népszínműpályázata a jövő héten dől el. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a pályázó darabokat már ma ésmertethetjük.

I.

Bogárszemű Solymár Lidi
Volt a talu legszebb lánya,
A talu minden legénye
Bolondult is, hajh! utána.

De legjobban Fenyő Pista,
Ó is tetszett hujh! a lánynak,
Amíg, verje meg az Isten!
El nem vitték katonának.

Tölgyfalevél, nyárfalevél!
Ilyen a leány hűsége,
Juhász Ferkó költözött be
Solymár Lidike szívébe.

S amíg szegény Fenyő Pista
A császár kényerét otte,
Juhász Ferkó Solymár Lidit
Ejh! Hajh! feleségül vette.

Milyen asszony, milyen asszony,
Mint a feslő rózsabimbó,
Eperrika, hajnalorca
A dereka ingó, ringó!

S mikor megjött Fenyő Pista...
Oh a szegény, oh az árval!
Juhász Ferkó, Solymár Lidit
Ölelés, csók közt taláta.

Sziven lőtte magát menten.
Nincsen már, ki rajt segítsen...
Bátki Teresi, Bátki Teresi
Hogy verjen meg a jó Isten!

II.

Mészégetők, mézszégetők
Odafenn a hegyoldalban,
Mennyi bú és mennyi bánat
Lakozik egy röpke dalban!

Hú Darinka, jó Darinka,
Szép Onuocd megszerette.
De az apja így szólt néki:
— Elfelejtéd, szedte-vette.

Ott van Juon, az kell néked,
Sohse kérdezd csúf-e, szép-e...
Elég hogy 6 hét határnak
A leggazdagabb legénye.

 Mirtuscrème

törv. védve az ipar, borsó-
mirtó, szilván és ártalmatlan áru-
s készítése, előállított minden bört-
hát, szépségi, bővelésmint, má-
lított, tisztított, 100 tögegy 1 K.,
nagy tögegy 2 K., hozzá Mirtuspu-
der 1 K., *Ungarischer* szappan
50 gitté.

Raditz Róbert
„Anostol gyógyszerár”
— BUDAPEST —
József-kört 64. n.
Baross-utca közelében.

CASCARADIN
Évtized óta bevált, orvosi tekintélyek által rendelt szor gyomer-
és májbal, székrekedés, sárgaság, epék, aranyér, elhízás ellen
kitűnő vértisztító 1/2 doboz 1 K. 20 f., 1/1 doboz 2 K. 20 f.

Hí Darinka, jó Darinka
Az apjának mit se szökölt,
Eljegyezték s ő eljárta
Halaványan, jaj! a kólot.

De egy holdas őszi esten,
Mikor hűvös szellők járnak
Dalolt egyet s neki vágott
A haragos Olt habjának.

De arra járt Onuc éppen,
Szép Darinkát kihalászta
S az ájult leányt hazavitte,
Haza az apai házba.

Az öregot meghatotta
Onuc s Darinka szerelme,
Megáldotta menten őket
S ők ma élnek egybekeelve.

Az igaz, szent szerelmél
E világban, hajh! szebb nincsen...
Bátki Teresi, Bátki Teresi,
Hogy verjen meg a jó Isten!

P.

MŰVESZET.

□ **Erzsébet-szobor a Svábhegyen.** *Erzsébet* királynénak, aki budapesti tartózkodása idején legszívesebben a budai hegyek között időzött, a Svábhegy legmagasabb pontján, a János-csucson közadakozásból emléket állít a svábhegyi turista-egyesület. A János-csucson most is van emléktábla, amely aranybetűvel van megörökítve, hogy Erzsébet királyné erről a pontról merengett gyakran a táj köztül szépségében. Ide fogják állítani a szobrot, melyre nézve az a terv merült föl, hogy készítésével az Erzsébet-emlékszobor pályázó művészeinek egyikét bízzák meg.

□ **Műbarátok közgyűlése.** A *Műbarátok Köre* tegnap délután tartotta rendes évi közgyűlését gróf *Bathányi Lajos*né elnökielte alatt. Dr. *Szendrei János* titkár jelentése után, mely a kör munkásságát ismertetette, a tisztikart és a bizottságokat választották meg az 1902—1904-ik évre. Elnök lett gróf *Bathányi Lajos*né, alelnökök: gróf *Andrássy Tivadar* és gróf *Apponyi Albert*.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Erő.** Uj ifjúsági hetilap indult meg ilyen címmel. Az egyetemi ifjúság ez izléssel kiállított társadalmi, tudományos és művészeti hetilapját *Wallace* Tibor, *Szekula* Jenő és *Pállos* Árpád szerkesztik. Az első szám változatos és érdekes tartalmú; nemes ambícióknak áll szolgáltatásban az a hetilap, amely érdemesen válik ki az egyetemi újságok sorából abban a tekintetben is, hogy nem párbajok számára doigozik, s nem szolgál politikai célokat, hanem az ifjúságnak a művészi és irodalmi izlés magaslatán való egyesítését tűzte ki céljának. Az *Erő* előfizetési ára egész évre 12 korona, kiadóhivatala a Sip-utca 24. szám alatt van.

○ **Magyar Szalon.** *Hesvi József* előkelő szinten álló havi szemléje a *Magyar Szalon* márciusi száma érdekes tartalommal és változatos illusztrációkkal jelent meg. A füzet omlapján a Népszínház új igazgatójának, *Poroszló Kálmán*nak az arcképét közli.

○ **A Vasárnapi Újság.** A *Vasárnapi Újság* legújabb száma is gazdag tartalommal és szép képeivel tűnik ki heti folyóirataink közül. Az új számba *Cholnoky Jenő*, *Maribó Miklós*, *Szalay Károly* és *Székely Dénes* iratok érdekes cikkeket. A *Vasárnapi Újság* Sada Yacoo és Kavaakami kéziratainak reprodukcióját is közli s figyelemreméltó cikkben foglalkozik *Horváth Nándorral*, az új kereskedelemügyi miniszterrel.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Pázmány-Egyesület) ma délután tartotta negyedik évi rendes közgyűlését a katolikus kör diszertében *Margalits Ede* egyetemi tanár elnökielte alatt, aki rövid megnyitói beszédében utalt az egyesület eddigi tevékenységére s fokozott buzgalomra hívta fel a tagokat.

Ezután dr. *Sziklay János* főtitkár beszámolt az egyesület tavalyi munkálkodásáról. Örömdetes és biztató jelesnének tekintni, hogy az egyesületi folytonos haladásával bebizonyította életrealitását. Az egyesületi vagyon már meghaladja a 20.000 koronát s így az előbbeni év óta 9000 koronával emelkedett. Köszönettel emlékezik meg a jelentés az egyesület egyik volt számvizsgálójának, *Aldor Armin* hírlapírójának elhunytáról, aki öszevet és öt árvát hagyott hátra a

legnagyobb nyomorban. Az Országos Pázmány-Egyesület és a Budapesti Újságírók Egyesülete karöltve sietett az elhagyottak gyamolítására. s a tekintetben lőképp *Vérsi József* szerzett érdemeket akinek buzgó szívesége tetemes állandó segítséget biztosított az immár a jövőnek megmentett család részére. A november hónapban leoltott katolikus nagygyűlésen élénk részt vett az egyesület, s részt kapott a kongresszuson hozott határozatok végrehajtásában is. Együttal elhatározta a választmány, hogy a tagokat, az állandó kapcsol erősítése végett, tagdíjmentesben részesíti. Végül megemlíti a jelentés, hogy a legközelebbi jövőben a katolikus írők képviselőite testületileg fog bemutatkozni az egyház fejénél, XIII. Ló papánál.

A közgyűlés a jelentést, valamint a számadatokat tudomásul vette, mire *Cziklay Lajos* alelnök jelentést tett a lejárt pályázatok eredményéről. Két pályázatot, egy szépirodalmi és egy irodalomtörténeti tüzdött ki az egyesület, de a beérkezett pályaművek oly kezedtelegsek, hogy egyik díj sem adható ki. Végül megejtették a választásokat, melyeknek során ellenőrnök: *Péter* Jánost, számvizsgálóknak: *Benitsky* Ödönt, *Filó* Károlyt és *Wachtel* Károlyt választották, s újból megalkották a 60 tagból álló választmányt.

(A Terézvárosi Demokrata-Kör) ma este tartotta évi rendes közgyűlését dr. *Vászonyi Vilmos* elnökielte alatt. Dr. *Körmendi Gyula* bemutatta az igazgató-választmány évi jelentését, melyet tudomásul vettek. Utána dr. *Freisach* Miksa titkár előterjesztette a Kör pénztári kimutatását. E szerint a Kör bevétele 18664, a kiadása 12.81 korona volt. A fűmentvény megadása után a közgyűlés 50 koronát szavazott meg az egrü Dobó-szobor javára, majd *Lőrő* Henrik indítványára évenként 200 koronát szavazott meg az építendő Bathányi-szobor javára. A 200 koronát a kör mindaddig kiadja évenként, míg a szobor telépül. Ugyancsak az elnök indítványára jegyzőkönyvi közzévetet szavazott a közgyűlés Sümegi Vilmos elnöknek Takács Ferenc házagnyának és dr. *Körmendi* titkárnak sokévi buzgó és önzetlen működésükért. Ezután megválasztották az új tisztikart és az igazgató választmányt. Elnök dr. *Vászonyi Vilmos* lett.

(Közut-lak.) A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesületben *Acsádi Jenő* királyi főmérnök *Közutakról közgazdasági és közgazdasági tekintetben* elővasást tartott.

Elsősorban rámutatott arra a közgazdasági következésre, hogy a vasutak mellett is ezekésgünk van jó utakra a forgalom intenzívabb teljesítése érdekében, sőt a nagy költséggel kiépített vasuti hálózat nálunk nem is érvényesítheti forgalomfejlesztő hatását, mert az utank általában nem alkalmasak minden időben sem a vasutak kizso gálására, sem a helyi belforgalom lebonyolítására. Ezt az állapotot nagyon megcsin megzavartaságunk, mert az utank abban az időben mondák föl a szolgáltatást, mikor nyerteseméink értekesítése még folyamatban van. Francia- és Poroszországban egy kilométer vasutra 12—14 kilométer ádút esik, nálunk ellenben egy kilométer vasutra csak 2/3 kilométer csinál ut jut, pedig a magyar cukortermelés most már minden védelem nélküli utalva van arra, hogy az említt országokéval versenyezzen, hoiott nálunk az esős őszi időben járhatatlan utak a repászállítás aránytalanul megrádjítják. Azután kifejtette az okokat, hogy miért maradt az ország annyira vissza a közutak dolgában. A vasuti hálózat terjedése nálunk az a balvéleményű szűke, hogy ezzel a csinált utak nélküliözhetőkké váltak. Az ut közgazdaságunk szűvevényes, bonyolult szervezete nem viszi előbbre, hanem inkább hátráltatja az utügy fejlődését. A közúti törvényünk nem biztosította a közúti utak hálózat kiépítését, mert sem az állam nem vesz részt a szükséges mértékben az utügy kiadásokban, sem az önkormányzati területek nem rendelkeznek az erre megkivánt anyagi eszközökkel. Ezután a közúti törvény revízióját tárgyalta, ami a közúti utak várható rendezésével úgy is elkerülhetetlen lesz. A közutak pénzügyi kezelése dolgában megállapította, hogy mily uton lehetne a kormány és az utántartó hatóságok változatos működésével és a költségek helyes elosztásával az adózóképesség megtérzése nélkül az építetlen 7000 kilométer törvényhatósági utahálózat 14 millió korona költséggel 10—15 év az építetlen 19.000 kilométer vicinális utahálózat 228 millió korona költséggel 20—25 év alatt megépíteni.

MULATSÁGOK.

(A képviselők piknikje.) A Hungária-szálló termeiben ma este zajlott le a képviselők piknikje, amely ezuttal is megörizte régi kedélyes, intim jellegét. A mulatságot *Csávossy Béla* házagny vezetése alatt a fiatal honatyák rendezték, akiknek jórésze az új képviselőház első ülésein mint korjegyű szerepelt. Az előkelő mulatságon sok szép asszony és leány jelent meg, akiknek lekötelező kedvessége, szeretetreméltósága eisimította még a politikai ellentéteket is és a vidáman mulató honatyák mind abban a törekvésben egyesültek, hogy az idej piknik is kedves emléke maradjon a bőjti mulatságoknak. A táncmulatság reggel hat óráig tartott és kint az utókon oltogatták már a gázlámpákat, amikor az utolsó mulatók is hazatértek. A koránny tagjai közül megjelentek *Székely Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Ploz* Sándor és *Darányi Ignác* miniszterek és velük együtt lelkesen megjelenezték *Hegedűs* Sándort is, aki szintén hosszabb ideig maradt a vig társaságban. A díszes hölgykorszoruban ott voltak:

Br. *Baich* Mária, *Baross* Jánosné, *Baross* Károlyné, *Berzeviczy* Albertné, *Bessenyei* Ferenéné,

Bogáthy Józsefné, dr. *Csávossy* Ignácné, *Csávossy* Béla, *Daniel* Gáborné, *Darányi* Gyuláné, *Drakulics* Pálné, *Ebner* Béla, *Fáy* Béláné, *Förster* Ottóné, *Genosy* Albertné, *Hegedűs* Sándorné, *Heinocz* Hugóné, *Hellebronth* Gézá, *Guzella* Gyuláné, *Jármay* Béláné, *Kálmay* Zoltáné, *Kilényi* Hugóné, *Kovács* Pálné, *Kürthy* Eminé, *Legányi* Károlyné, *Lukács* Lászlóné, *Marton* Jánosné, *Nagy* Ferenéné, *Návay* Gézá, *Orády* Pálné, *Ploz* Sándorné, *Ponory* Sándorné, *Putnoky* Mór, *Radó* Lipótné, *Sacellary* Györgyné, *Sacellary* Mihályné, *Samassa* Jánosné, *Stajevits* Jánosné, *Szalay* Lászlóné, *Székely* Ignác, *Szivák* Imréné, *Telegdy* Józsefné, *Török* Mária, *Zsilinszky* Sándorné, továbbá *Andrássy* Marianne, *Andrássy* Iona, *Andrássy* Ella grónök, *Badányi* Nóra, *Baich* Babi báróné, *Baigoh* Etel, *Baross* Lilly, *Berzeviczy* Edith, *Bogáthy* Flóra, *Daniel* Annuska, *Eisenhoffer* Amelie, *Fáy* Rozsi, *Fáy* Lola, *Förster* Mária, *Genosy* Juliska, *Haidegger* Sarika, *Haidegger* Váika, *Halász* Szaty, *Hegedűs* Rózsika, *Heinocz* Klára, *Hellebronth* Ada, *Jármay* Edith, *Jármay* Margit, *Kálmay* Katica és *Mariska*, *Kilényi* Juniska, *Kovács* Elvira, *Kürthy* Berta, *Lányos* Edith, *Legányi* Aranka, *Lithvay* Erzi, *Lithvay* Margit, *Lusács* Jolán, *Nagy* Edith, *Návay* Erzsike, *Orády* Lili, *Peckár* Alice, báró *Perényi* Edith, *Ploz* Emília, *Ploz* Gizella, *Ponory* Margit, *Szajevits* Melanie, *Szalay* Iona, *Szalay* Lili, *Székely* Ilnoka, *Szivek* Margit, *Szremcsányi* Ninka, *Szuznyog* Olga, *Te egdi* Ilnoka, *Török* Irma stb.

(A VII. kerületi Erzsébet városi kör) ma este fényesen sikerült mulatságot rendezett a Royalban. Az estén a kerület színe-java megjelent s pompás hangulatban, széles kedvvel mulattak a táncoló párok. A táncmulatságot előkelő színvonalú hangverseny előzte meg, amelyen közreműködtek: *Frendl* Etelka, *Kürty* Klára, *Márkus* Emília, *Heltné* Jenő, *Radó* Géza és *Róssahegyi* Kálmán.

(A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének) táncosteyen a rendes táncok sorába a kór-magyart és a társalgót is beiktatták. A díszes társaság a kitűnően sikerült mulatságon egy udjónszághoz is jutott. A jórészt egyébként a régi volt az estén.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A budapesti ügyvédség reformpártja** legutóbb tartott értekezletén a következőket jelölte ki a közeli választásra:

Elnök: dr. *Székely* Imre. Elnökhelyettes: dr. *Brüll* Ignác. Titkár: dr. *Kenedi* Géza. Ügyész: *Póllák* Ilés. Pénztárnok: *Novák* Sándor.

Rendes választmányi tagok: dr. *Árkay* Kálmán, dr. *Baracs* Marcell, dr. *Bihari* Mór, dr. *Bunczell* Alfréd, dr. *Darányi* Gyula, dr. *König* Vilmos, dr. *Krasznay* Ferenc, dr. *Pap* József, dr. *Stern* Samuel, dr. *Semk* Lajos, dr. *Vittmann* Mór, dr. *Visonai* Soma.

Választmányi pottagok: dr. *Bleyer* Vilmos, dr. *Graber* Károly, dr. *Horváth* Gyula, dr. *Németh* Imre, dr. *Reik* Ferenc, dr. *Róssa* Vilmos.

A reformpárt egyben programját is közrebocsátotta aláírás végett. A programot már, több mint 200 ügyvéd fogadta el, köztük 22 országgyűlési képviselő, akiknek a reformpárt programjához való hozzájárulása mar azért is kiváló fontossággal bír, mert a törvényhozás elő nemcsak a több, az ügyvédi kart közéleti érdeklő törvényjavaslat kerül. A program első sorban a magyar ügyvédségre nehezedő baokkai foglalkozás. Különösen a budapesti ügyvédi karra nézve a bürokratikus kamarai önkormányzatot panaszolja el. Ezzel szemben az a törekvése, hogy a laorakapott hatósági játéknak végét vessen és a kamarát az egész ügyvédi kar autonómiájának visszadja. A megjelölt keretben kívánja a negyedévi értekezletek berendezését az ügyvédek testületi vezetését, a jogászléteben a tisztességtelen verseny erélyes megélézését, a főburjánzott zugrászkodás elnyomását, a gondnokságok és szegény-védemek jobb rendezését, a kamarai takarékoskagat, a nyugdíjkérdésnek kamarai alapon való megoldását. De lege ierenda: az ügyvédtrendtartás gyors reformját s a készülő jogtörvényekbe a kar befolyásának jóról való érvényesítését. Azonkívül a reformpárt a választások után is együttmarad a kamarai kormányzat ellenőrzése végett.

A reformpárt a programmal együtt a következő felhívást bocsátotta közre:

Ezzel programunknak csak főbb pontjait adtuk elő. De ti tudni fogjátok a nélkül is, hogy esetenként milyen állapontja lesz az olyan pártnak, amely a kar ügrettségét és az autonóm szabadságok akcióképességének kiterjesztése végett alakult s tudni fogjátok azt is, hogy pártunk nem ragaszkodott soha a szűkebb ügyvédi osztály-érdekekhez sem. Kívánságaival mindig egyesítette az általános igazságügyi közérdekek követéseit. Nem a nemzet többi osztályának rovására hanem azok javára és azok érdekeivel összhangban akarjuk mi a magyar ügyvédséget leivároztatni. S nem fogjuk megengedni, hogy az ügyvédi kar jogos kívánságait akarja is a nagy közérdekkel állítsa szembe. Mi az ügyvédi kart az igazságszolgáltatás egyenlőben tényezőnek tartjuk és ezen közjogi állásba akarjuk visszahelyezni. Hogy pedig szankciót is adjunk törekvésünknek, pártunk a kamarai választások után is folytatta működését mindaddig, amíg céljait el nem éri.

Elhatároztuk, hogy a reformpárt a választások után is együtt marad. E végből állandó szervezettel fogjuk ellátni. Azt akarjuk, hogy a kamarába beválasztandó jelölteinket a párt hatáson támogatthassa működésükben. Másfelől pedig folytonosan éber szemekkel kísérje a budapesti ügyvédi kar autonóm kormányzását. Sorokozatok tehát mellénk szavazatok jelöltyeinkre és küzdőetek velünk! Győzelmiünk a magyar ügyvédség életében új, szabadabb önértékesítés és jövőjére néző vizsgálalóbb korszak kezdetét jelöli jelenteni, — mint amilyen a hanyatlásnak és a mostani szomorú korszak. E győzelem biztosítása a fenleken kívül még több, még igen sok részletkérdés összehangatos megoldását követeli, melyekre itt ki nem terjeszkedhetünk.

Sóat tenn kell hagyni a bizalomra is mel et az általunk választandó funkcionáriusok személyébe helyezünk, de meg éppen a mi pártunk az, melyet az indifferens maradásától a választ el, hogy a haladó időrendi felveendő minden új kérdéssel azonnal számolunk. Az autonómikus három évi megújodás. — a kamarai választás — első sorban a személyi téren megnyitja ba aink orvosiásának lehetőségét. Mi tehát harcot prokiamánk személyes tekintetben is, de nem az egyének mint ilyenek ellen, hanem kari lefogásuk, indifferenzizmusuk ellen.

Személyi tekintetben is jelezzük tehát, mi az, ami első sorban elválaszt a többi párttól! Ez az, hogy a mi megújodásunk szerint éppen az előttünk álló 3 éves ciklus alatt, midőn a karnak legvitálisabb érdekeit érintő polgári perendtartás és ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatok kerülnek a törvényhozás elé: karunk érdeke feltétlenül megkívánja, hogy — ha eddig nem lett volna is — most oly karítás legyen kamarai elnökünk ki a törvényhozásnak tagja és mint ilyen, közvetlen kapcsolatban áll a kormányval s közvetlenül síttra szállhat a törvényhozás természetben a mi érdekeink mellett és sorakoztatnha maga mellé együttes küzdelemre karunknak többi képviselő tagjait is. kikhez joggal véljük kollégiaián felhívásunkat intézni s kikből a küzdelemben szolidaritás példáját is első sorban várjuk.

Ezek azok amik a többi párttól elválasztanak de a közérdekekben bennünket, mint pártbivetőket egyesítenek.

§§ A rablógyilkos szükségse. Kolozsvárról jelentik, hogy az ottani ügyészégi fogházából egy *Letki János* nevű rablógyilkos megszökött. A megszökött gonoszlevét a kolozsvári esküdtörbíróság tavaly november 18-án kőfélhalálra ítélte. Azóta vasra verve tartották a veszedelmes embert. A bilincs vagy a feülgyelet, ugy látszik, nem volt elég erős, mert *Letki* rabruhában és bilincsekben megszökött. Természetes, hogy erőiesen nyomozzák és valószínű, hogy tegyelemi vizsgálatot indítanak a felfájlási gondnokság ellen, de az bizonyos, hogy a hozzáfájlást rablógyilkos egyelőre szabadsággolta magát.

SPORT.

„Lovagjáték a Tattersallban. Mint értesülünk, a ióváros arisztokrata köré május közepére lovagjátékot terveznek a Klotild-Szeretetház-Egyesület javára. A lovagjátékot melynek keretében Mátyas király korát akarják néhány órára eleveveníteni, a Tattersallban fogják rendezni. Az arisztokrata fiatal-ság, mely korhű diszruhákban vesz részt a lovag-játékban, ma este kezd meg a próbákat a Nemzeti lovarda helyiségében. A fényes játékot gróf *Andrássy* Tivadarné, gróf *Andrássy* Sándor, gróf *Andrássy* Tivadar és gróf *Batthyány* La os rendezik.

Nyilttér.

— Az új magyar szabadelom szerint készült, hazai gyártmány —

„DURABLE“
gázizzó-harisnyák,
melyeknek fényereje és tartóssága hasonlíthatatlanul nagyobb az eddigi gyártmányoknál, igen olcsón kaphatók. Gyár és székhelyük: VII., Kaszinó-utca 53. Telefon 10-76.
A harisnyák fényerejét meggyőződhethet a VI., Teréz-körút 24. sz. a. „EDISON“ kávéházban, mely ezen iszotételekkel van világitva.

IZZADTSÁGTÓL
kipálított letrészek, lábak és hónalj alatt, valamint viselőjével előforduló bőrkéregnek, ótvár, sömör ellen bámulásos hatás az
Erenyi-féle „lichtli-Salicil“
Szegetlen! Ár 3 korona tisztáással. Székhely: Erenyi-egyháztervezés, Szegetleni-utca. Főraktár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógyszerár, Váci-körút 17.

BERGER BERTA
MAROSI MÓR
BÉCS
jegyzések.
Mindon egyébb értesítéssel helyett.

Dr. Tolnai Lipót ügyvéd
irodáját

V., Nagykorona-utca 15. sz. a.
háza áthelyezte.

Könyves Kálmán
FRANK NIKSA temetése folyó hó 9-én vasárnap d. u. 3 órakor lesz az új izr. temető halottas házából.

Téli fürdőkúra.
Természetes forrómeleg kánes források, iszapfürdők, iszapborogatások. Zuhany-masszage. Vizgyógyintézet, Villanyfürdők, stb. Olcsó és gondos ellátás. Csáda, Kőszvény, Ideg-törbajok stb. és a teli fürdőkúra felől kimerült prospektust küld ingyen a Sz.-Lukács-utca r.-t. igazgatósága.

Munkatársakat keresünk
s alkalmat nyújtunk tisztességes, ambiciózus és erélyes fiatal embereknek, hogy maguknak állandó és jövedelmező pozíciót teremtsenek.

„NEW-YORK“
életbiztosító-társaság
több mint 600.000
— kötvény-tulajdonost számlál, —
kik több mint
6738 millió kor. biztosítottak.

A magyar társadalom legjobb rétegeiből körülbelül
5000 ember
váltott „New-York“-kötvényt
60 millió korona összegben.

Biztosítási módzataink a legelőnyösebbek!
Kötvényfeltételeink a legliberálisabbak!
Magyarországi képviselőiség:
Budapest, „New-York“-palota.

Császár-fürdő
Budapest. Elsőrangú kánes hévíz gyógyfürdő, pártatlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás áruházzal, vízszuszakokkal, kő- és kádifürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legelőnyösebb kezelés.
Prospektus ingyen és bérmentve.
(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

VIDÉK.

— (Tisztújítás.) Marosvásárhely város törvényhatósága ma tartotta meg az általános tisztújítást *Sándor* János főispán elnökölete alatt. Az összes állásokat egyhangyalan töltötték be. Polgármesterré nagy lelkesedéssel, közéletiálattással dr. *Bernády* György volt országgyűlési képviselőt választották meg. *Sándor* János főispán, aki rövid ittléte óta már lecsendesítette az ellentéteket, az egész törvényhatóság pártkülönbség nélküli zajos ovációkban részesítette.

TÁVIRATOK.

Bécs március 8. A *király* Dalmácia helytartóját, rhonfeldi *Dávid* Emil tábornagyot saját körélmére nyugdíjazta és ez alkalommal báró rangra emelte. Dalmácia helytartójává báró *Handel* Erazmus belügy-miniszteri tanácsost nevezte ki ő felségére.

Páris, március 8. A *Figaro* jelenté, hogy a *cár* *Vilmos* német császárt meghívta a nyáron tartandó orosz flottagyakorlatokra.

Washington, március 8. Az itteni politikai körökben nagyon kedvező hatást tett az a hír, hogy az osztrák-magyar monarchia washingtoni követéséget nagykövetségé alakítja át és ezzel formálisan elismerte az Egyesült-Államok nagyhatalmi állását.

A pápa jubileuma.
Róma, március 8. A pápa ma Belgium, Szászország és Montenegró rendkívüli követeit és az orosz miniszterrezidentet ünneplés kihallgatáson fogadta. Va-

lamennyien levelet adtak át a pápának szuverén-júktól.

A onkor-kérdés.

Brüsszel, március 8. Egy ideérkezett jelentés szerint az észak-amerikai Egyesült-Államok kormánya hajlandó hozzájárulni a cukorkonferencia határozataihoz és kész megszüntetni a fennálló kiegyenlítési vá-mokat. Az itteni követ utasítást kapott, hogy indítsa meg e részben a tárgyalásokat.

Új szavak Kínában.

Hongkong, március 8. *Kvangsi* tartományban a felkelő elérték Kicsou helyiséget. ott megtámadták a mandarinokat, legyőzték a helyőrséget és kiszabították a börtönben levő foglyokat, akik csatlakoztak hozzájuk. Hír szerint a „szent-háromság-társaság“ a falvak fosztogatásában együttműködik a felkelőkkel.

Lengyelek és németek.

Berlin, március 8. A porosz képviselőház ma a kultuszminisztérium költségvetését kezdte tárgyalni. *Studt* közoktatásiügyi miniszter több lelszólásra válaszolva, a lengyel nyelvkérdésre a következőket mon-dotta:

Meg akarják mutatni, hogy a lengyelek erősebbek mint a kormány. A süléket felizzgatták és ezek a remtencia szellemében hatnak a gyermekekre. Nem törvényes hogy a szülők akarata eöntsön arra nézve, hogy mily nyelven tanítsák a váliást, az a fő, hogy olyan nyelven tanítsák, amelyet a gyermekek megértenek. Ezenem irányul az anyanyelv ellen. Csak ez az oiv áll fenn a katolikus egyházban. Így történt a gyakorlatban mindig számos katolikus pap közreműködésével és ma is ugy történik. Mily joggal lehet állítani hogy a kormány helytelenül jár el? Hol maradna az egész közoktatásiügyi kormányzat ha a szülők akarta volna irányadó. Ez a fejelem megbenítésa volna. A közoktatásiügyi kormányzat agaszkodni fog a kipróbált rendszerhez ugy, amint az sok évezred óta végrehajtatik, és nem fogja megengedni a megváltoztatást, bármely oldalról jön is az ellenállás. A gyermekekre nézve gazdasági előny, ha megtanulják az ország nyelvét és or. jelentőségű nép nyelvét, amilyen a német. Már 1845-ben mutatkozott az a törekvés, hogy a lengyeleket és németeket ellenségekként állítsák szemben. Ez a törekvés mindig ubó nyilvánult, tehát nem a kormány az, mely ma erre okot ad. Egyes tanulók egész törekvése és iparkodása ma is már csak a nyelvi agitációra irányul. Milyen generáció fejlődik ebből? Ezzel szemben gátat építeni a kormány súlyos feladata.

Berlin, március 8. A *Berliner Correspondenz* közlése szerint a kamarabíróság kimondta, hogy porosz gyermekek csakis porosz iskolákban nyerhetnek kötelező oktatást. Azokat a szülőket, akik más iskolákba járatják gyermekeiket, megbüntetik.

A délafrikai szabadságharó.

London, március 8. *Krutzinger* boer tábornok kegyelmet kapott, de Dél-Afrikából egész életére száműzték.

Páris, március 8. A *Matin* az illetékes angol politikai körökhöz azt a körkérdest intézte, vajjon nincs-e kizárva annak a lehetőségé, hogy a béke érdekében újabb tárgyalásokat kezdjenek, amelyek eredményre vezetnének. A leletek nagyrésben kitérők, de nem tagadó.

Lord *Roseberry* ebben a kérdésben *Chamberlain* nel és *Sainsbury* miniszterelnökkel tegnap hosszabb ideig konerált.

Vilma németalföldi és *Alexandra* angol királyné között a béke megkötése érdekében sűrű levélváltás folyik.

Közgazdasági táviratok.

New-York, március 8. (Terményárfakész.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/16 9 1/16, márciusra 8 9/16 (9.12), Juniusra 8.82 (8.88), New-Orleansban helyben 8 5/8 (8 5/8), — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20), Stand white Philadelphában 7.15 (7.15), Refined in Cases 8.30 (8.30), Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15), — Zsír: Western steam 9.75 (9.75), Rohe és Brothers 9.90 (9.85), — Tengeri irányzata szilárd. — Májusra 67 1/2 (67 1/2), Juliusra 68 1/2 (68 1/2), — Szept-re 65 1/2 (65 —), Buza irányzata szilárd. — Páros őszi helyben 8 1/2 (8 1/2), Májusra 8 3/4 (8.8), Májusra 8.8 1/2 (8.8 1/2), Juliusra 8.8 1/2 (8.8 1/2), Szept-re 8.2 1/2 (8.2 1/2), Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2), — Kávé: fair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2), Májusra 5.15 (5.15), Juniusra 5.40 (5.45), — Liszt: Spring Wheat clears 2.85 (2.85), — Cukor: 2 1/2 (2 1/2), — On: 25.40 (25.40), — Rész: 12 1/4 — 12 1/2 (12 1/4 — 12 1/2), — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)
Chicago, márc. 8. (Terményárfakész.) (Zárlat.) Buza irányzata állandó. — Májusra 77 1/4 (77 1/4), Juliusra 77 1/2 (77 1/2), — Tengeri irányzata állandó — Máj-ra 62 1/4 (62 —), — Zsír: Májusra 9.27 (9.30), — Májusra 9.40 (9.42), — Szaxonna short clear 8.65 (8.62), — Sertészs: Májusra 15.10 (15.20), — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(5)

Azzal felkerekedett, elszaladt a boltba, vett egy font mandulát, azt a konyhába vitte, a tűzhelyen serpenyőben feketére megpörkölte, aztán a rézmoszárral összetörte, míg olajat eresztett, jó fekete nedvet. Akkor fogta az ollót, lenyírta Tihamér szakállát símára, a homlokát gömbölyűre felkopasztotta, hogy egész magassá lett; akkor aztán a pörkölt mandula olajával bedörzsölte a fejt, amitől a haja szőkélből barnává változott. Maga sem ismert volna magára ily átalakításban.

Ez hát eddig jó lett volna. De mi lesz velünk holnap, ha a muszka tábori orvos látogatása következik s a tegnapi szöke sebesült helyett egy barnát talál maga előtt? Megőszülni lehet egy éjszaka nagy rémület miatt, de megbaranyulni?

De ennél még nagyobb veszedelem is támadt. A derék házigazda, a turai esperes, a szentelési cerimónia alatt a csincsés tocsogóiban úgy áthútozte magát, hogy országos orbáncot kapott, a két arca úgy felpuffadt, hogy a szemei se látszóttak ki belőle s a száját is alig bírta kinyitni. Holnap pedig Urnapja van: vasárnap. Misét kell tartani.

Ugyan nagy szerencse, hogy itt van a vendég pápa.

Szerencse, akinek szerencse, de nem annak, akinek osztályrészlül jutott. „Barátom, holnap nekem kell misézni.”

Negrotin kegyetlenül meg volt akadva. — No még ilyen kelepében nem voltam. — mondá, mikor Tihamérhez visszakérült. — Mindenhez értek, csak az orosz misemondáshoz nem. Annyit tudok belőle, hogy „Kriszt eleizon, Kyrie eleizon, meg goszpodi pomiluj.”

— Elég az, — biztatta Tihamér. — a többit tárogd el, tégy úgy, mintha énekelnél.

A Katka akart valami okosat mondani. — Hiszen ott van a nagy bibliád; abból olvashatsz fel nekik valamit.

— Jól mondod. — Helyeslé Negrotin. — Abból a bibliából csakugyan lehet segítséget meríteni.

Félfordult; kivett belőle egy darab százforintos Reichsschatzscheint s azt a markába nyomta az ordináncnak. — Eredj fiám, járd végig ezzel a százforintos bankóval a boltokat, váltsd fel. Vásárolj tetszésed szerint pokrócot, cukorsüveget, kávédarálót, sonkát, túszot, selyemkendőt, amit akarsz: ilyl belőle, amennyit megbírsz!

Az a Reichsschatzschein derék egy pénzfajta volt. Arannyal és ezüsttel volt nyomtatva. (Ez volt az egész ércalapja). A birodalom minden nemzetének a nyelvén olvasható volt rajta, hogy aki ezt a bankót el nem fogadja, miféle büntetéssel sújtatik. Annáifogva, akinek egy ilyen pénzjegy ragadt a markához, az rögtön sietett attól megszabadulni; sőt annak zsebenhordása hazaszereie válóságos árusításnak tekintett.

A turai boltosok pedig tizenhárompróbás hazafiak voltak.

Negrotin bizonyosra vehette, hogy az ő ordinánc, ha azt az elátkozott bankót nem tudja felváltatni, akkor csak nagy későre fog visszakérülni, ha pedig fel tudja váltani, akkor éppen semmikor sem fog visszatérni.

Ez szent volt, mint minden lapja a bibliának. Az ordinánc nem került vissza.

Ejfél táján az utazók szép eszében hintóra ültek, bucsuvétel nélkül, s folytathatták a sietős utat: az orosz előőrsk mindenütt szabadon hagyták őket tovább költözni, amint az orosz passe partout megmutatták.

Turát elhagyva, akadálytalanul folytathatták az utat.

Tihamér alhatott a hintó belsejében, Natália hajtotta az aráról a szunyogokat. Ő maga egy percig sem aludt. Bámulatos a szerető nőnek az életreje. Hogy mennyit elbir: éhet, szomjat, virasztást. Tihamér álmában is egyre kiabált: látásai voltak. A leányoknak kellett rá ügyelni, hogy a köteleket le ne tépje a hegedő sebérl.

Csak a város alatt bukkantak élő lényekre: akik nagy túzrakak mellett dolgoztak. Kóbor cigányok voltak, akik a csatában elesett lovakról a bőrt lefejtani serénykedtek. Ez az ő örökségük. („Bőröm a cigánynak, husom a kutyának.” Ez a közmondás). A már lefejtett bőrok ott heverték az árokparton, a paticsfákra kitesztve. A városból és a tanyákról összesereglett kuvaszok lakmároznak, nagy marakodással, a lenyuzott dögökön. Ezeknek ez most képviselőválasztás.

A hintó után haladó meztelen purdékát egynéhány garas eldobásával bucsuvételre lehetett bimi.

Jó délig nem jött rájuk szembe semmi szekér. Pedig a róna tele volt tanyákkal, amik zöldelő kukorica-, burgonya- és dohányföldek közt voltak kertek mögé rejtve. Néhól még a buza is aratatlan volt s ahol leartatták, keresztetbe volt rakva. De még a szántóföldeken sem lehetett se takaródó szekeret, se kapáló munkást látni. Az országutról jobbra-balra dülő-utak vezettek a tanyákhoz.

Délfelől már a legközelebbi helység tornyai tüntek elő a szemhatáron. Az utfélen volt egy rozszant csárda: ott meg lehetett állni itatni. Tihamér elkezdett veszekedni a kiséretével, hogy mért nem adnak neki jégbehűtött pezsgőt?

Az éppen elfogyott ebben a grand hotelben. A közben még egy szekér érkezett a szomszéd város felől a csárdához. Egylovas fakó szekér. A kocsis és egyuttal gazdája is a járműnek lengyelzsidó a legtisztább vérből.

Amíg az a szeckás-tarisznyát a gebéje fejére kötötte, az alpópa szöba elegyedett vele, azon a jó lengyelzsidó zsargónon, amit „oda-haza” beszélnek.

— Hová tartasz, szomszéd?
— Csak ide a szomszédba, Turára.
— Van ott valami maszematte?
— Van bizony. Nagy lovas-csata volt. Sok lö ott fejeztette a bőrt. Azt a cigányok lehuzták. Most én ocsón felvásárlom tőlük a löbört.

— Legyen áldás a vállalatodon!
(Ime, tóhát mégis csak van valakinek haszna a háborúból: a cigánynak, meg a zsidónak.)

Aztán tovább kérdezősködött az atyafitól az alpópa.

— Nincs valami katonaság a városban?
— De ugyancsak van. Ma reggel érkezett oda egy csapat Jellachich-buszár, meg egy harámbanda veresköpnögyes szerezsán, akik hozzá is kezdtek rendén a zsaroláshoz. Kenyeret, szalonnát, szénát, szalmát, zabot rekvirálnak. Aki nem adja szép szerével, azt megütlegelik.

No ez éppen elég volt Negrotinnak. Visszament a hintóhoz s elmondta a pártfogoltainak, amit hallott.

— Most mi a városba be nem mehetünk. Szereszánok vannak benn. Azokat nem tréfálhatjuk meg azzal a komédiával, amivel az oroszokat; mert azok ráok. Egyszerre rájönnek, hogy Tihamér nem a rác táborból való.

Erre a szóra megint úgy kiment Tihamérnak a fejéből minden kizáalom, hogy egészen eszméletére tért. Még ő adott tanácsot.

— Féltre kell vonulnunk, s valamennyik messzeső tanyán meglapulnunk, amíg a szereszánok el-takarodnak.

Ezt kellett választani.

Nagy sietséggel letértek az országutról s a mellékuton vágtaik elfelé. Az volt mondva a kocsisnak, hogy „se kocsi, se ló, se ostor nem a tied, ne kiméld!”

Tihamér sem panaszkodott a kocsiázásról. Okos politikával kellett élni.

Kiválasztani a szereszéjjel bujkáló tanyák közül egyet olyat, ahol háborítatlanul meg lehet lapulni.

Okos észszel ki lehetett találni, hogy a rekviráló rác csapatok majd a tanyákat is sorba fozták látogatni, ahol elvinnivalót találnak. Azért kerülni kellett az olyan tanyákat, ahol kazalok, asztalok büszkélkednek.

Végre felfedeztek egy fűzesér mentén egy olyan szállást, mely mellett alig rejtőzött egy kis szénabogyó. Pajta sem látszott, se magtár a hosszú ház körül, hanem a helyett lábakon álló, lécalkotású, keskeny kukoricagörék.

Ez lesz jó buvóhely!
Jobbról-balról az út mellett nem volt más, mint tengeri, oly magas, hogy a lovaskatona ki nem látszik belőle: sürré, mint egy erdő. Ellenségg nem szeret ilyen helyen csévelegni.

A hintó kereké ugyan mélyen levágott a nyirkos, fekete agyagban, annál csendesebben kellett haladni.

Egyszer a sebesült megint el kezdett nyugskódní.

— Hogy annak a kocsisnak a libériája egész mostanáig sárga volt, miért lett most egyszerre fekete?

Hát ezuttal nem volt az nála hallucináció. Persze, hogy egészen fekete lett a sárga libéria. Tudniillik, hogy az a tanya, melyet menedékkül választottak, egy sertésenyésztő telepe volt, ahol egy pár száz mangalica rőfög a hizlalókban. S ahol a sertésnép a világ egyik fele, ott a világ másik felét a legyek foglalják le. Attul lett fekete a Marei sárga dalmánya.

A két apaca a fátólával bessegette el a sebesült aráról a pokol szülőiteit: a legyek után átkozva azt a büzt, ami egyre növekedett, amint a tanyához közeledtek. Hát biz a sertések nem fürdenek otkolomban, s bizonyosan nem is hiszik, hogy lehessen valaki, aki az ő illatukat nem szereti.

A tanya birtokosa a tornácón várta az érkező vendégeket. Derék, jól táplált termotú magyar gazda volt. Nem kérdezte tőlük, mi járban vannak. Nagy futás ideje volt, ilyenkor sok embernek van oka, dülő utakon járni. Látta, hogy sebesült hoznak. Annak a számára felnyitotta a tiszta szobáját, a szolgálójával ágyat vetetett neki, lefekette, kifűstöltette a szobát kőmenny-maggal s az ágy menyezetét behuzatta szunyoghálóval. Aztán jó borlevest főzetett a nyugalvány-nak, amitől az egészen megbarátkozott a világgal.

A szolgáló nagy hirtelen elkészítette az obédet a vendégeknek, külön a beteg és az apacák számára, akik a hálozobában étkeztek; maga a gazda az alpópával a nagy kandallós konyhában lakomázott, tartalmasabb harapnivalókat. Itak hozzá jó, idei karcot, aztán pipára gyujtottak. A gazda még csak a nevét sem kérdezte a vendégeknek, sem azt nem tudakozta, mi nyelven beszél. Látta, hogy muszka pápa: ezt hiába szölongatja.

Negrotin magában tusakodott: felfedezze-e kiletét a házigazda előtt? Olyan becsületes képe van. Lehetetlen, hogy áruló legyen.

Egyszer csak megszólalt magyarul:

— Gazduram!
A gazdának még csak a pipa sem mozdult meg a szájában.
— Mi tetszik?
— Mi a magyar táborból jövünk,
— Gondoltam.
— Miről gondolta?
— Ráismertem a püspök lovaira. Azokon nem jár muszka.

— Nekünk rejtve kell maradnunk késő éjszakáig.

— Az meglesz.
— De aztán tovább kell utaznunk még pitymallat előtt.

— Az nem lehet.
— Miért nem?
— Hát csak.

Negrotin egyet gondolt. Ki akarta próbálni az emberét.

Elővett a tárcájából két bankjegyet, egy Kossuth-bankót, meg egy Reichsschatzscheint, mind a kettőt letette az asztalra.

— Én megfizetek a vendéglátásért és a kalauzolásért. Tessék választani. (Már tudniillik a két pénzjegy közül.)

A gazda a Reichsschatzschein után nyult, azt vette el.

Ez már érthető.

Hanem aztán azt tette a gazda, hogy szépen összehajtogatta azt az aranyos bankót hosszában keskenyen, odafejté vele a tűzhelyhez, meggyujtotta a végét a parázsra, s rágyujtotta vele a pipára, minden szipakolásnál lobot vetette a „fidibuszszá”, s végül a csücskéjét odaszoritva az ezüstkupak alá.

Ez már még érthetőbb.
— Hiszen kegyelmed derék hazafi. Hát miért nem akar bennünk tovább kalauzoltatni?

— Majd megtudják.
— De a mi utunk sietős.
— Ha sietnek, nem érnek helybe.

Többet harapófogóval sem lehetett belőle kicsikarni.

Ez a nap már megint el volt veszve.
De ha csak ennyi bajjal végződött volna!

Negrotin átment a benyilóba, hogy az apacákat felváltja a betegápolásban. Azok kimentek az udvarra, ő a sebesült ágya mellett maradt. Vigasztalta, biztalgatta.

Egyszer csak nagy sietre rohan be a konyhába a két leány. Natália benyit a szobáján s rémületlő reszkető hangon szól Negrotinhoz:

— Jöjjön ki, kérem!
Negrotin sietve ment ki a konyhába.

— No hát mi baj?
— Itt vannak a szereszánok.
Ez biz ugy volt. Hat szereszán hajtott be az udvarra nagy társzekéren. Kettő künn maradt a szekérlél; négyen nyomakodtak befelé.

Marcona, napbarnította fickók voltak. Kék dalmányuk, bő plundrájuk, hosszú veres köpnögyük, veres süvegük, vállukon hosszucsuóvú puská, széles tűszőjűkben két pisztoly és egy handzsár.

A házigazda a konyhaajtóban fogadta őket.
— Mi kívánságtok?
— Szvinya.

No ezt a szót minden magyar ember ismeri, azt teszi, hogy „disznó”.

— Kolkó? (Hány?)
— Szesz. (Hat.)
— Dobre. (Egyen meg a daruszörü fránya.)

Azzal a gazda kiment a hátulsó ajtón, rendeletet adni a bé illéreinek, hogy öljenek és tisztogassanak fel hat darab hizót, a vitéz szereszán urak számára. A szolgálójának pedig meghagyta, hogy süssön-tözzön vacsorát és adjon fel bort a kedves vendég uraknak. Maga nem maradt velük. Ott hagyta nekik az alpópát.

(Folytatása következik.)

M E S E.

Kacagó Kacika.

Volt egyszer valahol, e nagy kerek világon, egy patak. A patak mellett volt három ház s abban a három házban három gazdag és fukar testvér lakott. Egyik volt: a molnár, másik: a halász s harmadik: a hajós. Özvegy emberek voltak s mindegyiknek egy fia volt. A legzadagabb köztük a molnár volt s ennek a fia egyszer így szólt hozzája:

— Edes apám, mondanék valamit!

— Hát csak ki vele, — mondta a molnár.

— Meg akarék házasodni.

— Jól teszed, fiam, én is megházasodtam a te korodban; hát aztán, van-e már mátkád?

— Van, edes apám, csak attól félek, nem fog kelmednek tetszeni a választásom, mert nagyon szegény leány a mátkám.

A molnár összeráncolta a homlokát.

— Hát oszt', ki legyen az?

— Kacagó Kacika.

A molnár dühösen ütött öklével az asztalra.

— Már ebbe soha sem egyezem bele!

S nemcsak a molnár, de a halász és a hajós is s ezeknek a fiait is elleneztek, hogy azt a holtsegéy árva leányt vegye el, akinek még hozzá hét kis testvérvéje volt, s akiket Kacika tartott ki a keze munkájával.

Hanem a legény nagyon szerette Kacikát s egyre fujta a magát:

— Már pedig elveszem én Kacikát, ha kelmetek valamennyien a fejük tetejére állnak is! Ninesen a világon több olyan áldott lelkű, dolgos kezű, vidám leány s ha másként nem lehet, elmegeyek szolgálási ha elég pénzt kerestem, visszajövök s akkor veszem el Kacikát.

S ugy is tett, amint mondta. Elment hazulról már két esztendő óta odavolt s azt írta haza Kacikának, hogy egy esztendő múlva már vissza fog jönni.

Jól van, Kacika türelmesen várt a mátkájára, egész nap dolgozott, dalogattat s versenyt kacagott az erdő vadgalambjával, azért is neveztek el: kacagó Kacikának.

Eppen husvét vasárnapja jött s mikor még a testvérvéki aludtak, ő felkelt, hamarosan egy kosár virágot szedett a kertjében s elindult vele a városba, hogy ott eladja s az árából husvétit tojásokat vesz a testvérvékeinek, hadd örüljenek a kis árvák.

Kacika ha a városba ment, mindig el kellett mennie a patak mellett s amint most is elhaladt mellette, egyszer csak nagy esodálkozással felkiált:

— Jézus Mária, hova lett a víz a patakából?

Futva sietett előre s amint a molnár háza elé ért, hát látja, hogy a három testvér közül kettő sirva áll a patak partján s a kezüket tördelve nézik, hogy a molnár bátyjukkal hogy forog a malom kereke.

Kacika halálra rémülten ment tova s amint mendegélt, egyszerre csak hallja, hogy valaki a nevén szólítja. Néz előre, hátra, jobbra, balra, senkit se lát. Ismét elindul, de megint csak hallja: Kacika, állj meg egy szóra!

— Hisz megállnék én szívesen, — mondta a leány — csak azt tudnám, hogy ki szólít?

— Mi szólítunk, a halász Ferke, meg a hajós Bandi.

— Nem lehet az, — rázta a fejét Kacika — mert én egy lelket sem látok sehol, csak két nyárfa áll itt előttem a kiszáradt patakban.

— Hiszen ez a két fa vagyunk mi! — sóhajtoztak az ezüstszínű levelek, — az éjszaka történt velünk ez a csoda, hallgasd meg csak Kacika.

— Hallgatom, hallgatom — felelte Kacika, mire így szólt az egyik:

— Ma éjfélok, szent husvét vasárnap virradójára, megkopogtatta valaki az ablakunkat: Hé, hajós, vigyél át a másik partra, sietős az utam s arannyal fizetem meg a fáradságodat. — Már azt nem teszem, — mondtam az apámnak — hogy ilyen nagy ünnepen dolgozzam. — De ha arannyal fizet — mondta az apám. — Nem bánom én, ha gyémántal fizet is, megverne az Isten! — Nézz ki csak az ablakon, — szolt újra az apám — nekem úgy tetszik, mintha járna a malom kereke. — Hisz csak nem pogány a bátyám — mondom — de azért kinéztem. A biz', járt a malom kereke, ott is aranyakat ígért valaki egy véka buza örésért s amilyen kapzsi a bátyám, megindította a nagy ünnepen a malma kerekét. Már erre én is fogtam a kalapomat s kimentem. Amint kimegyek, látom, hogy Ferke, a halász öcsém is ugyancsak halászságt a patakban s mellette egy feketeköpenyes ember áll, aki aranyakat ígért egy halért. Az én utasom is egy feketeköpenyes ember volt s amint beleült a csónakba, láttam, hogy lóába van. — Ez az ördög — mondtam magamban s Istennek ajánlottam a lelkemet, de mindhiába, mert a másik percben az

utolsó csöppig kiszáradt a víz a patakából s mi belőlünk két fa lett, a molnár bátyánkat meg felkapta a malom kereke s azóta egyre forog vele. — Jaj de borzasztó, — mondta Kacika s keserves sírásra fakadt. — Szegény Ferke, szegény Bandi, be sajnálak benneteket, s be szívesen segítétek rajtatok ha tudnék!

Amint így sírdogált, a fák meg sóhajtoztak, a városban megszólalt a reggeli harang s a csöndes és tiszta levegőben egész idáig elhallatszott a hangja. Kacika letérdelt s keszretet vetett magára s amint újra felnézett, a nyárfa ezüstszínű levelei feketévé válva szomorokdakt az ágakon.

Elindult aztán Kacika a virágjaival s amint gyorsan szedegette apró lábacskáit a virágos mezőn, egyszer csak majd elcsúszott a gyönyörűség-től, olyan valami szépet látott.

A levegőben egy kis aranykocsi repült el előtte, két hattyu volt eleje fogva s az aranykocsiban egy rózsaszínű tündér ült. Nem lehetett elmondani, hogy milyen szép volt ez a tündér, de azt bizony mindenki elgondolhatja, hogy aki tavaszi hajnalon, aranyos kocsiban, hattyu lovakkal kocsikázik a levegőben és csupa rózsákkal bélelt ülésen ül, annak bizony sem a haja nem lehet köcs, sem az ábrázata ripacos.

Csak hogy ez még nem addig van! Amint ez a csodálomány Kacika elé ért, egy percre megállt a hattyuk, a rózsaszínű tündér egy rózsát hajított a Kacika arcába s így szólt:

— En vagyok a hajnal tündére s aki velem találkozik, azt szereti az Isten, én pedig három kívánságát teljesítem. Tehát szólj, Kacika, mit kívánsz?

— Oh, nagyon hamar készen volt a derék Kacika a kívánságaival. Kérheteti volna aranyat, ezüstöt, királyi kéri a maga számára, hercegeket a testvérvékeinek, de ő semmit sem kért a maga számára, csak mindent az ellenségei javára s így szólt:

— Felséges tündérkirályné, én azt kérem, hogy: álljon meg a kerek a bodoki molnárral, hogy: a bodoki patakban legyen ismét víz s hogy: az a két fekete levelű nyárfa változzon át két emberré.

— Meglesz — mosolygott a tündér s azzal tovaröpíteték a hattyuit, Kacikának pedig olyan jókedve kerekedett, hogy az egész uton dalolt és kacagott s táncolva érkezett be a városba.

Itt is szerencséje volt, hamarosan eladta a virágjait, jól is megfizettek értük s futott, repült haza a sok kis apró husvétit tojással.

Mikor a patak partjára ért, nagyot visított örömben, mert ismét folyt benne a víz s a malom előtt ott állt a molnár a két testvérvével s ezeknek a két fiával s valamennyien ünneplőruhába voltak öltözve.

Kacika szerényen ki akart előlük térni, de a molnár elébe lépett, megfogta a kezét s könnyes szemekkel így szólt:

— Kedves Kacika, a testvéreim fiai mondták el, hogy te mentéted meg bennünket. Nagyon derék leány vagy, megmutattad nekünk, hogy kell a rosszat jóval megfizetni s enged meg, hogy bocsánatot kérhessek tőled s hogy én magam kérhessem meg a kezdet a fiam számára.

Szegény Kacika sirt is, nevetett is örömben, a molnár testvérei meg a fiuk pedig eljenteztek s bevitték Kacikát a molnár házába, elhozták a testvérvékeit is, három napig el sem engedték őket, ettek bárányt, kalácsot, töltött káposztát, a molnár fiának pedig irtak levelet, az haza is került egy hét múlva s csaptak olyan lagzit, hogy annyi szál gyertya égett az asztalon, hogy ettől a nagy fényességtől én le se tudom írni a lagzi nagyszeriségét.

Luz Terka.

KÜLÖNFÉLÉK.

Csapodár tavasz.

Csapodár tavasz! Ó te álmok,
Hát már én is utadban állok,
Hogy félrelépsz könnyen engemet.

Esengő vágyam úgy marasztal,
S te tovább még mosolygó arcgal
Virággal ékes ösvényed felett...

Kikelet! drága szép szerelmem,
Hát én tőled ezt érdemeltem,
Aki örökké úgy imádtalak?

Ó, hát igazán cserbe hagytok
S utamra többé nem ragyogtok,
Színek, álmok, ábrándok, sugarak?

Vesszelei Károly.

— A föld melege a világűrben. A nap világító sugarai kis gyöngüléssel érnek a levegőn keresztül a földre. Itt a talaj elnyeli azokat, felmelegszik, s a légkörbe melegt sugároz vissza. De a légkör alsó részei sokkal nagyobb mértékben nyelik el ezeket a

sötét hősugarakat, mint a világító fényugarakat, s így fölmelegsznek. Tehát a levegő nem felülről, hanem alulról, a földalajtól melegszik, s ezért hideggek a levegő magasabb rétegei. Azonban a levegő nem nyeli el az összes sötét hősugarat, hanem egy részüket kibocsátja a világűrbe. Angström és Paschen régebb, valamint Frank Very újabb és meggyőzőbb kísérleteiből tudjuk, hogy a hősugarak elnyelését a levegőben levő vízgőz és szénaszav fokozza. Ha a levegő egészen száraz és tiszta volna és nem volna benne más, csak nitrogén és oxigén, akkor a talaj melege nek nagy része visszazugároznék jelenként a világűrbe s a legmelegebb nyári napokat is fagyos éjszakák követnék. Hogy mi lenne ilyen körülmények között, azt legjobban mutatják a nagy sívatokok; így például a Szaharán nagy jorosság után fagyos éjszaka következik, mert tiszta időben a száraz levegő alig akadályozza a talaj hősugárzását. De a legjobb példa erre a Hold; ennek légköre száraz és ritka. Frank Very mérései szerint a Hold felszíne napközben a főv víz hőmérsékletére emelkedik, de már napszálltakor a fagypontra, a 14 napos holdéjjelen pedig — 150 fokra, vagy még alább is hűl. A vízgőz és szénaszav tartják vissza a földön a nap melegt és mivel ezek főleg a talaj közelében vannak, azért a nap melegt a talajhoz közelebb rétegek tartják fel. Azt a kérdést, hogy a föld talaja mennyi melegt bocsát a világűrbe, hatvan évvel ezelőtt tárgyalta először a francia Pouillet. Azt találta, hogy az egész hónap mintegy 10 százaléka kerül ki a világűrbe, míg később Pernter arra az eredményre jutott, hogy sötét hősugár egyáltalán nem juthat keresztül a világűrbe. Ezzel ellenkezőleg Maurer és Langley, az első elméleti kutatásokból, a másik mérésekből, arra jutottak, hogy a talaj mégis bocsát a világűrbe melegt, még a föld északi öveiről is. Ezt az eredményt igazolták Frank Very kísérletei, aki kimutatta, hogy a föld a naptól kapott melegen legalább 20 százalékat bocsátja ki a világűrbe. A légkör vízgőz és szénaszavtartalma általában hőmérsék-kiegyenlítést okoz. Ezzen körülmény következtében a napsugarak közvetlen hatása merőleges beesés mellett kisebb az egyenlítőn, mint a mérsékelt öveken, mert ott nagyobb a levegőben a vízgőztartalom. Ha a forró övön, vagy a tengeren nagy forróság keletkezik, ez nem a napsugarak közvetlen hatásától, hanem onnan van, hogy a talaj (tenger) kibocsátotta sötét hősugarakat a nagyon nedves levegő visszatartja. Nedves talajon kisebb a hőmérsék-ingadozás, mint szárazon, de ezt nem a talaj, hanem a levegő állapota okozza. Nagy hegyeken sokkal nagyobb a napsugarak közvetlen hatása, de a hőviszgarzás még sokkal nagyobb, innen a magas csucsonk on uralkodik hideg. A légkör legalsó, vízgőzben leggazdagabb rétegének nagy elnyelése okozza részben azt is, hogy a napsugarak hatása napkeletkor és napnyugtakor igen gyenge, meg hogy télen a nap alacsony állása folytán csak kevésbé tudja a talajt fölmelegíteni; mert ilyenkor igen nagy légrétegen kell áthatolnia a sugaraknak, hogy a földet érjék.

— Népbabonák Tolnamegyében. Az Etnográfia legújabb füzetében Kovács Ottó érdekes sorozatát közli a tolnamegyei népbabonáknak. Ime a kiválóbbak. Mikor a tyukok tavaszszal már a tojásos ülnék, akkor valami tal vagy lábos bádög vagy eserepődjét az asztalra, szolotra stb. helyre fordítva kell fektetni: a pupájával lefelé, mert különben a csibe belefut a tojásba. — Lucza éjjelen a szomszéd szalmakazalából szalmát kell lopni, és azt a tyukok fészkebe tenni, akkor a tyukok gazdájának abban az évben sok haszna lesz a baromfiakat illetőleg. — Lucza napján nem szabad varni, mert ha varnak azt tartják, hogy annál a házánál a tyukok nem tudnak tojni. — Ugyancsak Lucza napján korán reggel ólakban megpiszkálják a tyukokat avval a piszkafával, amelyikkel a sütökemence tűzét szokják megpiszkálni, aki ezt teszi, annak tyukjai sok tojást tojnak. — Aki nagypénteken először rak tüzet a faluban, annak gyümölcse mind férges lesz. — Ha nagypénteken esik az eső, abban az évben sok lesz a hernyó s a gyümölcs férges lesz. — Az anyák nagypénteken már korán reggel küldik a fiukat, meg a leányokat a folyóra, hogy ott mosakodjanak meg, mivel ha ezt teszik, abban az évben frissek és szorgalmasak lesznek. — Amely leány nagypénteken korán reggel fűzta alatt jésülködik, annak szép hosszúra nő a haja. — Ha valaki tavaszszal az első görlyát látja s elkezd szaladni, az is friss és szorgalmas lesz. — Amely tojásokat a tyukok nagypénteken tojtak, azt nagyszombaton meg kell enni, mivel annak, aki ezt teszi, nem esik baja, ha kocsival feldől, vagy valahonnan leesik. — Aki Szent-György-nap előtt egy gyíknak a nyakát megnyomkodja az ujjával: annak keze után minden megemerd, amit ültet; az mindent haszonnal tesz. — A mákot szőlőnül kell vetni, mert csak úgy ered az meg és terem sokat. — Amikor valaki először lát fecskét ab-

ban az évben, mosakodjon meg egy pocsóban és úgy — nem lesz szeplős. — Mátýsnapon tojott ludtojásból nem kel ki a liba. — A mákot még mielött a békák megszólalnak, el kell vetni, mert különben írges lesz. — Ha Szent-György-napján esik az eső, jó termés lesz. Ennek a legendája: „Egyszer egy magyar katonagyereket (bakát) elfogtak a muszkák és azt mondták neki, hogy nem lövök agyon, ha megátkozza hazáát: szép Magyarországot. A legény hasznos átkot szórt hazájára. „Megátkoznak Magyarország, minden évben Szent-Györgynapi esővel!” S azóta ad is az Isten minden Szent-György-napon esőt, amely a gabonának csak hasznára van. — Amely marhát, karácsony éjjelén (éjféli-kor) a pitvarban a kémény alatt ászatlan kenderből fonott ostorral hajtának, az mindig jó husban lesz. — Csakugy azt tartják, hogy a nevezett helyen és időben nem lehet az ostort megfenni, mert azt, aki fonja, addig csipdesik az ördögök és boszorkányok, amíg abba hagyja a fonást. — Ha vásárra hajtának valami marhát, elsöprik az udvarban a nyomát, hogy jó áron keljen el. — Ha először csalják ki a kis malacokat a mezőre, a gazdasszony kukoricát szór a kőtenyébe és úgy csalogatja őket; amikor aztán az egyik végét a földön huzva rálépnek a kis kockák a kőtenyére, hirtelen elrántja aluk. Ha ezt teszi, rendesen hazajárnak majd a malacok. Továbbá, azon a napon a gazdasszony el nem megy a háztól, mert különben *kosszák*, elkészülök lesznek malacai.

† **Az állatok bünei.** Bizonyosan egvídőben tanu mányozta egy külföldi lap munkatársa a zoológiát meg a büntetőjogot s így jöhetett arra a iurusa gondolatra, hogy az állatok között is akadnak — bűnösök. Az eredeti gondolkodó újságíró beleképzelte magát az állatvilág kodifikátorának a helyzetét és kisütötte, hogy: valahányszor az állat, egy másik fajta állatot öl meg, úgy ez nem egyéb, mint küldem a léteért. Valahányszor azonban valamely állat megtámadja a fajtáját és legyőzve azt, még föl is látja: ugyanannyiszor büntet követ el. És minek is kereszteni el az állatvilág büntetőkönyve ezt a bünt? Kanibálizmusnak!

Vannak farkasok, melyek egymást marják és föl is falják. De akadnak kutyák is, hasonló bűnös hajlamokkal megterhelve. És az állatok közt ez a faj ellenes merénylet — a megfigyelések szerint — nem kizárólag az éhség hatása alatt következik be, hanem gyakran eléggé jó — házi koszt mellett. A házi macskák gonosz hajlamai szintén sokszor fajulnak el odáig, hogy az egyik macska meggyilkolja a másikat, még pedig minden valószínűség szerint, előre megfontolt szándékkal. Az előre megfontolt szándéokra abból lehet következtetni, hogy a büntény elkövetése előtt nagyon gyakorlik a gyilkos és az áldozat között — a nézeteltérések.

Távol tőlünk, Keleten, ahol bujább a természet és még a hidegvértekben is forrabbán kering a vér, ott még a krokodilus is elragadtatja magát, néha annyira, hogy fölfalja a saját kicsinyeit. Nem sokkal szelidebb dolog — persze az emberi érdek szempontjából — amit a dromedár elkövet. A dromedár, ha ugyanis túlságosan bosszantják őt az emberek, oly annyira dühbe gurul, hogy nekimegy akár az egész karavánnak. Ilyenkor azután a hajtók csak úgy képesek lecsillapítani a fölbőszült állatot, hogy a saját öltönydarabjaikat dobják eléje és a dromedár ezen a szikmányon tapos, rug, kapál, egy szóval kitombolja magát. A dromedár büne tehát annyira szelid és naiv, hogy talán inkább rendőri kihágásnak kellene minősíteni és nem bűnnek.

† **A rotó bábu.** Egy magyar néprajzi cikk nyomán a *Globus* című etnografiai lap is közölte, hogy a temesmegyei *Petris* községben egy vén oláh asszony rotó-bábút csinál, amely a hűtlen szeretőt megrontja. Olvasta a cikket a lübecki múzeum őre is, aki levélben felkérte a cikk szerzőjét, hogy szerezzen a lübecki múzeum számára is egy ilyen rotó-bábút. A szerző felkerestette a temesmegyei *Petris* községben az a vén oláh boszorkát, aki a magyar Néprajzi Osztály rotó-bábuját készítette. A banyának persze fogalma sincs arról, mi a múzeum, s mikor az új megrendelést kapta, szentül meg volt győződve arról, hogy a rotó-bábút tényleg arra a célra használták fel, amire az való, a hűtlen szerető megrontására s hogy a megrontás sikerült s ezért rendelnek most bizonyára más valakinek illyent. A banya az új bábút meg is csinálta s bár a megbízó siettetle annak átadását, a banya nem engedte magát munkájában zavartatni s kijelentette, hogy annak hatása csak úgy lesz, ha a keresztszót s a többi elengedhetetlen szerzéstől azon maga végzi el. Meg is tette s ma már a bábu a lübecki múzeumban várja, hogy valaki vele a kedvesét megrontassa.

KÖZGAZDASÁG.

Hetiszemle.

Budapest, március 8.

Gabonaszlet. (*Reich Jenő és társa* jelentése a *Budapesti Napló* számára.) Az időjárás a hét folyamán nagyobbára derült, száraz és enyhe volt. Szorványosan különösen a hét elején még oszpadék és gyenge lagy állott be, a hét végével azonban ismét enyhébb az idő és egészen tavasszi jellegűt öltött. A vizállás emelkedő, a hajózást teljes mérvben folytatják is, egyelőre azonban a hozatok a téli állásban, vagy a téli folyamán rakodás alatt volt rakományokra szorítóznak. A vetések állása felől nem jelentenek kedvezőtlen híreket; a lérgék és egerek okozta károk évenként visszatérő jelenségek.

A külföldi piacokon az irányzat tovább esendés és az üzleti viszonyok kedvezőtlenek. A spekuláció télen, a fogyasztás csak a legszükségesebbet vásárolja és az így korlátozott üzleti tevékenység az árfolyamok lassu csökkenésével van kapcsolatban. Amerikában a farmerek szállítási ugyan gyengék maradtak és a látható készletek is csökkennek (a Bradstreet becsülése szerint a buza mennyiség 633,000 bush. csökken) az export forgalom ennek ellenében azonban szintén nagyon csekély, sőt az utóbbi napokban jótórnás szünetelt. Az árak egyébként csak esékely változásoknak voltak alávetve és egyenként alig változtak. Angliában a hangulat szintén esendes és a forgalom korlátozott; éppugy dominál eladási hajlam a francia piacokon, annál inkább, mert a régen várt importszükséglet csak nem akar mutatkozni. A német piacokon az árvíz okozta egész jelentéktelenek maradtak és a többi kontinentális tőzsdén is nehézkes forgalom mellett az árak alig tartottak.

Nálunk az üzlet ugyancsak szűk keretben mozog, a gyenge kínálat dacára kenyérmagvak csökkennek és takarmánycikkre is olcsóbbak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza továbbra is csak nagyon gyengén van kínálva. A vidéki piacokon való vásárlás állandóan nehéz ugyan, a nagyobb tételekben beérkező és előre vásárolt hajóru azonban a malmoikat újabb vásárlásoktól annyival is inkább mentette le, mint ezek egyelőre készletekkel amugy is el vannak látva. A lisztüzlet kedvezőtlen helyzete természetesen elsősorban járult ahhoz, hogy a malmoikat tartozások maradjanak, míg a tulajdonosok ezzel szemben eladási hajlamot tanúsítottak és árendemenyek megadására is késznek mutatkoztak. Gyenge forgalom mellett az árak így fokozatosan 15 fillért vesztettek és az össz-forgalom csupán 45.000 métermázsát tesz ki. A heti hozatal ennek ellenében 116.000 métermázsá, amelyből 1000 métermázsát vittek tovább.

Ross a hét folyamán is el volt hanyagolva. A kínálat ugyan gyenge, azonban így is csak kis tételek árárszállással voltak a logyaszárnál elhelyezhetők. Az export teljesen télen. Az árak így természetesen csökkennek voltak és 10–15 fillért vesztettek. Minőség szerint budapesti paritásra 7.40 koronáig jegyzünk készpénzzítással, míg helyben 7.50 koronáig érhető el három óra. Nyíri származékokban a kínálat hiányzik, de kereslet sem mutatkozik.

Árpa (takarmány- és hánálósi célokra) változatlan maradt. A vételek — habár csak gyenge mérvben — gyárosok, részben hízalók vetek részt, mely utóbbiak erőteljes szemű árúért valamivel magasabb árakat is engedélyeztek. Minőség szerint 5.90–6.25 koronáig jegyzünk helyben. Malátá- és sörárpák álmásokon átvéve a kínálat csak szorványos és megfelelő áru kevés kerül a piacra. Az előforduló tételek malátagyárosoknál változatlan teljes áron 6.50–7.75 korona között adtak el.

Zab beérkező hajóru folytán valamivel bővebben kerül a piacra, de még mindig csak gyengén van kínálva, mi mellett azonban a kereslet is gyenge marad. Az árakban alig van változás és szín- és tisztaság szerint 7.45–7.75 korona, finom árúért 7.90 koronát jegyzünk helyben.

Tengeri e héten csak esékely érdeklődéssel találkozott. O-áru alig kerül piacra és inkább névlegesen jegyzünk helyben 5.30–5.85 K. Uj tengeri iránt álmásokon átvéve a kereslet ugyancsak gyengülőt és az árak is csökkennek voltak, úgy, hogy a mult héthez viszonyítva 5–10 fill. visszaesés mutatkozik. Budapesti paritásra 5.10–5.15 K. jegyzünk. Ausztriai relációra a Tiszavideki egyes álmásairól budapesti paritásra 5.20 K.-ig fizettek. Külföldről alig van érdeklődés és az export kisebb tételekben lögu tengerire szorítózott.

Olajmagvak: Készaru káposztarepce nem volt forgalomban és helyben 13 koronát jegyez. Határidő-repében 1902. augusztusra a hét elején még esendes maradt utóbb valamivel szilárdabba fordult és 12.25–12.80 korona után 12.40–12.50 koronát jegyez. Vadrepce 6.—6.60, lenmag 16.—17.—korona. Kendermag 10.—11.—koronáig jegyez helyben.

Hüvelyesek: Babban a forgalom minden érdeklődés híján teljesen szünetelt. Füzürozott áru babért névleg al Gyöngyös-Félegyházán 8.60–8.75, gömbölyűért Baja-Mohács-Zomboron 7.25–7.60 koronát, Székesfehérvárott 7.80–7.90 koronát, barna babért Kalocsán 8.75, Nagykárolyban 8.10 koronát fizetnek.

Erdélyi hazai reláció szerint 5.40–5.60 között jegyez. Köles bazar áru 4.60 koronán kelt, oláh származékok 4.50–4.75 korona átmenetileg 3 havi időre jegyeznek. Bükköny esendes, budapesti paritásra 9.—koronán értékesíthető.

Ipar és kereskedelem.

A tőzsde tanács ma délután 5 órakor *Kornfeld* Zsigmond elnöke alatt teljes ülést tartott. A napi-rend megkezdése előtt a tanács elhatározta, hogy úgy *Horánszky* Nándor újonnan kinevezett, mint *Hegedüs* Sándor, volt kereskedelemügyi miniszterrel testületileg fog tisztelegni, és hogy *Floász* Sándor igazságügy-miniszterrel is fel fogja keressni szerencseváltataival, legutóbb ért legmagasabb kitüntetés alkalmából. A tanács mai ülésében tárgyalta a tőzsdébiróság hatásköri korlátozásának a kérdését és abban állapodott meg, hogy az igazságügy-miniszterhez intézendő emlékiratban jórészt a jelenleg érvényben levő törvényes intézkedések fenntartását fogja kérelmezni a következő módosításokkal:

1. A perrendtartás 94. §. b. pontjának második része, amely a jogosított tőzsdéi ügynökök által kiadott kötevényeken alapuló bírói illetékességet állapítja meg, továbbra is tartassék fenn az esetre ha a jogosított tőzsdéi ügynökök intézménye a jövőre nézve fenntartaték.

2. A jelenlegi c) pont helyébe lépne a következő pont:

A vázasított bíróságok hatáskörébe utaltatnak egyfelől kereskedők, vagy tőzsdetárgyak, másfelől nem nem kereskedők között létrejött olyan ügyletről felmerült peres kérdések, amely ügyek a tőzsdén hivatalosan jegyzett árú vagy azok feldolgozásából nyert termékek tekintetében jött létre, habár az ügyvet csak az egyik szerződő félre nézve képez is kereskedelmi ügyletet, ha a teleg magukat ezen kivételes bíróságnak irásban alávetették.

Nem terjed ki e kivételes bíróság hatásköré ezen pont alapján olyan ügyletről felmerült peres kérdésekre, amelyeknél a nem kereskedő 1. szolgálati viszonyban áll, vagy valakitől rendes fizetést élvező egyén, amennyiben egyuttal nem földbírtokos, 2. oly mezőgazda, aki akár mint tulajdonos, akár mint bérő 60 kataszteri holdat meg nem haladó területen gazdálkodik, 3. kisiparos, amennyiben nem foglalkozik a tőzsdén hivatalosan jegyzett árúkkal feldolgozásával.

Mindezek kapcsán elhatározta a tanács hogy a tőzsdéi közönség egy része és a gabona-határidő-üzleti alkuszok egyesülete által benyújtott emlékiratok alapján értekezletet fog egybehívni annak a kérdésnek a megvitatása végett, vajjon nem volna-e célszerű a tőzsdéi jogosított ügynökök intézményét visszaállítani.

Az új tőzsdéépület építkezése ügyében előterjesztelt jelentés tudomásul vétele után a tanács végül az ideai rendes közgyűlés megtartásának napját március 24-ére tűzte ki.

Ezután a folyó ügyek intézettek el.

A Magyar Földteljesítési alapítói ma délelőtt tartották közgyűlésüket gróf *Szapáry* Gyula elnöke alatt. A közgyűlés tudomásul vette, hogy gróf *Khuen-Héderváry* Károly az alapító tagok sorába lépett Tudomásul vették továbbá, hogy gróf *Zay* Aladár alapítványát gróf *Zay* Miklós orsz. képviselőre ruházta át. A közgyűlés ezután az intézetnek 1. hó 16-án megtartandó közgyűlésére gróf *Dessenffy* Aurélt, gróf *Zichy* Pált Ferencet és gróf *Nádasdy* Ferencet jelölte elnökválasztásra. Végül a felügyelő-bizottságá beaválasztották a következő 18 tagot: gróf *Andrássy* Sándort, gróf *Bathányi* Lajost, gróf *Csáky* Albert, dr. *Császka* Györgyöt, gróf *Czirák* Antal, herceg *Esterházy* Miklóst, gróf *Károlyi* Sándort, *Kovács* Sebestyén Endrét, gróf *Mailath* Józsefet, gróf *Nádasdy* Ferencet, dr. *Semsey* Lászlót, dr. *Sohlhauch* Lőrincet, gróf *Szapáry* Istvánt, gróf *Wenkeim* Frigyeset, báró *Wodaniszer* Albert, új. gróf *Zichy* Jánost, gróf *Zichy* Pált Ferencet és gróf *Zichy* Agostot.

Az Országos Iparegyesület épületbádósipari szakosztálya tegnapi *Boros* Soma szakszakaszi elnök elnöke alatt ülést tartott, melynek első tárgya *Steiner* Ferenc előadás volt a *bádósipar válságáról*. Előadó a bádósiparban beállott válság okát nemcsak a közzgazdasági pangásban hanem abban a körülményben is látja, hogy bár a mesterek jó iparosok, de feltétlenül rossz kereskedők. Indítványozza, hogy a szakosztály határozza el, hogy legközelebbi ülésén behatóan fog foglalkozni e kérdéssel és annak szánására minden eszközt megragad. A zajos helyesléssel fogadtott előadást elnök hálás köszönetet mondott. Az előadást a maga részéről is megvitatásra ajánlja és kérte a szakosztályt, hogy ily értelemben határozzon. Azután dr. *Back* Frigyes a *munkabalesetbiztosításról* tartott előadást.

A Magyar Árszaki Résztvénytársaság igazgató-szája tegnapi ülésében 1901. évi mérlegét állapította meg, mely 211.801.59 korona nyereséget tüntet fel. Az előző évekhöz képest beállott jövedelem-csökkenés, ellentétbe az általános depresszióttól, mely az építőipar minden ágára benőitőlag hatott, különösen arra vezethető vissza, hogy noha az év első felében a vidéki városoktól beérkezett munka-megbízások aránylag kielégítőek voltak, ezen városok az év második felében, az állandóan kedvezőtlen közzgazdasági viszonyok folytán tartózkodókban lettek, a fő- és székvárostól és azon városoktól pedig, hol főkötelek nem vannak, majdnem semmi munkamegbízás nem érkezett. A teljesített munkálatok is csak esékelyebb ár mellett voltak végrehajthatók. Ehhez járul még, hogy a társulat által létesített *Bihari-szénbánya* és *villamosági résztvénytársaság* első üzletét megtefelelő jövedelem nélkül zárta le, s így az ezen vállá-

latba fektetett tőke nem kamatozott. Minthogy a folyó üzletre már teljes nyilvános munkálat lett megrendelve és további megbízások biztos kiállításban vannak; minthogy a Bihar szénbánya és villamosság részvénytársaság az átmeneti nehézségeken immár tullest s így tekin ettel a kitűnő és majdnem kifogyhatlan asphalt nyersanyag telepekre és a társulati művek tökéletes berendezésére, ha a viszonyok csak némileg kedvezőbbek válnak, megfelelően jobb eredmény lesz elérhető, az igazgatóság a legközelebb megtartandó közgyűlésnek előterjesztést fog tenni, hogy az utjási alaphoz 60.000 korona esatlások, az így fennmaradó tiszta jövedelemből az alapszabályszerű levonások csökkentése és 13.000 koronának a tisztviselők jutalmazására való felhasználása után fennmaradó 124.562-71 korona új számlára vitessék át.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi március 8-án. Készlet 552 darab. Erkezett 448 darab. Összesen 990 darab. Eladott 761 darab. Maradt 229 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 94—106 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 96—108 koronáig. 320—380 klg. súlyban 96—106 K.-ig. Öreg nehéz párónkint 400—600 kilós 90—96 koronáig. Malac 60—80 korona. Az irányzat lanyha.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, március 8.

Nyugodt irányzat mellett 8000 métermázsát buza került a forgalomba változatlan árakkal.

Más gabonafélékben nem történt árváltozás. Eladott: Buza, Tiszavideki: 200 mm. 78-5 k. 9 K. 50 f. 300 mm. 78 k. 9 K. 50 f., 100 mm. 75-5 k. 9 K. 35 f., 100 mm. 75 k. 9 K. 10 f.

Makói: 5000 mm. 76-7 k. 9 K. 47 1/2 f. Fejérmegyei: 100 mm. 80 k. 9 K. 60 f. Szerb: 550 mm. 75-8 k. 9 K. 10 f. Raktárárú: 1800 mm. 76-5 k. 9 K. 50 f. Mind három hónapra. Rossz: 400 mm. 7 K. 55 f. Arpa: 2500 mm. 6 K. 15 f. Zab: 100 mm. 7 K. 80 f., 100 mm. 7 K. 67 1/2 f. Tengeri: 200 mm. 5 K. 10 f. Készpénzesítés mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktörzsde s-akásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilós	Kilogramm ára		
		K.-100	K.-ig		K.-100	K.-ig	
Tiszavideki	uj	76	9,30	4-10	90	9,55	9,70
"	"	77	9,30	9-14	81	—	—
"	"	78	9,30	9-10	82	—	—
"	"	79	9,45	9-10	81	—	—
Fehérmegyei	uj	76	9,25	9-10	81	9,50	9,60
"	"	77	9,25	9-10	81	—	—
"	"	78	9,30	9-10	82	—	—
"	"	79	9,40	9-10	80	9,60	9,65
Festvidéki	uj	77	9,25	9-10	81	0	0
"	"	78	9,30	9-10	82	—	—
"	"	79	9,40	9-10	80	—	—
Bánági	uj	76	9,20	9-10	81	0	0
"	"	77	9,25	9-10	82	—	—
"	"	78	9,30	9-10	80	—	—
"	"	79	9,40	9-10	80	—	—
Bécsi	uj	76	9,20	9-10	81	0	0
"	"	77	9,25	9-10	81	—	—
"	"	78	9,30	9-10	82	—	—
"	"	79	9,40	9-10	80	—	—

Egyéb gabonafélék		Kilós	Kilogramm ára	
			K.-100	K.-ig
Rosa	uj elsőrendű	70-72	7,40	7,60
"	másodrendű	—	7,30	7,40
Arpa	lakarany	60-62	6,10	6,30
"	áprai való	58-60	5,70	5,90
"	szőlőszőre való	50-60	0	0
Zab	—	34-41	7,65	7,70
Tengeri	bánági	—	0	0
"	második	—	0	0
Repece	káposzta	—	0	0
"	bánági	—	4,50	6
Köles	—	—	—	—

A határidőszület folyamán a következő kölések

Ürítettek:

Áprilisi buza 1902.	9,25—9,26—9,24—9,26
Májusi buza 1902.	9,28—9,29—9,27—9,28—9,29
Októberi buza 1902.	8,24—8,25—8,23—8,25
Áprilisi rozs 1902.	7,50—7,53
Áprilisi zab 1902.	7,57—7,58—7,56
Májusi tengeri 1902.	5,20—5,21—5,19—5,20

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902.	9,26	9,28	ár
Májusi buza 1902.	9,28	9,30	"
Októberi buza 1902.	8,25	8,26	"
Áprilisi rozs 1902.	7,53	7,54	"
Áprilisi zab 1902.	7,56	7,57	"
Májusi tengeri 1902.	5,19	5,20	"
Augusztusi repece 1902.	12,40	12,50	"

Délután fél 5 órák zárul:

Buza áprilisa 1902.	9,28—9,29
Buza májusra 1902.	9,30—9,31
Buza októberre 1902.	8,25—8,26
Áprilisi rozs 1902.	7,44—7,45
Áprilisi zab 1902.	7,57—7,58
Májusi tengeri 1902.	5,21—5,22
Augusztusi repece 1902.	12,40—12,50

A budapesti értéktörzsde.

Bécsi hírekre, hogy a konverziós üzletekben ma történik meg a döntés esetleg kedvezőlen irányban is, általános lanyhulást idéztek elő.

Előtesde. Osztrák hitelrészvény 691.—697,50. Magyar hitelrészvény 706.—712,50. Jelzálogbank részvény 479.—479,25. Rimamurány részvény 496.—497.—. Államvasuti részvény 676.—679.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 525.—. A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97,25—97,35 százalék. Magyar hitelrészvény 705.—707.—. Jelzálogbank részvény 478.—. Leszámitóbank részvény 447.—. Osztrák hitelrészvény 690,75—693,50. Kereskedelmi bank részvény 252.—. Államvasut részvény 675,50—677.—. **Utótesde.** A 4 órai zariatok maradt: Osztrák hitelrészvény 691,25. Magyar hitelrészvény 706.—. Leszámitó 447.—. Rimamurányi vasműrészvény 496.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 676.—. Közuti vasut részvény 648.—. Villamos vasut —. korona.

A budapesti terménytorzsde.

A terményüzletben a szezonserü hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árlományokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 45.—58.— korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös erdélyi —. korona, vörös bánsgái —. —. korona, középszemű 47.—49.— korona, nagyszemű 50.—56.— korona. Disznószim: budapesti 55,50—56.— korona, vidéki —. —. korona. Táblaszalonna: légszárított vidéki —. —. korona, városi 4 darabos 47.—48.— korona, 3 darabos 50.—51.— korona, füstölt —. —. korona. Szilva: boszniai; szokás szerinti minőség 14,25—14,50 korona 120 darabos —. —. korona, 100 darabos 16,75—17.— korona, 85 darabos 19,75—20,25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18,50—14.— korona, 100 darabos 18,50—17.— korona, 85 darabos 19,50—20.— korona. Szilva: slavómai 19.—19,50 korona, szerbiai 17,50—17,75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, március 8. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az enyhe időjárást csekély lagy váltotta fel, azonban ma enyhére fordult az idő és a mult héten több helyütt megkezdett mezei munkák minden valószínűség szerint az egész országban általánosan meg fognak kezdődni. A vetések telelésről kielégítő feltételek érkeztek, sőt némely vidékről kedvező hírek jöttek s ennek következtében a gabonakereskedelemben biztató volt a magatartás, a pillanatnyi vásárlások pedig nem léptek túl a sürgős szükségletet. A vásárlók tartózkodása, továbbá a kedvezőlen lisztforgalom, amely körülmény különben az egész világpiacon bémítológ hatott, másrésztől s az éppenséggel nem nagy kínálat megszilárdította az irányzatot. New-York és Páris árlományai javultak, de más piacokon nem volt változás. Az általános nyugodt hangulat mellett az itteni piac érezhetően mozgalmos volt. A határidő reformjáról szóló törvényjavaslat megérezette hatását, úgy, hogy további realizációs eladások fordultak elő és hanyatlás állott be. A felmondott buzamenység nehezen volt elhelyezhető. A bekövetkezett alacsonyabb árlományok fedezeti vásárlásokat idéztek elő és ennek folytán az irányzat szállárult, különösen rozsban, mert a felmondott mennyiség nem volt szállítható s az erre beállott fedezeti vásárlások következtében az árlomány két fillérrel javult. Buza 5—6 fillért vesztett. Az eddigi felmondások buzában 13.800, rozsban 16.500, zabban 38.000 métermázsát tettek ki s zab erre való tekintettel 12 fillért vesztett. Tengeri 5 fillérrel hanyatlott. Zariatok jegyeztettek: buza tavaszra 9-31, május—júniusra 9-33 rozs tav. 7-67, május—júniusra 7-63, zab tav. 7-73, május—júniusra 7-82, tengeri május—júniusra 5-48 K. Készárúk piacán buza stagnáló üzlet mellett hanyatló volt, rozs nagyon csekély forgalomban alig változott. A heti tőzsdén nagyon szűk korlátok között mozgott az üzlet, a fogyasztás szigorúan tartózkodó volt s a nagy malmok teljes tétienségben maradtak. A buzaforgalom 1—2 vagon szállítással szűk korlátok között mozgott s az irányzat annyiban gyengült, hogy 5—10 fillérrel leszállították az árakat. Eladottak: buza 79 kg. Tapolcsány 9,40 K. és 79 kg. Szered 9,90 K. Pozsonyból, 78 kg. 9,50 K. Ipolyserdől, 9,80 K. Nagy-Szombatból, 79 kg. 9,67 K. Gänserdorfól, 80 kg. 9,58 K. Mosonból. Árpában még sokkal csekélyebb volt a forgalom, de aránylag még jobban tartotta magát s csak itt-ott lett 5 fillérrel olcsóbb. Pápa 7,79 K. bécsi raktárból, 74 kg. 7,40 K. Makosról. Tengeri 5,50—5,60 K., jó 10 fillért vesztett, zab irányzata nyugodt volt; jobb minőségű magyar zab 7,85—8,05, román és szerb zab 7,60—7,90 K., lisztben minden forgalom megszűnt, mert vásárlók egyáltalán nem jelentek, korpa ártartó és üzletelen.

A bécsi értéktörzsde.

Az előtesde a magyar konverzióról elterjedt kedvezőlen hírek hatása alatt állott. A déli tőzsde kissé javult árlományok mellett in-

dult. Később a hitelrészvények gyengültek. A továbbiakban nagyon csendes volt a hangulat. Berlinre csöndes.

Egy óra 20 perckor csöndesebb. A hangulat annak hírére, hogy a magyar konverzió tárgyalások tovább folynak, kedvezőbb lett. Berlinre tartott.

Bécs, március 8. (Magyar értéktörzsde) 4 1/2-os aranyjáradék 120,10. Lisszi és szegedi kölcson sorsjegye 158.—. Magyar vasuti kölcson ezüsten 100,85. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.—. Magyar leszámitó és pénzváltóbank —. —. Rimamurányi vasműrészvény 494.—. Magyar koronajáradék 97,30. 4 1/2-os Magyar földiteherm. kötvény 86,90. Magyar hitelbank részvény 706.—. Magyar nyeregmény kölcson sorsjegye 196.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 371,50. Magyar keresek bank 25,30 Magyar cukoripar 14,60.

Bécs, március 8. (Osztrák értéktörzsde) 4 2/10-os papírjáradék 101,60. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 120,75. 1860-os sorsjegye 154.—. Osztrák hitelsorsjegye 426.—. Angol-osztrák bank —. —. Bécsi bankjegysülett 464.—. Osztrák-magyar bank 1634.—. Déli vasut 70.—. Dunagőzhajózási részvény 872.—. Dohányrészvény 2-6.—. Cászári és királyi arany 11,38. Német bankváltók 117,27. 4 2/10-os ezüst járadék 101,40. Osztrák koronajáradék 99,10. 1864-iki sorsjegye 244.—. Osztrák hitelintézeti részvény 892,50. Unionbank 663.—. Osztrák Lánclerbank 430,60. Osztrák-magyar államvasut 676,50. Elbavölgyi vasut 472.—. Alpesi bányarészvény 387,50. 20 frank arany 19,08. Londoni váltóár 240,15 Bécsi Tramway Lít B. 283.—. Bécsi Tramway Lít A. 257.—. Lipót köb 330.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, március 8. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zariatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 692,50. Magyar hitelrészvény 709.—. Angol-Osztrák bank 285,53. Bécsi bankjegysülett 464,50. Union bank 564.—. Landerbank 431,50. Osztrák-magyar államvasut részvény 676.—. Déli vasut 70.—. Elbavölgyi vasut 473.—. Északnyugati vasut részvény 466,50. Dohányrészvény 49,5.—. Rimamurányi vasmű 388.—. Alpesi bányarészvény —. Májusi járadék 101,60 Magyar korona járadék 97,20. Török sorsjegye 190,75. Német birodalmi márka 117,32—35 —. Napoleond'or 19,08.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, március 8. (Lisszi tudósítás.) Biztató jelenések hiányában ma is nagyon csekély volt a forgalom. Bank- és bányarészvények nem igen változtak. Hitelrészvények bágyadtak Bécsre, mert a lapok jelen évi szerint a magyar konverzió ügyében nem jött létre megegyezés. Belföldi járadékok alacsonyabbak, spanyolok gyengébbek. Később kohó- és bányarészvények helyi vételekre emelkedtek. Magánkamallás 14 1/2%.

Berlin, március 8. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjáradék 101,60. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103,10. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 99,25. Osztrák-magyar államvasut 144,75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85,25. Magyar vasuti beruházási kölcson 101,30. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 194,40. Általános villamosság Edison 195,30. Geisenkirchen 170,90. Laura-köhő 203,60. 4 2/10-os ezüstjáradék 101,40. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.—. Osztrák hitelrészvény 217,75. Déli vasut 19,25. Károly Lajos vasut —. Oroz bankjegye 216,75. 4 1/2-os uj orosz kölcson 86,30. Török dohányrészvény —. Olasz járadék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trusi 177,50. Harpeni 167,70. Az irányzat nyugodt.

Berlin, március 8. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Kés forgalom. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.—. Magyar koronajáradék 99,20. Osztrák hitelrészvény 218,80. Osztrák-magyar államvasut 144,90. Déli vasut 19,50. Északnyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Oroz bankjegye készpénz —. Buschtchradri —. Oroz bankjegye 216,70. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, március 8. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103,80. Osztrák Landerbank 475.—. 3 1/2-os francia járadék 101,30. Ottomanbank 560.—. 3 1/2-os francia járadék 102,07. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.—. Párisi bankrészvény 1010.—. Osztrák járadék 100,25. Francia törleszt. járadék 100,20. Osztrák földiteherintézeti részvény 1310. Török dohányrészvény 318.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, március 8. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjáradék —. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.—. Magyar koronajáradék 98,30. Osztrák-magyar bank 117,30. Déli vasut 19,25. Elbavölgyi vasut —. Villamos részvény 117.—. 3 1/2-os magyar aranykölcson 86,15. 4 2/10-os ezüstjáradék 101,50. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101,20. Osztrák hitelrészvény 218,30. Osztrák-magyar államvasut 145,50. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 85,2.—. Párisi váltóár 214,33. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 200.—. Az irányzat szállár.

Hamburg, március 8. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjáradék 101,40. 1860. sorsjegye 153,50. Déli vasut 19,25. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 102,60. Osztrák hitelrészvény 218,40. Osztrák-magyar államvasut 149,75. Olasz járadék 100,70. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101,50. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 8. A szeritűszet irányzata csöndes. A) Hissott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm feletti súlyban) 98—100 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm feletti súlyban) 108—107 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachi). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feletti súlyban) 102—104 fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 98—100 fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillérig. Sertéselészám 1902. március 6. napján volt készlet 31,362 darab. — 1902. március 7. napján felhajtá-

tott 740 darab. 1902. március 7. napján elszállított 640 darab, 1902. március 7. napjára maradt készletben 31.462 darab.

UTMUTATO.

Sternberg Armin és Testvére cs. és kir. udv hangszergyár központi főraktárban Kerespet-ut 36. címbalomb, hegedűk, fuvolák s minden más hangszer jutányos árban szereshető be. Külön zongoratermek a Kossuth Lajos-utcában (a Károly-körút sarkán), hol zongorák és pianók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zéto, Kőcsoos Részvénytársaság. Befizetett részvénylőke: 10 millió korona. Elnök: Tolnay Lajos, vezérigazgató: Bunkó Gyula. Központ: V. Andrásy-ut. 5. Magy. kir. szab. osztály-sorsjáték főeljárás helye: IV. Ferenclélek-tere 4. Kézi zalogüzletek: IV. Károly-körút 18.; IV. Ferenclélek-tere 4. (Irány-utca sarok); VII. Király-utca 57.; VIII. József-körút 2.; VIII. Üllői-ut 6. sz.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Leány- és fiúbizomány-intézet, Budapest, VI. Teréz-körút 40-42. (az intézet saját palotájában.) Az intézet vagyona 1900. december 31-én 6.717.253-21 korona. Eddig kihezelt biztosított tőkéből mint 6.000.000 korona. Ezen intézettel gyermekek a legelőnyösebb díjtelek mellett 1000 koroná től korlátlan összegig biztosíthatók.

Kivonat a hivatalos lapból.

Közvetítés. A makói pénzügyigazgatóság Sirokmány Antal makói lakost pénzügyigazgatóság ideiglenes minőségű hivatalos gárá nevezte ki.
Áthelyezés. A válás- és özöktatástügyi miniszter Sesztay Emil bács-gyurgyevői és Vrána Ferenc nagyhalmgyi állami iskolai tanítókat kölcsönösen áthelyezte.
Megelőzések. A sőr-, szesz-, ásványolaj- és cukorter-melés megőzítésére névze alakított fogyasztási adószak-tanácsokra vonatkozó szervezeti szabályzat értelme m. az 1902-1904. évre az szaktanácsokba: Leipzig Vilmos, Blau Dávid, ifj. Neumann Adolf, Weisz Mór, Weisz Bernát, Deil Jenő, Kaczerand Zsigmond, Felber Vilmos, Martens Cézár, Székely Károly, Koppely Géza, lovag Rothermann Dániel, Sztrajk Schossberger Rezső, Kuffner Károly, Freund Adolf, Pálnai Sándor, Szirmai Oszkár, Fuss Jakab és ifj. Hagen, macher Henrik rendez tagoknak, továbbá Adler Károly, Hatieg Titusz, Weisz Sándor, Mendel Lázár Simon, Áron Jenő,

Adler Adolf, Auspitz Pál, Eisler Lipót, Eies Armin, Beller Károly, dr. Szentpáli István, Patzenhöfer Rezső, Dreyschock Sándor, Schablin Simon, Berg Adolf, dr. Singer Márton, Barac Milutin, Jaklisch János és Freund Vilmos pótgótzak az ille-tézes kereskedelmi és iparkamarák részéről történt megvá-lasztását a pénzügyminiszter megerősítette.

Pályázatok. A borosjenői járáshiróságnál inokai állásra április 10-ig, — a marosvásárhelyi törvényszéki fogháznál III. osztályú fogházröstermesteri állásra 4 hét alatt, — a lugosi tör-vényszék fogháznál III. osztályú fogházröstermesteri állásra 6 hét alatt, — a besztekerobányi pénzügyigazgatóságnál pénz-ügyőri személszi állásra 14 nap alatt, — a kérdvársárhelyi törvényszéknél bírói állásra 2 hét alatt — a mararörö-szigeti erdőgazdálkodásnál négy ill. osztályú erdőbíró, esetleg négy I. osztályú vagy II. osztályú erdőlegényi állásra, továbbá egy I. és két II. osztályú famesteri állásra és egy II. osztályú erdőlegényi és egy II. osztályú segéderdőbírói állásra március végeig lehet a folyamodásokat beadni.

Napirend.

Napló. Vasárnap, március 9. — Római katolikus: E. 4. Laclár. — Protestáns: E. 4. Franciska. — Görö-soroz: (február 24.) F Vajh. v. — Zsidó. Adar 30. R. Chod. — Nap két: 6 óra 10 perckor. — Nyugszik 5 óra 39 perckor. — Hold két: 5 óra 23 perckor reggel. — Nyug-szik: 5 óra 12 perckor délután.

A miniszterek nem fogadják.
Nemzeti Múzeum. Természettájrít nyitva délelőtti 9 órától délután 1 óráig. — További társi 1 korona belépődíjjal megtekinthető.

Fényképkiállítás a Király-Bazárban (Ferenclék-tere 4. szám.) d. e. 10-16 este 8-ig. Belépődíj 40 fillér.

Országos Képzés és metszélkiállítás az Akadémiában délelőtti 9-1 óráig.

Iparművészeti múzeum délelőtti 9 órától d. u. 1-ig.

Természettájrít gyűjtemények múzeuma (Múzeum-körút 4. sz.) nyitva délelőtti 10-12-ig.

Technológiai iparmúzeum délelőtti 9-12-ig.

Megőzésadói Múzeum (Kerespet-ut 72.) délelőtti 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-1-ig. Belépődíj nincsen.

Múzeumi könyvtár zárva.

Ákadémiái könyvtár zárva.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtti 9 órától 12-ig és délután 3-8-ig.

Alattkeri a Városigéiben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-delmi szaknyitvány és keleti miniszter: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtti 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az üz-letvezetéség árusításokat is eszközöl) a városigéi ipar-

csarnokban nyitva: délelőtti 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiállítások központi üzlet-vezetésége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, március 7.

Az északi depresszió valamivel délel felé vonult és a déli minimum Olaszország felett kifejeződött; a maximum pedig Oroszországra nyomult.

Európában az idő változóan felhős és enyhe. Jelent-keny esők voltak Olaszországban, hol élénk szelek is fújtak, kisebb esők előfordultak Németországban és Franciaország déli részein.

Hazánkban a hőmérséklet emelkedett. Az éjjeli fagyok azonban még sok helyütt előfordultak. Kisebb csapadékok voltak az ország északnyugati részein.

Küldés. Változókéony, szeles és enyhe idő várható, helyenként csapadékkal.

Vizállás.

Már. 7.	Már. 8.	Már. 9.	Már. 7.	Már. 8.	Már. 9.		
Anna	Schärding	0,29	0,53	Tisza	M-Sziget	0,40	0,67
Duna	Fersau	1,12	1,75		Tokaj	0,40	0,67
	Lina	0,21	0,29		V-Nagy	2,99	2,99
	Bécs	0,78	0,86		Tokaj	8,48	8,73
	Pozsony	1,50	1,48		Tisza-Püred	4,16	4,22
	Komárom	2,58	2,48		Szolnok	4,84	4,16
	Budapest	2,23	1,18		Szeged	5,05	5,73
	Paks	1 65	1,69		Csongrad	5,03	4,93
	Mónács	3,31	2 61		Török-Bocsa	3,66	3,94
	Gombos	3,33	3 26		Tisza	3,85	3,84
	Újvidék	1,30	1,13		Ócsa	0,35	0,38
	Pancsova	3,92	3,97		Órta	0,62	0,63
	Ornya	3,90	3,88		Ózdi	3,81	3,66
	Magyarfalva	2,48	2,18		Bodrog Zemplén	2,82	2,40
	Zsolna	2,78	1,10		Bajó	2,66	2,66
	Trnava	0,69	0,65		Erdőháza	0,66	0,64
	Szered	0,93	0,92		Berettyó Margita	1,58	1,54
	Érvár	1,16	0,92		B-Jutala	2,19	1,98
	Győr	2,84	2,88		Csongrád	0,61	0,38
	Péttan	1,25	1,22		B-Ücs	0,51	0,86
	Zákány	0,58	0,48		N-Vánd	0,35	0,38
	Barna	1,58	1,54		Belykőcs	0,88	0,88
	Eszék	2,16	2,14		Tenke	0,92	0,86
	M-Szordah	1,10	0,93		Gurabon	4,99	4,90
	Zágráb	1,80	1,72		Borodjone	1,38	1,10
	Sziesek	1,17	0,75		Békes	4,46	4,16
	Mitrovica	5,68	5,71		Gyoma	4,88	4,70
	Dobó	0,28	0,91		Gy-Fehérvár	1,18	0,86
	Eszttár	2,44	1,98		Bonyhád	1,12	1,38
	N-Majdan	0,88	0,88		Soborszin	0,40	0,40
	Munkács	0,88	0,88		Arad	0,36	0,36
	Homonna	0,20	0,41		Makó	0,71	0,86
	Ungvár	0,48	0,48		B-Kisvárd	1,12	1,38
					Kisvárd	1,37	1,14
					Temesvár	0,76	0,31
					Bocskorok	0,99	0,98

Megálj!

Senki se mulassza el, hogy az óriási cipő-áruházban lábbeli árut ne vegyen. Megparancsoltam alkal-mazzottaimnak, hogy előállítsák Áron adják el lábbelimek, hogy tömredék sok munkássaimnak foglalko-zást adjak

Női cipő:
Zergebőr, cugos vagy fűzős ... 3.-
Zergebőr keziyűbőr-szárral, gombos ... 3.30
Sevrő-, lakk-, keziyűbőr, fűzős ... 3.60
Zergebőr, fekete vagy szines, keresztcsattal ... 2.20
Lastin, szivalaku, selyemcugos ... 2.60

Férfi-cipő:
Borjúbőr, sima vagy betétes ... 3.-
Vix, calb, fűzős vagy betétes ... 3.20
Feltűnő elegáns box calb ... 3.80
Tisztí cipő, vix calb, elegáns ... 3.80
Pincér-cipő, alacsony sarok ... 1.20
Szegényeknek és munkásoknak férfi borjúbőr ... 2.80
női zerge ... 2.80

Gyár saját háromemeletes házamban, 80 lakóval, a hol több 100 munkást foglalkoztat. Konkurencia ki van zárva. Vidéki megrendelőknél olyant küldök, mintha az illető kivásztotta volna. Árjegyzék több 100 dívtos ábrával bérmentve és ingyen. Nem térsz esetén a cipőt kicserélem v. a pénzt vissza adom.

Agulár Dávid

Budapest, VII., Erzsébet-körút 6/b.

BERGER-féle GYÓGYÍTÓ KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államaiban fényes sikerrel alkalmazták

mindenemű bőrkétegek ellen, nevezesen idült pikkely-bőrnör, kőcs a elődei kőtegek nygatásait orr-rözesedés, idült fagydag, lábzárdás, fej-és szakállkorpó ellen.

A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a fakátrányt 40%-ig és minden egyéb, a kereskedelembe előforduló kátrány-szappantól lényegesen különbözik. Csak az el-kölés végett határozottan Berger-féle kátrány-szappannal megrendelés a az ismeri védőjegyre való figyelmeztetés közt. Idült bőrkétegekkel sikerrel alkalmazták a kátrány-szappan helyett a Berger-féle gyógy-kátrány-képszappant.

A gyengébb kátrány-szappan

AZ ARCBŐR TISZTÁTLANSÁGAI eltávolítására a gyermekkek valamennyi felbőrségét ellen felülmulhatatlan bőrtisztító, mosó és furdószappan mindennapi használatul szolgál a

Berger-féle glicerin-kátrány-szappan 85%-ig glicerin tartalommal és finom illattal.

Ára minden fajnak használati utatitással együtt darabonként 25 kr.

A többi Berger-féle szappankból különösen kiemelendők: **Bonroe-szappan** a bőr finomítására, **boras-szappan** pattanások ellen, **carbol-szappan** a bőr simítására himlő-bőrkétegek és mint fertőtlenítő szappan, **Berger-féle fenyő-furdó-szappan** a fenyő-piper-szappan, **Berger-féle gyer-mek-szappan** a szentes kor részére (25 kr.)

Berger-féle Petrosulfon-szappan rezes orr, kitérés, bőrvisszatérés és arcorőség ellen (75 kr.), szepio-szappan igen ható.

Berger-féle kőcs tejszappan mitfreeszer és arisztidálás ellen. Tannin szappan láb-zárdás és hajkiltató ellen.

Berger-féle fogszappan köcsögekben 1. sz. rezes fogaknak, 2. sz. doánykosoknak. Ára 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanok-kal illelőleg utalunk a rőpiratokra. Csak Berger-féle szappanokat kell kérni, miután számtalan háttalán címkeznél vannak. Minden Berger névvel hámítottak is fordulnak elő, keressék a fentebb leírt jeget, valamint a gyár-ra „G. Hell. & Comp. Troppan” ügyeljenek le!

Erdemjellet kiütvetve a nemzetközi gyógyászati kiállítás Bőcsben 1883 és arany érem a párizsi kiállításban 1889.

Budapesten nagyban és kicsinyben (kapható: Török József gyógyszerárban, Király-utca, továbbá kistieyben Budapesten és Magyarországon összes többi városainak minden gyógyszer-árban. A Berger-féle szappanok minden jobb drogueriában és illatszerekkereskedésben kaphatók.

Pinom öreg erdőlyi szilvóriumot

szállított 50 literen felül á kor. 112.

Kivánatra 40 fillér postabélyeg beküldése ellenében mintát küldök.

Müller Ferenc
Temesvár, Zápolya-u. 6.

Magyar Könyvtár kötött kiadása.

E kiváló gyűjteménynek következő kötetei új, dob-bornyomatu egész váson-kötésben is kaphatók.

Mikszáth Kálmán
SZENT PÉTER ESERNYŐJE 2 kor. 80 fill.

10 PALÓCZOK 1 kor. 20 fill.
Az irő dob-bornyomatu arcképpel.

Petőfi Sándor
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI. Két kötet, bevezetésekkel, jegyzetekkel, magyará-zatokkal és 64 érdekű illusztrációval 5 korona.

Szemere-Marózi
A SAKKIATÉK KEZIKÖNYVE. 1 kor. 20 fillér.

Kempis Tamás könyve
KRISZTUS KÖVETÉSÉRŐL. Ford.: Fazmany Péter. Imakönyvszerű fekete kötésben. 1 kor. 60 fill.

Megrendelhető külön

LAMPEL RÓBERT
(Wodianer F. és Fiai)
Műr. és ár. udvari könyvtárvezető
Budapest, VI., Andrásy út 21.

Svájci-óráipar.

Most csak 16 korona.

Skakértőknek, tisztelőknek, postak, vasut-és rendőrszisz-telőknek és mind-szakoknak, ki-nekjő órára van szük-sége, szives tudomá-sára hoz-zuk, hogy az ujonnan

felállított és párisi kiállításon a legmagasabb díjjal kitüntetett eredeti svájci elektro arany remontoir órák „Glashütte”-rendszer gygyárusítását átvették. Ezek az órák f. lümlulhatlan pontos szerkezettel vannak elváltva, a legpontosabb szabályozottak és ki vannak próbálva. Minden árért három évi irásbeli jótállást vállalunk. Az órátok melyek három fedélből, egy rugós fedélből (Savonette) állanak, pompás és legdivatosabb kiállít-tásnak és az ujonnan felállított abszolút változatlan amerikai goldin érőből készülnek, azokivál még elektro-mosság által valódi aranyval át vannak vonva, úgy, hogy még szakemberek sem tudják egy valódi arany órátot, melynek 200 korona az értéke, megkülönböz-tetni. Ezen órák úgy hardhatók, mint aranyórák, ezek pótolják egyedül a valódi arany óráit és megtartják mind-ig értéket. Minden óra a gyár bizonyítványával lesz szállítva. Hogy ezeket az órákat mindenütt bevezet-hessük, a férfi- vagy női órák árait csekély 16 korona, porto- és vámentesen szállítottuk le (előbb 25 korona). Minden órához egy bőrtokot ingyen adunk. Nagyon elegáns, modern elektro-aranyórákok urakknak és hölgyeknek (nyakláncok) is 3, 5, 8 és 12 korona. Minden egyes meg nem felelő órák kifogás nélkül viz-szálghat, miálta a kockázatos ki van zárva! Cégünk válláiré, valamint a naponta érkező elismerések és utánrendelések igazolják dicőretelinket. Szétküldés utánvagy a pénz előzetes beküldése mellett. Meg-rendeletek a következő címre intézendők:

Uhren-Versandhaus „Kronos“ Basel I. (Schweiz)
Levelek Svájca 25 fillér, levelezőlapok 10 fillér.
Magyar levelezés.

Jobb és megbízhatóbb magvakat olcsóbban sehol sem kapni, mint FÁBIÁN BÉLA megkeresésében

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 73. szám.
Árjegyzéket kérjünk.

Fredrik Ljungström Stockholmban, 8100. számú „Bordázott, illetve hullámos lemezekből alkotott gőzkazánul vagy sűrítőlő szolgáló tartály” című 1896. október 1-től kelt magyar szabadalmára **vevők vagy engedményesek kerestetnek.**

Szives ajánlatok „W. T. 1492” alatt **Messe Rudolfhoz** Bécs I., Seilerstätte 2. intézendők.

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvosi mű-és költészer

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyárt-mányu orvos- sebészeti és betegpolási tár-gyakban.

Saját gyártmányu, m. k. szabadalmaz Polgár-féle **sérvkötő, haskötő, görőcer elleni gumiharisnya, orthopaediai készülékek, műlábak és kezek stb.**

Valódi francia különle-gességek F. Bergerund fia, párisi gyárából.

Részletes képe árjegy-ék ingyen és bérmentve.

TAUSZKY MIKSA és Társa

butorszállítási és beraktározási-vállalata

Budapest, VI., Teréz-körút 6.

Köszönetek helyben és vidéken, vasuton és lajlón 6. és kir. szabadalmozott butorszállító kocsiakkal

Butorok beraktározása sztraz helyisé-gelinkbe, ezekre készpénz előleg.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.
Szojer Ilonka kisaszony vendégfellelével.
Hoffmann meséi.
Fantasztikus opera 3 felvonásban, egy elő- és utójátékkal. Zenejét szerz. Offenbach Jakab. Szövegét írta Barbier Gyula. Fordította dr. Várdai Antal, Fái J. Béla és dr. Radó Antal.
Személyek:
Olympia } Koppéliusz } Kornal
Giulietta } Szojer } Dappertutto }
Antonia } Miracle }
Miklós } Gábor } Siemil } Mihályi
Spalauzani } Hegedüs } Cochenille }
Crespel } Várady } Pittichinaccio } Dalnoki
Luther } Ney B. } Ferenc }
Hermann } Szemere } Nathanel } Kiss B.
Hoffmann } Kertész } Az anyja hangja Bertis
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.
Déltűn 2 1/2 órakor mérsékelt helyárakkal:
Kezelemkenyér.
Színmű 2 felvonásban. Irta Turgenyev Iván. Fordította Barabás Abél.
Személyek:
Jeleszky } Gyenes } Iván } Lababár
Olga, neje } Alszeghi } Iwanowna } Györgyné
Kuzovkin } Gál } Igazgató } Kőrösmező
Tropacsev } Ivánfi } Péter } Náday B.
Utána:
A betörő.
Vigjáték 1 felvonásban. Irta Labiche és Mélesville. Fordította: Hevesi Sándor.
Személyek:
Valory } Dező } Vasin } Iványi
De Bréne } Lánzy } Coralie } Boros F.
Chabriac } Rózsahegy }

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.
Déltűn 3 órakor mérsékelt helyárakkal:
Miss Saharet vendégfellelével.
Lotti vendései.
Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudvard Stone. Fordította Faragó Ödön. A dalok versszövegét írta Mérei Adolf.
Személyek:
Ton Dawentry } Sziklai } Barley } Szilágyi
Harriet } Sziklai } Mister Morray } Iványi
Jean Dickson } Boross } Mister Bibb } Kalocsay
Kitty } Almási I. } Miss Kate } Sellő
Ramajansh } Ráthonyi } Esmeralda } Iványiné
Lotti } Tomosányi } Bisió } Almási L.
Este:
Ugyanaz.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérei** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 658) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

Szombaton, márc. 15-én este 1/8 órakor tartandó

BONN

szavaló és hegedű-estélyére

Jegyek kaphatók 10, 6 és 4 koronáért a Harmadikban, IV. Váci-utca 20.

Hangverseny és bál

a fővárosi hírlapkiadói hivatali tisztviselők segítőegyesülete javára
vasárnap, 1902. március 9-én
a ROYAL nagy szálló dísztermében (Erzsébet-körút 45. sz.)
MŰSOR:
1. **Erkel**: Hunyady László uvertűrje Allaga Géza átiratában három cimbalmon előadják: Sey Dezőné, Lantos Ilona és Boross Paula.
2. **A liften**. Monológ. Irta Heftal Jenő. Elmondja Bokross Margit.
3. **Dalok** Enkel Burrián Károly, a m. kir. Opera tagja, zongorán kíséri Fodor Ernő.
4. a) **Chopin**: Nocturne, b) **Popper**: Főnád, gondnokán előadja Földesi Arnold, zongorán kíséri Fodor Ernő.
5. **Bárd Miklós versei** Földyassza Bihar Ákos, a Vízszínház tagja.
6. **Verdi**. Nagy Ária Ernániból, énekel Kaczer Margit, az Opera művésznője.
7. **Gőre-jelenet**. Irta Gárdonyi Géza. Előadják a Tarka Színpad tagjai. Gőre Gábor bíró ur: Faragó Ödön. A többi szereplő: Domokos Róbert, Gyártás Dező, Márton Mihály.
Az előadás kezdete pontban 1/2 órakor.
A hangverseny után tánc.
Személyre szóló jegy 4 kor. Családra szóló jegy 10 kor. Este a pénztárnál személyre 5 kor. Család-jegy 12 kor. Jegy kapható minden hírlapkiadói hivatalban és este a pénztárnál.
Szerdán, március 12-én, a Royalteremben

ARÁNYI

Dezse, a berlini Westendzínház magánénekesének egyetlen dalostélya.
Közreműködő: Bürger Zeigmond tanár gondnokhámbész.
Díszek 6, 4 és 2 koronáért **MERY BELA** szonettelőadókédben, Andrássy-ut 12.

Vászon- és fehérneműgyári raktár.

Ajánlom az összes raktáron levő árukat lezártított olcsó árképen.

Női ingek.
Vászonból, két himnővel, csinos fazon --- Ft 1.25
Finom vászonból, két himnővel, gazdag szegélydíszes --- 1.50
Ajóra himnő és betű az ing várába --- 1.75
Batiszából, fehér vagy színes, széles csipkés díszre --- 2.25

Háló-köntösök.
Chifonból, sűrű szegélyekkel, lejjő gallérral --- Ft --- 85
Chifonból, sűrű szegélyekkel és stíves himnővel --- 1.25

Paplanok.
Szövetből, jó minőségű vattával töltve 100/115 2.50 180/190 3.—
Alma-kamrából, minden színben, fin. vattával töltve 100/115 3.00 180/190 5.—
Gloria-celyem utánzóknál, minden színben, fin. vattával töltve 6.50

Budapest, Kerepesi-út 10.
Auer Ignácz Fia
Arjegyzéseket és vászon-mintákat ingyen küldök.
10 írton felül megrendelések bérmentve.

Háztulajdonosok figyelmébe!

Elvállalok középteltek, paloták, nyaralók és bérházak homlokzat-festését, egy a fővárosban mint vidéken. Továbbá udvari falakok és vaktelkek javítását, utánfestéseket és teljesen új falfestéseket.

Homlokzatfestéseim

mozgás után le tiszták és feltöntesek maradnak. E szakmában a székezővárosban 15 éve igen nagy elismerés mellett kitűnő alkotások működtetem, árma jutányosak, munkámért szívesen vállalom.

KOVÁCS JÓZSEF építési vállalkozó
Budapest, Andrássy-ut 51. szám.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vízszínház	Népszínház	Magyar színház
Hétfő		Julius Caesar	Balatonai regé	Katalin	Hymen-füred
Kedd		A rejtvény A betörő	Szalmaláng Az erősebb A háziorvos	Az aranyos	Hymen-füred
Szerda		Pogány Gábor	Szalmaláng Az erősebb A háziorvos	Egy görbe nap	Hymen-füred
Csütörtök		Pogány Gábor	Szalmaláng Az erősebb A háziorvos	Az aranyos	Hymen-füred
Péntek		Pogány Gábor	Balatonai regé	Ádám és Éva	Fifine
Szombat		II. Rákóczy Ferenc lovsága	Kuruc Főja Dávid	Egy görbe nap	Fifine
d. u. Vasárnap este		Karácsonyi álom Pogány Gábor	Balatonai regé Kuruc Főja Dávid	A szököt katona Az aranyos	Svihalok Fifine

1842. év óta fennálló Rumbold-gyárat

átvette a törvényesen bejegyzett

"VICTORIA"

zászló- és díszítő-vállalat

s úgy rendezkedett be egészen újonnan, hogy a díszítési és zászló iparon kívül, egyéb a díszítési vállalkozások körébe eső dolgok gyártását is megindította, különös tekintettel arra, hogy egyes tárgyak és kellékek, amelyek mindezekig csak külföldről voltak beszerezhetőek, a hazai termelés révén is beszerezhetőek legyenek. Gyártmányaink minden részletükben gyármunkán készülnek, az anyag is teljesen hazai gyártmány és így a külfölddel szemben megindított akcióinkban számítunk a hatóságok, a kereskedő világ és a nagyközönség hazafias pártfogására.

Vállalatunk **Rumbold B. társ-tulajdonos művezetése** alatt áll, kinek szaktekintélyét hosszú éveket át egy a belföldön, mint a külföldön szinte kizárólagosan folytatott gyakorlata, számos hivatalos dicsőítő okmány és kitüntetés igazolja.

Gyárunkban a következő osztályok vannak üzemben:

- ### I. Zászlógyártási osztály.
- Állami, városi, megyei zászlók készletben tartatnak, kormányrendelet értelmében az összes hatóságok és hivatalok köteleztetve arra, hogy országos ünnepnapok alkalmából a hivatalos lobogót kitzűzék.
 - Gyászlobogók.
 - Egyesületi díszlobogók és selyemzászlók. (Rajzok és skizsek rendelkezésre állanak és kívánatra színes rajzok készíttetnek.)
 - Templomi zászlók.
 - Tengerészeti és hajózási lobogók. Jelzőzászlók. Családi lobogók címerrel.
 - Képviselőválasztási lobogók.

A zászlók honi szövetből egybeszővött és nem varrottan készülnek, gyárunkban festetnek, szappannal kimoshatók s a díszesebb kivitelűek részletfőztesre is előállítatnak.

g) Szövetfestés. Függönyök magyar ornamentikával színesen nyomtatva.

- ### II. Díszítési osztály.
- Vállalkozik országos, városi ünnepek, fogadások, különösen királyfogadások alkalmával díszítések, diadalok felállítására, sátorok, kiállítási épületek és pavilonok felállítására és díszítésére újonnan alkalmazott stílusú magyar ornamentikával. Teremdíszítések. Gyászdíszítések a legnagyobb gyászpompá kifejtésével. Katakalkok felállításai.
- Díszítési alkatrészek kölcsönképen is kiadtnak. **Rajzok, tervek kívánatra díjmentesen készíttetnek.**

- ### III. Heraldikai osztály.
- Az összes magyar és osztrák címerrajzok (60 000 címer) rendelkezésünkre állván egyedül álló gyűjteményünkben: a leggyorsabban előállítunk mindenféle alkalmazásban csuládi címerkeztetési művészi kivitelben. Gyászcímerkeztetési. Csillagkeresztési hőlgytáblázatok. Kamarási táblák, ősi címerkeztetési és családok. Címeres zászlók családi színekben.

- ### IV. Pyrolin- és papírmache-osztály.
- Színházi kellékek, fegyverek, tanszerek, szobrok, vázak, oltárok, plasztikus címerkeztetési és általában mindenféle kassirozási munkák.

- ### V. Tükör- és üveg-osztály.
- Műtűkrözés, üvegfestészet, szentképek és világi festmények nagyban előállítás és eladás. Tükörfestés. Reklamtblak, cégtáblák üvegből színes rajzokkal.

- ### VI. Műipari- és táncrend-osztály.
- Különféle műipari kézimunka-árak, fa, bőr, email, érc alkatrészekkel. Reklamtblak, táncrendek legművészebb kivitelben. Most megkezdett berendezkedésünk és felszerelésünk a külföldi leghíresebb szakparral is versenyre lehetünk fog. Báljelvények és egyéb farsangi kellékek. Lámpások, fáklyák.
- Arjegyzékek minden osztályból rendelkezésre állanak. **Vidéki képviselők elfogadtnak, leginkább olyanok, kiknek a főútoakon nyílt helyiségük van.**

Victoria

zászló- és díszítési-vállalat
Budapest.
Központi városi iroda:
VI., Andrássy-ut 1.
Telefon 29-52.

Gyár:
IX., Lilliom-utca 52.
Telefon 52-09.

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZINHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.

Délután 3 órákor mérsékelt helyárakkal.

A Gyurkovics-lányok.

Vígjáték 4 felvonásban. Irta Herczeg Ferenc.

Személyek:

Radványi Mici	Hegedűs Góth	Klári Sándorffy	Halász Fenyvesi Balogh Tanay Kalmár Rostagni
Katalin	Caillag T. Gida		
Ella	Pécsi P. Sára		
Liza	Révész Gyurkovicsné		

Este:

Balaton regé.

Regényes színjáték 4 felv. Irta Herczeg Ferenc.

Zenét szerzte Kún László.

Személyek:

A király Benigna Kintosi Pál Drágfi Palóczy Pipacs	Fenyvesi Caillag Pethes Kazaliczky Balassa Szerényi	A molnárné Sztrapkó Stózius Sio Lesence Gyöngyös	Haraszthy Rónaszéki Vendrei Varsányi Fábrián Pécsi
--	---	--	--

NÉPSZINHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.

Délután 2 1/2 órákor mérsékelt helyárakkal:

Biaha Luja asszony mint vendég

Flórika szerelme.

Népszínmű 4 felvonásban. Irta Moldován Gergely.

Személyek:

Bokotán Jon Mária Áron pap Petrikács Flórika	Szerdahelyi Raskó Kápolnai Horváth Szabó Cigány	Vaszi Szófia Gíger Dumitru Onucz Gyány	Kovács M. Siposné Deli Ujvári Vidor Tollagi
--	---	--	---

Este:

Egy görbe nap.

Enekes bohózat 3 felv., dalokkal és táncokkal. Írták Csicsery Bors és Tsa. Zenéjét részben szerzette Barna Issé.

Személyek:

Borszem J. Wewrewscheggy Leona Izolda Kraxelhuber Krasznahubay Monokies báró Mokány Berci Bukovay	Dezsofi Krescsányi Bojár Kovács M. Szirmai Sümegy Kisi M. Kovács K. Juci	Dicsőfi Vendel Újvári Dániel Szabó Hombár Rendőr Tízoltó Elsa Juci	Szerdahelyi Deli Ujvári Tollagi Kenedich Harmath Blaha
---	--	--	--

URANIA SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.

Délután 4 órákor mérsékelt helyárakkal:

A hadserog.

Este:

A tánc.

Irta és felolvassa Pekár Gyula.

Kedzte 7 1/2 órákor.

VÁRSZINHÁZ.

Vasárnap, 1902. március hó 9-én.

As orsz. m. kir. színművészeti akadémia növendékeinek bemutató előadása. Tanár: Gál Gyula.

A velencei kalmár.

Színmű 5 felv. Irta Szakspera.

Kedzte 7 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Hagyományosan 12.

Ma vasárnap 20

két nagy előadás

a teljes márciusi műsorral.

Délután 4 és este 8 órákor.

Ma délután mérsékelt árak 20

A Művészetben délután 4-től kezdve és az esti előadás után reggel 5 óráig Verbe Elek előadásokra hangversenyek.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA

A télikerben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kitünő zenekara játszik.

REYNOLDS ALLEYNE.

A 14397. számú

„Újítás nagy olvaszókra és kupolakemencéknek” című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmiainak gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmait esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgálja bővebb felvilágosítással

szabadalmi ügyvivő irada Budapeston, Kelenfalvi út 5. szám alatt

KELEMEN ÉS TÁRSA

Kiselejtezzünk

1902. március 25-ig

tetemesen leszállított áron
nász és alkalmi

Ajándék

a legfinomabb és művészi kivitel
Ortner Rezső és Tsa
Porcellán fest. gyár

raktára:

Teréz-körút 32.

!!Vigyázat Sarok-üzlet!!
Legfinomabb minőségű porcellán, rendkívül szép festésű dús aranyú, legelősebb tűztergő 6 személyes teljes készletek.

Étkésző finom frt 5.50	Kész modern frt 8.25
Étkésző modern „ 6.75	Kész eleg. porcelán „ 4.25
Étkésző roccob „ 8.75	Tos roccob szép festésű „ 3.50
Étkésző renaissance „ 9.75	Tos roccob díszes „ 4.50
	Mocsa szerv. táskák „ 4.25
	Dvögkés d. táskák „ 8.50

Étkésző 12 személyre 15 frt, 20, 25 és 35 frt.
Majolika függőlampák potom olcsó 5 frt 50

Vidéki megrendelésnél kérjük a vasutállomás megnevezését.

Első budapesti szücs és szőrmeáru raktár

Budapest, Dohány-utca 2.

Ajánlja dús választékban, Collier- és boist 2 forinttól feljebb.

Valódi sponkbolis 15 forinttól feljebb.

Ugranott molykár elleni megővő intézet

Schlinger Ferenc, szücsmester.

ESCH ÉS TÁRSA
POZSONY

ROSENBERG ARTHUR a bécsi

Miederhaus Ign. Klein

meifűzőinek budapesti raktára

BUDAPEST, IV., Kigó-utca 5. (Klotild-palota.)

Elsőrangú meifűző és vállfűző műterem.

Mérték szerinti megrendelések gondosan és egyéniül.

Ma! naponként:

„FACON DROIT”

etől egyenes fronttal.

Különleges kerékpár- és tenisz-fűzők.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Zálogdíj kivitaja Hecht-bank sorsjegyed, Kisebb részletekre Ott visszavegyed.

Nagybőv köcsönt kapsz ott S így jatsz pénzhez is.

Olcsóból kamatjánál Sokat takarítasz!

Hecht-Bankház Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32.

Ne legyen senki hangosabb nálad

Reményi Mihály

műhangszerek legújabb képe
leggyakrabk át nem olvasta, me-
lyet ingyen és bérmentve
küld

Budapestről Király-utca 44./d.

DÖCZI M.

cipész

Budapest legmegbízhatóbb legnagyobb és legelősebb

cipő-raktár

Kerepesi-ut 10.

Gombos fűző v. csigós lábr.

cipő, ford. 4. nől. — 2.50

Fűző v. nől. boxbőr fűző 3.50

Fűző v. csigós orozs lábrból

Lábr. regata fűző 3.50, nől. 2.50

Fűző v. nől. csigós cipő — 3.—

Fűző v. nől. csigós cipő — 3.25

Lábr. kivágott — 1.50-2.—

Egy csatos 2.20, kereszt-

mallos — 2.50

Védő v. nőtűzőcipő 1.20

szűcs. kecskényű cipő — 2.—

Árjegyzék, csomagolás, szállítással ingyen. Vi-

dékre 10 frton felül franco.

Nem telőző árú becsesörök

Általános érdekű művek.

Készletkönyv gyerme-

kek részére. Irta Bács

szef. Köve 1.00 kor. Budapest

terképe. A fűzős tíz ker-

tezővel. 60 f. Ugyanaz nagyob-

bolban és fűzős orozs-
gatnak képsorai 1 kor. Buda-

pesti kirándulási térkép.

A fűzős könyvtárszék ter-

vezés Budapest és kör-

nyelke. Útmutató a fűzőrean

és környékén. Összeállította

Paloczky L. Köve 1.00 korona.

Ugyanaz és a fűzős könyv-

getések kézikönyve. Irta

Csanvay József. 2.40 kor.

Köve 3.00 kor. Csizgyány

né. A képzőművészt és a képző-

vésztételek könyve 1 kor. A

színművelésről az orsz.

tervezéséről és a mindennapi

élet dolgaiból. 2.40 kor.

Köve 3.00 kor. Legújabb levelezés

és irati útmutató. Irta Károly

Adolf. 2.40 kor. Köve 2.40 kor.

Legújabb házitanácsok.

Szűcs. Irta Kassay A. 2

kor. Köve 2.40 kor. Kere-

páros kate. Irta dr. Kor-

máros Kálmán. 30 fill. Német

tanársági anyaggyűjté-

mény. Irta Oldal J., 1.40 kor.

Köve 1.00 kor. Ötöd-
köve 70 fill. Pestt művelti

tanárság. A társadalmi éri-

kezes minden szabályt meg-
szólal. Illozabályok,
társasjátékok, komoly és szor-

malos költemények, felkészo-
lések, emlékeztető s. köve

2.50 kor. A házasélet képe.
Irta Rantler Mariska. Köve 40

fill. A nemt viszonyokra
gyakorlati bevezetés. Irta

Szűcs Lipó dr. A házassági
szociológiai tanulmányok
szociológiai tanár a szociológus
gyermeknek mennek okányok
meghatározásról szóló elméleti
és irati útmutató. Irta
Az általános érdekű könyv ár 4

kor. Virágnyelv. Minden
fennem virág jelentése meg-
van írva olyan a könyvben,
mellet sorkezelője a legújok
keleti forrásokból állított össze.
Ara szines kötetben 80 fill.
Készletkönyv és emlékeztető
írásnyelvkönyv. Irta F. Nagy
Sándor. 60 fill. Szakkönyvek
középkönyve. Maróczy Géza
közvetlenkedésével. Irta Szomro-
cz. 20 fill. A római-
bekezdéséről a megrendelt mű-
veket bérmentve szállítanak.
Négy koronás nagyob-
bolban és fűzős orozs-
gatnak képsorai 1 kor. Buda-
pesti kirándulási térkép.
Lampel Robert (Woln-
er F. és fia) könyvtar-
szociológiai. Budapest, VI.,
Andrássy-út 21. szám in-

Havelock egész pelerinnel 9 frt.
Felöltő 9 frt, Loden-öltöny 15 frt,
(mind tiszta gyapjú) Rothberger
Jakabnál, cs. és kir. udvari szál-
lító, Budapest, Kristóf-tér 2.

A városi MÜCSARNOKBAN

naponta látható Andrássy-út végén

Feszty Árpád KRISZTUS

Baléző-díj 1 koroná.

TEMETÉSE

ÓRIÁSI HÁRMAS KÉPE.
Reggel 9 óratól este 7 óráig. Este villanyvilágítással

RESZLETFIZETÉS

KEREKES FÜLÖP angol uri-ruhaterem VI., Akácfa-ut. 65.

Üzlet megnyitás.

Van szívesem a n. érd. község b. tudomásra adni,
hogy Kohn Heilmann által engedélyezett
Állásot megvásárolva,
BUDAPEST, IV., Múzeum-körút 33. sz. a.
(a Nemzeti Múzeumnal szemben)

férfi- és gyermekruha-üzlet

A gyártmányok kiválóan előkészítve ismert bel-
- és külföldi gyárosoktól lettek összekötve, azon kel-
-lemes helyre kerültek, hogy a legkülönbözőbb igények-
-nek legjobban megfeleljenek.

Előre is ígértem a legfontosabb és legelősebb kiszolgálást.

Külön mérték-ostály. LAKENBACHER J.
IV., Múzeum-körút 33.

Dr. Brehmer

világhírű gyógyintézete tüdőbeteg részére
Görbersdorf, Szilézia.

(Főorvos: Petri, titkos tan.)
dr. Brehmernek hosszú évekig volt asztaltsa.),
prospektus kat ingyen küld a kezélség.

Diszes ingaórák

5 évi jótállás mellett
részletfizetésre
kaphatók

Polgár Kálmán

óra- és óráz-üzletben
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék bérmentve.

KÖLTÖZKÖDÉSEKET

vaesben de hajón, az utakon,
de országos megkötés
val. előzetes az előzetes
Szabadalmi Bizottsággal

Caro és Jelinek szállító,
Budapest, V., Arany János-u. 34.

HAGGENMACHER-féle

a sörözés által palackozott

SZALON-SÖR

legkiválósebb üdítő és tápláló ital.

Dr. Többszörös kir. kerek. törvén. hit-
-végségi nyilatkozata: a Haggenmacher-
-féle Szalon-sör vegyi összetételében teljesen
szoros a legújok egészségügyi (plian)
szórték, de az utóbbiaknál még tartalom-
-gusabb.

Megrendelés hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

Páris 1900 Grand Prix. 1898. állami arany érem.

fiz 1902. évben

úgy mint eddig is bebizonyított tény maradt, hogy Neumann M. ruhái a legegységesebb szabásúak, legjobb anyagból készülnek és igen mérsékelt árban kaphatók. Azon t. urak, kik a magas szabószámát mellőzni óhajtják, forduljanak teljes bizalommal Neumann M. cs. és kir. udv. száll. ruhatelepéhez, Budapest IV., Múzeum-körút 1., hol kifogástalan és szelőd kiszolgálásban részesülnek.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

D. KAJDACS, Y. CS. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézet
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Átjárás és lift-használat).

A legelhanyagotabb húgycsőfolyásokat, legúgyosabb húgynőgyógyásokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbajait.

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérőlyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött háterőbajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be- és kijárat.

Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Hevény vagy látt bujakór bántalmak

Igy görvéllyör, borbajok, reuma, (iszag, fekélyek stb.) és a romlott vértől származó egyéb bajoktól, mint mrlgy-daganat, rheumatismus a száj és gége gonyedése, daganatok, onostosis, tehetetlenség és mindenféle szerzett vagy öröklt bujakóros bántalmak esetében, a legmegreg-szöttebb a minden gyógykezeltessel dacoló betegségtől biztos és gyökeres gyógyulást nyújtanak

Dr. Olivier vértisztító piskotái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia által engedélyezve és a párisi kórházakban egyetl-vannak elfogadva. Igen kellemes gyögyeztet, melyet 50 év óta a legkiválóbb orv-osok használnak, mint egyetlen és legjobb vértisztító szert mely számos kúrtünetében is részesült. Ára egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.- kor., egy nagy doboznak 52 darab tartalommal 10.- kor. Minta és prospektus rendelkezőre Áll. Főraktár: Török József gyógyszerész Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-ut 26.

Magvak, Növények, Fák

bőven illusztrált, mindent körülményesen leíró és tanulmányos 1902. évre szóló új **Katalógusát**, mely nemében egyetlen és némoly kertészeti szak-könyvet pótol — komoly érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldi meg **Mühle Vilmos** cs. és kir. udvari mag- és növénykereskedése **Temesvári**. **Semmi csomagolás, semmi póstaköltség**. Valamennyi magvak és virághagymák minden megrendelőnek bérmentve szállítatnak.

ÉRTÉK
SORSJEGYEKRE
ÉRTÉKPÁPIROKRA
(visszaszedhető tot-zsés szerinti kisebb részeket köztben is bármily összeget igen olcsón ad)
Kövány Armin
bank- és váltóüzlete
Sorsjegyek, Értékpapírok,
IV. k. Ferenciek-ter 9
Gróf Cziráky-palota.

Az Aradi Vértanuk Albuma.
Szerkesztette: **VARGA OTTÓ.**
Arad sz. kir. városa és az aradi Kölcsey-egyesület megbízásából. Az aradi vértanúknak emelt díszes irodalmi emlék, amely az eddigieknél sokkal díszesebb kiállításban most érte meg ötödik kiadását.
Rendkívül alkalmas ajándékmű.
Nyolcvanhat képpel és 6 mű-melléklettel. Díszes albuszeri kötésben **Ára 15 kor.**
Megrendelhető a **Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)** cs. és kir. udvari könyvkereskedésben **Budapest, VI., Andrassy-ut 21.**

Eladás nagyban és kicsinyben!
BUTOR-ELADÁS.
Dus választék szilárd gyártmányu asztalos és kárpitozott butorokban egyszerű és a legdiszesebb kivitelben.
Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-ter 18. szám, I. em.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

AGULÁR IGNÁC
BUDAPEST,
Deák-ter 6.

A világért Gusz-keménst feltalálta, mely keménssel, ha a cipő lábát bővíti bejuttatja, a vékmezés fölözése.
Minden nálam vásárolt cipőre 1 évi irásbeli jótállással vállalkozok, ha Gusz-keménssel bekenik, idővelti elszakadás esetén külön e célra berendezett műhelyemben ingyen megjavítom.
Hogy mindenki meggyőződést szerzhessen világérti Gusz-keménstől jótállást, mai nantól kezdve, ki levelezőlapom címét velem tudatja, 1 tévely Gusz-keménst és egy 100 oldalas képes árjegyzéket küldök ingyen és bérmentve.
Mindenk, ki cipőszükségletét nálam szerzi be, 1 tévely Gusz-keménst és egy elegáns cipőszámfát kap ingyen, mely szintén hozzájárul ahhoz, hogy a cipő az 1 évet kibírja, miután a bőr ráncosodását kizárja.
Vidékre minden csomag portómentesen küldök és csak 10 kor számítok fel.
Nem megleelőtér a pénz hiányoktól való visszafizetés, mert nekünk elegáns ha hárszárhas parizs siva, a lábtalp kényelmét lerakóttik.
Mai nantól megnyitott a gyermekcipő-kiállításomat, melyben a legelő-gásabb gyermekcipőket meés díszű áron árultom.
Gyermekcipő, elegáns, sarga vagy fekete bőrből, 1 évig 50 kr., maris tűzős cipő, elegáns, 1 évig 1 évig 90 kr., 4 évig 1 évig 1 fr 30 kr., 7 évig 1 évig 1 fr 80 kr.

Női zergebőr tűzős vagy cugos elegáns	3.-	Férfi alma vixcipő, erős	3.-
Barna harraria tűzős cipő	3.-	Vix hetéses cipő	3.20
Legfinomabb zergebőrű gombos cipő	3.40	Elenáns gavallér vix tűzős	3.20
Párisi divat, feltűnő elegáns, box-calw bőrtűzős vagy gombos cipő	3.80	Gavallér barna tűzős cipő, divatos barna bagariából	3.50
Félcipő, fekete vagy barna borjúbőrű, elegáns	2.40	Szalón-lakk elegáns, tűzős vagy cugos	4.-
Szalón-lakk, tűzős vagy gombos, elegáns kivétel	3.50	Párisi divat, feltűnő elegáns, box calw tűzős cipő	3.-
Szalón-lakk, kiváló cipő, keresztcsatás, elegáns	2.20	Tűzős cipő, amerikai box-bőrű, elegáns	4.50
		Tiszti alma cipő, lefn. víz vagy szalón-lakkból ele.	4.-

Magyar kir. Államvasutak.
Gyors- és teherárúk házhoz szállítása.
A magyar kir. Államvasutak a vasúti üzletszabályzat 89. §-a alapján március 1. napjától új rendszert vezetett be, melynek lényegesebb pontja az, hogy a budapest-északi, budapest-nyugati és budapest-déli teherárú-vezetékeken az érkező gyors- és teherárúkat a címzettnek saját szerződött fuvarosával házhoz, — illetve a felszólító árúkat a házhoz a vasúthoz szállítják, ha a címzett a Duna balparján a IV.-IX. körúton vagy a tisztviselő-telep lakos.
Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoltatja el a Budapestre érkező és azon Budapestre birtokos rendelti vámárúkat is, melynek elvámolására a vasútra bízott; egy-egy áru a kifizető által házhoz szállított — szállítványok után kiállított árnylatokozatok is ezen megbízottai által állítatik ki.
Üdvözléssel terhelte, Budapest a Duna jobbparján lakó felek részére az elő, továbbá terjedelmes, társasági és oly árú, melyeknek összehajtsa az egy tonnával meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyezség alapján szállítanak házhoz.
Jogában áll azonban minden kinek, hogy a vállalkozó által való házhoz szállított árúkat ne vegye, mit az illető állomással az ezen megbeszítés irásbeli megkeresésével közölheti.
A vállalkozó való szállítással dík a következők:
a) gyorsárúkat: 10 kg. súlyig — — 80 mllér 10 kg.-on feletti — — 40
25 kg.-on feletti 50 kg.-ig 50
50 kg.-on feletti minden megkeresést 50 kg. 40
b) teherárúkat: 50 kg. súlyig — — 40 mllér 50 kg.-on feletti minden megkeresést 50 kg. 30
A statisztikai árnylatokozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatunkon 6 krajczárt számíthat.
Az árú házhoz szállítása esetén, ha az árú fogyasztási vagy vámmellékletnek alávetve minős, ha a címzett a fuvarlevélben kijelöli helyen felszállás, a az árú ottát is veszik csak a fuvarlevélben felszámított díszeg szedték be.
Ha az árú vámmellékletnek vagy fogyasztási adónak van alávetve még a címzettnek közbevetendő vámnyújtja. Illetve adóháza szerint fizetett vámmelléklet, fogyasztási adó és vámmelléklettel illetékek is megfizetendő.
A szállítványozás az árú a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állítani, mely e célra neki kijelölött.
Ha címzett az árú fuvarozásai idején lakásán nincs, a másodszor, esetleg többször is megkérlelt kézbentelendő külön illeték nem számítandó fel.
Ha azonban címzett a fuvarlevélben kijelöli helyen nem szállítandó megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyre küldi, a visszárt, újra való állítását, vagy más helyre való szállításáért a díszegbeszerző illeték újból felszámítható.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltel komlózárt folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.
Rendelő-intézet Budapest, Andrassy-ut 24.
az Opera mellett.
TITKOS BETEGSÉGEKET
húgycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierőt, nőknél fehérőlyást, bármennyire idősek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanág egyik főokozója és borbetegségeket gyógyít új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.
Dr. Garai Antal
orvos, sebész, szemész- és szülészet-tudor, volt oszák kir. oszt. főorvos.
RENDEL: saponia d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig.
Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszeréről is gondoskodva lesz.
Nőknek külön várótermek.
Ugyancsak megjelent és a szerző Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERŰ ÚTUTVITÓ** (más a 10-ik kiadásban megjelent) a neml betegségeket és ezek észszerű gyógykezelését című könyv, volt ára 3 frt 50 kr., most csak 80 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt bekküldés mellett bérmentve vagy 50 kr. utárvét mellett.

Hirdetmény.
Ezennel közhírré tétetik, hogy a **Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályorsjáték** (IX. sorsjáték) 6. osztályának húzása f. évi március hó 26-tól április hó 22-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon: **Március 26, 27, 29. Április 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 22.**
A húzások mindig d. e. 9 órakor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a M. kir. szab. Osztályorsjáték Húzási termében (IV. Eskütert. bejárat a Duna-utcaórl). A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása, a játéktörv. szerinti minden igéy különben elvesztésének terhe alatt, 1902. március hó 19-ig eszközölendő.
Budapest, 1902. március hó 9-én.
Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályorsjáték Igazgatósága.
LÖNYAY. HAZAY.

Legjobbajk saját nemükben a

MAGGI

élelmiszerek.

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.

Maggi izesítésre

minden leves-, bouillon-, mártás- s főzeléknek stb. megtehetően jó ízt kölcsönöz.

Néhány csőp elegendő. Üvegecskében 50 fillértől kezdve.

FRANCIA LEVESEK

1 tábla ára 15 fillér

és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány perc alatt előállítható. 19 különféle fajtában.

ERŐLEVES-TOKOK

ára 20 fillér.

1 tok elég 2 adag leg-finomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzátétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb mint bármely reklám.

Minden fűszer-, osemegekereskedésben és drogueriában kapható.

PAPIER WLINSI

Több mint 30 esztendője csatlaltalan szer, hogy a mell bántalmait, náthát, nyakifájást, rheumatizmust, togszagotát a leggyorsabb módon gyógyítsuk. Tessék a Wlinski nevet kérni.

Paris, 31 Rue de Seine, Paris.

Kapható Budapeston Török Józsefnél.

A haj újranövése!

Nincs többé kopaszság!

Egy említésre méltó szer, mely férfiak, nők és gyermekek egyaránt gyönyörű haját kölcsönöz. Megakadályozza a hajhullást, meggyógyítja a korpás, varas, pörsecces fejt és sürüsi, hosszúra növeszt, valamint néhezé és sojymessé teszi a haját. A korán megőszült haj festése nélkül vissza-kapja eredeti szinét. A kopasz fejnél a haj, vala-mint a szemöldök és szempillák újranövését jótálik.

Amerikában „Lovercin“ név alatt egy szer találtak fel, mely hosszú és gyönyörű dus haját növeszt. Miután a Lovercin tisztán növé-nyektől lesz készíve, nem kell annak használatát óvakodni, mert még a legfinomabb fejbőrnek sem ártalmas.

Nincs semmi ok arra, hogy önnök vagy gyermekeinek ritka és cselenes hajnövése legyen. Az egészséges hajra mint védőre úgy tenes mint nyáron sülkésé, van és egészséges hajnövése nélkül úgy a gyermekek, mint a felnőttek folyton kí vannak téve a meghibásodás. Az anya vagy gyermek betegsége gyakran paralizálja a hajot és évek mulnak, míg a természet ezt a hiányt pótolja. De ki kétel-kezhettek ezen csodálatos szer tulajdonságában akkor, midőn kezeink között ez a szer bizonyít lenni van, melynek oly egyszerű ered-tek, kiknek szavalthetőségéhez kétség nem fér.

Nincs mentég többé a korpá, a hajhullás, a kopasz-ságunk, mint ezt a fenti kép mutatja.

A bécsi „Medizinisch-Chirurgisches Centralblatt“ orvosi szaklap 1901. decz. 27-én megjelent 52. száma egy feltűnő kétő cikket közöl, melyben konkrét esetekben mutatja be dr. Kulczycki ismert bécsi orvosnak a Lovercin-nal tett kísérle-tét és eléri főnyer eredményeit. Dr. Kulczycki érdeklődő közönségétől világszerte kiáltja, hogy a Lovercin a legkíméletesebb és megbízhatóbb óvász kopaszság, hajhullás és korpá ellen.

Kir. 6 fősége Hohenzollern hercegné: „Kérek még 3 üveg Lovarcin“. — Metzko Mártha epüstemester Krojanka (Nemtorország): „A Lovarcinnal nagyon meg voltam elégedve és rögön új hajnövést ide-zett elő“. — Zichy Edönd grófnő Zichyfalva: „Szíveskedjen számomra még 6 üveg Lovarcin küldeni“. — Pollák Lina úrnő, Laibach: „Mint ahogy a Lovarcin hatásával nagyon meg vagyok elégedve, kérek azonnal még 1 üveget küldeni“. — Löser Ida k. a Badenbach: „Kérek még 1 üveg Lovarcin“, e szer kímélően bevalte. — Schuller J. tanár Ecs: „Több év óta kopasz voltam és néhány hónap előtt az Ön Lovarcin-ját kezdtem használni. Most az egész fejbőröm sűrű hajjal van fedve. A mire sok orvos nem volt képes, azt az Ön Lovarcin-jával elértem“. — Neumann E. úr Bazel: „Nig sok más szer eredmény nélkül használtam, addig az Ön Lovarcin-ja igazán csodálatos hatású volt. Egy csomag rést melyet már régóta bírtam, igen szépen új haj fed be“. — Ehrlich József úr Jablonca: „Egy betegségek következtében egész hajam om évesztettem és 3 üveg Lovarcin használatán után elhűtő új hajnövésemet visszanyertem“. — Székely R. úrnő, Budapest: „Évek óta szenvedtem hajhullásban; mióta az Ön Lovarcin-ját használok, a hajhullás megállt, sőt új hajnövést eredményezett.“

A Lovarcin által a hajot lenet gyökeret ver. Az új haj csodá-latos gyorsasággal bujj ki a bőr alól és nő. Anyák, kiknek kisgyerme-kek haja rövid és szemmeláthatólag majdnem teljesen cseletlen, ezen remek szer csodálatos hatásától különösen el lesznek ragadtatva. Mindezt az a készítmény a felnőtteknél a korpá, hajhullás és kopasz-ságot gyógyítja meg, addig minden anyának fontos tudni, hogy van egy szer, mely kedvenceinek gyönyörű hajjaiton szerez.

Egy nagy üveg Lovarcin ára, mely több hölg eléri, 5 korona, 8 üveg 12 korona, 6 üveg 20 korona, szállítás pontszámváltól, a pénz előleges beklüldése mellett az európai raktár által:

M. FEITH, WIEN, VII., Mariahilferstrasse No. 38.

Raktár Budapestén Petrovics Miklós, droguistánál IV. Bécsi-utca 2.

FIGYELEMTETÉS: Ezen hirdetés tisztosítottán módon utanoztatik! Utansiton vissza minden üveget, melynek címjegyén és csomagján a fenti kép hiány-zik és nem viseli a Lovercin nevet. A fej és név törvényesen be van jegyezve, azonosítást minden üveg az eredeti cíomással van ellátva.

Szabott árak.

Telefon 17-19.

Legujabb

- Tavaszi felöltő ... 18 kor-tól
- Raglan és Ulster 30
- Egész öltöny ... 26
- Gyermeköltöny ... 8
- Tiszta gyapjuból.

KOHN HEILMANN és FIAI

cs. és kir. udvari szállítóknál az „Angol Szabó“hoz.

Legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruház IV., Károly-körut 12. Fiók: (Központi városház) Károly-körut 30.

21. SZ. Ha 21. SZ.

jól és olcsón javíttatni és felújíttatni kívánja kerékpárját,

egy kérjen díjmentes költségvetést

BEIFELD GÁBOR és TÁRSA

cégtől Budapest, VIII., József-körut

21. SZ. 21. SZ. 21. SZ.

GUMMI

és hálhólyag-különlegességek, valdó franczia és angol gyártmány, teljesen biztos és ártalmatlan. Kérek 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt tucats, hálhólyag 2, 3, 4, 5, 6 frt tucats, Capotes americans 2, 3, 4, 5 frt tucats, párisi szivacs 2, 3, 4, 5, 6 frt tucats. Pessarium oclusivum frt 1,50-2,50-ig. Diana-öv havilaj-kötélek 2 frt 50, 3 frt 50 kr. darabja.

Magyar Orvosi Múszertárban Budapest, Kerepesi-ut 32. M., a Rókus-kórházzal szemben. — Árjegyzék ingyen, zárt borítékban.

10 frtnyi megrendelésnél 20% engedmény.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajto szenvedőknek. 20 éves kórhai és magán-gyakorlati tapasztalatainak legva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem-orvostudor

gyógyi férdáknál és nőknél foglalkozni szar nélkül mindennemű bármily régi keloid

Nemi betegségek

ugymint húgyvesefolyást, hólyag- és vizelezi bajokat, bújlat óros sebeket, syphillist, önfertőzésből eredő ideg-bajokat, a legmakacsabb borbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotentia) meglepő biztos eredményre gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. 1/a. Rendelés: délelőtt 10-4-ig, délután 6-8-ig. Külön váróterem. Külön be- és kijárat. Levelekre rögtön válasz.

FERNOLENDT

elip-fénymáz, a világ legjobb fénymáza, gyorsan mélyfeke fényt ad és a bő tartósságát fentartja. Alapítókép 1888-ban. Gyárti raktár: Bécs, I. Schulerstrasse 22. Kapható mindentütt Raktár Budapeston, V. Lipót-körut 24. sz.

AZ ATHENAEUM ZSEBSZÓTÁRI:

Magyar és Német Zsebszótár. Tekintettel a két nyelv szólására. III. kiadás. Szerkesztette: KELEMEN (WOLFF) BÉLA.

I. rész: Német-Magyar. II. rész: Magyar-Német. Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben ... 4 korona.

Francia és Magyar Zsebszótár. Szerkesztette: UJVÁRY BÉLA. I. rész: Francia-Magyar. II. rész: Magyar-Francia. Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben ... 4 korona.

Horvát-Magyar és Magyar-Horvát Szótár. Szerkesztette: MARGALITS EDE. Ára csinos vászonkötésben ... 2 korona.

DÉLI VASUT.

A háló és közvetlen kocsi forgalma Budapest d. v. pályaudvarról az 1901/1902. évi TELL menetrendben.

I. II. oszt. hálókocsi. Budapest d. v. Velence (Venezia) között. Pragerhof-Nabresina-Cormonson át. Bpest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Velence ind. d. u. ... 2 óra 10 perc Velence ... érk. d. u. 2 ... 10 Budapest d. v. érk. d. e. ... 9 ... 53 Menettartam: 18 1/4 óra. Menettartam: 19 3/4 óra.

I. II. oszt. közvetlen kocsi két I. oszt. hálólhelyel. Budapest d. v. — Ala között. Pragerhof-Marburg-Franzensfesten át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Alaba érkezik d. u. 4 ... 14 Budapest d. v. érk. reggel 9 óra 53 p. Menettartam: 20 1/4 óra. Menettartam: 20 óra.

I. II. oszt. közvetli. kocsi. Bpest d. v. Velence (Venezia) között Pragerhof-Nabresina-Cormonson át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Velence ind. d. u. ... 2 óra 10 perc Velence ... érk. d. u. 2 ... 10 Budapest d. v. érk. d. e. 9 ... 53 Menettartam: 18 1/4 óra. Menettartam: 19 3/4 óra.

Budapest d. v. Abbazia-Flume között. Pragerhof-St.-Peterson át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Flume ... ind. este ... 7 óra 52 p Flume ... érk. d. e. 9 ... 38 Budapest d. v. érk. d. e. 9 ... 53 Menettartam: 13 1/2 óra. Menettartam: 14 óra.

Budapest d. v. Triest között. Pragerhofon át. Bpest d. v. ind. reggel 8 óra 00 perc Triest ... ind. reg ... 8 óra 00 p Triest ... érk. este 9 ... 00 Budapest d. v. érk. este ... 9 ... 20 Menettartam: 13 óra. Menettartam: 13 1/4 óra.

Budapest d. v. Pakrác között. Nagy-Kanizsa-Baroson át. Budapest d. v. ind. este 9 óra 55 perc Pakrác ind. d. u. ... 2 óra 50 p Pakrác ... érk. d. u. ... 1 óra 20 Budapest d. v. érk. reggel 6 ... 23 Menettartam: 15 1/2 óra. Menettartam: 15 3/4 óra.

LINOLEUM

NEUMAYER LIPÓT, BUDAPEST.

Főüzlet: VI., Váci-körut 1. (Anker-udvar mellett)

Magyarország legnagyobb Viaszvaszalon és Linoleum gyári-raktárai.

Fióküzletek: IV., Bécsi-utca 5. VII., Kerepesi-ut 8. a Pannónia-szállóval szemben.

LINOLEUM.

